

2025

**Jaarverslag over de gemeenschappelijke
ondernemingen en daarmee
gelijkgestelde organen van de EU
betreffende het begrotingsjaar 2025**

EUROPESE
REKENKAMER

NL

EUROPESE REKENKAMER
12, rue Alcide De Gasperi
L-1615 Luxemburg
LUXEMBURG

Tel. +352 4398-1
Inlichtingen: eca.europa.eu/nl/contact
Website: eca.europa.eu
Social media: @EUauditors

Meer gegevens over de Europese Unie vindt u op internet via de Europaserver (<http://europa.eu>).

Luxemburg: Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2026

Inhoud

Voorwoord	5
Hoofdstuk 1 Algemene inleiding	7
De structuur van ons verslag	8
De gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen van de EU	9
Soort, aantal en locatie	9
Financiering, begroting en personeel	11
Het netwerk van EU-agentschappen	16
Het mandaat van de ERK en de kwijting	17
Hoofdstuk 2 Overzicht van de controleresultaten	18
Inleiding	19
Betrouwbaarheid van de rekeningen	20
Regelmatigheid van ontvangsten en betalingen	21
Ontvangsten	23
Betalingen	24
Uitvoering van de begroting	27
Programma-uitvoering	30
Tijdens onze controles ontdekte gevallen van vermoedelijke fraude	36
Andere publicaties van de ERK over de GO's	37
Aanbevelingen	38

Hoofdstuk 3 Betrouwbaarheidsverklaringen inzake de gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen van de EU	40
3.1. Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaringen	41
3.2. Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)	44
3.3. Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart” (GO CA)	52
3.4. Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI)	58
3.5. Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2)	65
3.6. Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)	73
3.7. Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE)	81
3.8. Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen” (EU-Rail)	89
3.9. Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)	96
3.10. Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS)	107
3.11. Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)	115
3.12. Europees Kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC)	123
In het kader van Euratom actieve gemeenschappelijke onderneming	130
3.13. Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)	131
Bijlage I — Lijst van GO’s van de EU en daarmee gelijkgestelde organen die in dit verslag aan de orde komen	141
Bijlage II — Controleaanpak en -methodologie	142

Bijlage III — Andere publicaties van de ERK over de gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen (speciale verslagen, analyses en adviezen)	149
Bijlage IV— Follow-up van de aanbevelingen van voorgaande jaren	151
Afkortingen	154

Voorwoord

De gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen (GO's) van de EU leveren een essentiële bijdrage aan het concurrentievermogen van Europa op verschillende strategische gebieden. De twaalf GO's, die in vier lidstaten zijn gevestigd, bevorderen efficiënte EU-programma's op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie, waarmee wordt aangetoond hoe onderzoek in de praktijk kan worden toegepast.

Dit jaar is het jaarverslag over de GO's in een **nieuw jasje** gestoken en opgesteld volgens een **geactualiseerde aanpak voor de betrouwbaarheidsverklaring**. Wij streven ernaar deze zoveel mogelijk af te stemmen op de aanpak die wordt gehanteerd in ons jaarverslag over de uitvoering van de EU-begroting. Hiermee, en met name door de overstap naar het doen van aanbevelingen aan onze gecontroleerden, willen wij tevens een toegevoegde waarde bieden aan de jaarlijkse kwijtingsprocedure. De wijzigingen in de opzet van het verslag van dit jaar houden ook verband met de toename van het aantal GO's en hun begrotingen de afgelopen jaren en de uitbreiding van hun mandaten. Deze wijzigingen zijn het resultaat van een zorgvuldige afweging door de ERK en van overleg met de begrotingsautoriteiten en de door ons gecontroleerde instanties.

Vanaf het begrotingsjaar 2025 geven wij **twee oordelen** af die betrekking hebben op alle GO's als geheel: één oordeel over de **wettigheid en regelmatigheid van hun ontvangsten** en één over de **wettigheid en regelmatigheid van hun betalingen**. Beide oordelen zijn nieuw en zijn in voorgaande jaren niet uitgebracht. Gezien de omvang van de controlewerkzaamheden die aan deze oordelen ten grondslag liggen, zijn zij gebaseerd op redelijke zekerheid. Wat betreft onze betrouwbaarheidsverklaring over de uitvoering van de EU-begroting passen wij ons standaardbetrouwbaarheidsmodel toe om statistisch geldige schattingen te maken van het foutenpercentage in de betalingen van de GO's.

Tegelijkertijd geven wij elk begrotingsjaar voor elk GO drie **specifieke oordelen** af over de:

- **betrouwbaarheid van de rekeningen;**
- **wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten, en**
- **wettigheid en regelmatigheid van de betalingen.**

Het derde oordeel, over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen, is nu gebaseerd op beperkte zekerheid vanwege de geringere omvang van de controlewerkzaamheden die voor elke afzonderlijke GO zijn verricht.

Bovendien hebben wij vanaf het begrotingsjaar 2025 onze aanpak aangepast om de financiële gevolgen van **fouten bij overheidsopdrachten** te kwantificeren, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin de toepasselijke regels niet worden nageleefd. Deze wijziging is

van toepassing op alle nalevingsgerichte controles van de ERK, met inbegrip van die van het jaarverslag over de uitvoering van de EU-begroting.

Ten slotte doen wij, in overeenstemming met onze controleaanpak voor de algemene begroting van de EU, specifieke **aanbevelingen** aan afzonderlijke GO's (of groepen daarvan) over de wijze waarop de bij onze controles geconstateerde significante tekortkomingen moeten worden aangepakt. Wij zullen ook follow-up geven aan deze aanbevelingen zodra de uitvoeringstermijn is verstreken.

EUROPESE
REKENKAMER

Hoofdstuk 1

Algemene inleiding

De structuur van ons verslag

1.1. Dit verslag presenteert de resultaten van onze controle van de twaalf gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen (gezamenlijk “GO’s” genoemd) voor het begrotingsjaar 2025. Het verslag is als volgt opgebouwd:

- o Hoofdstuk 1 beschrijft de GO’s, ons mandaat en onze rol.
- o Hoofdstuk 2 biedt een overzicht van onze jaarlijkse controle van de GO’s voor het begrotingsjaar 2025. Hierin geven wij twee oordelen af over de onderliggende verrichtingen voor alle GO’s als geheel. Het eerste oordeel betreft de wettigheid en regelmatigheid van hun ontvangsten, en het tweede betreft de wettigheid en regelmatigheid van hun betalingen. Hoofdstuk 2 bevat ook verwijzingen naar onze andere publicaties met betrekking tot de GO’s.
- o Hoofdstuk 3 omvat voor elk van de twaalf GO’s een betrouwbaarheidsverklaring betreffende de betrouwbaarheid van hun jaarrekeningen en de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten en betalingen die aan die jaarrekeningen ten grondslag liggen. Waar van toepassing vestigen wij de aandacht op significante kwesties in de toelichtende paragrafen om belangrijke zaken in de jaarrekening van een GO te presenteren, of in paragrafen met “andere aangelegenheden” om zaken te melden die niet in de jaarrekening zijn opgenomen, en formuleren wij opmerkingen. Voor kwesties van bijzonder belang doen wij tevens aanbevelingen. Wij geven follow-up aan de uitvoering daarvan zodra dit aan de orde is, maar in ieder geval uiterlijk drie jaar na de oorspronkelijke aanbeveling.
- o De antwoorden van de GO’s op de resultaten van onze controle zijn eveneens in dit verslag opgenomen.

1.2. Wij streven ernaar onze bevindingen beknopt weer te geven. We kunnen niet altijd vermijden termen te gebruiken die specifiek zijn voor de EU, haar beleid en begroting, of voor financiële verslaglegging en controle. Op onze website worden sommige van deze specifieke termen uitgelegd in [de woordenlijst van het Jaarverslag 2025 van de ERK](#).

De gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen van de EU

Soort, aantal en locatie

1.3. De GO's zijn entiteiten met een eigen rechtspersoonlijkheid, die zijn opgericht om de omzetting van wetenschappelijke kennis in verhandelbare baanbrekende innovaties te bevorderen op basis van een gedeelde strategische visie. Dit zijn partnerschappen tussen de EU (vertegenwoordigd door de Commissie) en particuliere organisaties, onder meer uit de industrie en onderzoeksorganisaties. Elke publieke of particuliere organisatie die de doelstellingen van een GO wil ondersteunen, kan een aanvraag indienen om geassocieerd lid of bijdragende partner te worden zonder de status van volwaardig lid te verwerven. In specifieke gevallen zijn de leden deelnemende staten (lidstaten of niet-EU-landen) of intergouvernementele organisaties.

1.4. In dit verslag verwijzen wij in het algemeen naar de GO's aan de hand van hun acroniemen in plaats van hun volledige namen, om de leesbaarheid te vergroten. Een lijst van alle GO's en daarmee gelijkgestelde organen, met vermelding van hun acroniemen, is opgenomen in [bijlage I](#).

1.5. Er zijn drie soorten GO's:

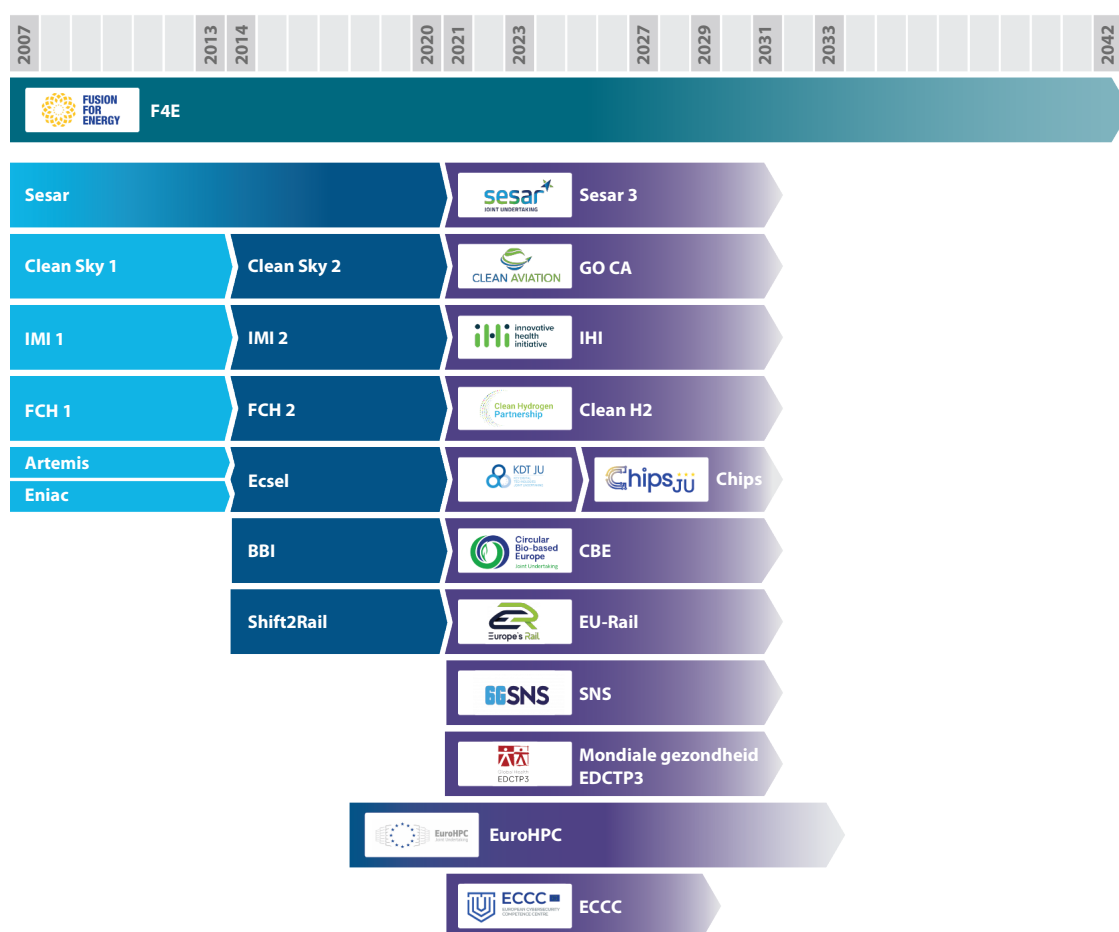
- o De tien GO's voor onderzoek en innovatie die de samenwerking tussen de EU, de industrie, onderzoeksorganisaties, deelnemende staten of internationale organisaties bevorderen. Het doel is om onderzoek en innovatie van hoge kwaliteit te realiseren en de marktacceptatie te versnellen van innovatieve digitale, groene en maatschappelijke oplossingen die van strategisch belang zijn voor de EU.
- o Fusion for Energy (F4E); dit is het Europees agentschap voor de internationale thermonucleaire experimentele reactor (ITER). De belangrijkste taak van het agentschap is het beheer van de EU-bijdrage aan het ITER-project. Het vervult een coördinerende rol en verzorgt de aanbesteding van werken en diensten voor de fusiereactor en de bijbehorende faciliteiten.
- o Het Europees Kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC), dat de samenwerking tussen de EU en de lidstaten bevordert. Het is geen publiek-privaat partnerschap, maar een sui generis-orgaan dat de kenmerken van een GO combineert met die van een gedecentraliseerd agentschap, en waarvan de lidstaten de enige partners zijn.

1.6. Het aantal GO's is in de loop van de laatste drie meerjarige financiële kaders (MFK's) aanzienlijk toegenomen, zoals blijkt uit [figuur 1.1](#).

Figuur 1.1 — Tijdlijn van de oprichting van GO's

Gefinancierd door:

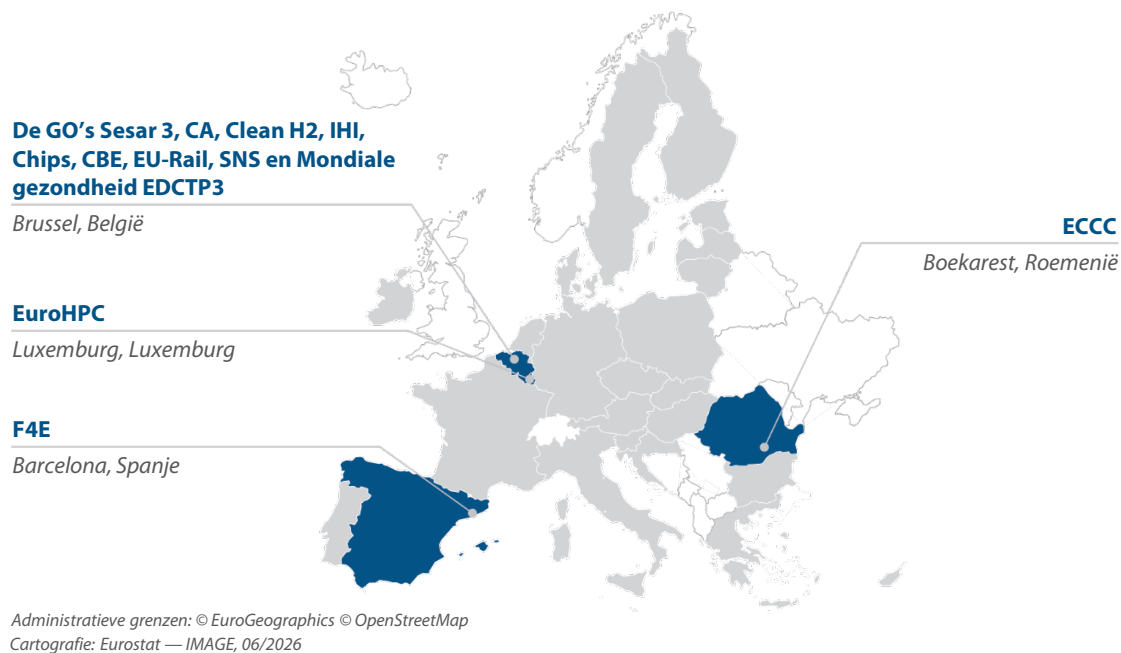
- Euratom
- Zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7)
- Horizon 2020 + Connecting Europe Facility 1 (CEF1)
- Horizon en Digitaal Europa + Connecting Europe Facility 2 (CEF2)

Bron: ERK, op basis van de oprichtingsverordeningen van de GO's.

1.7. De GO's zijn gevestigd in vier lidstaten, zoals weergegeven in [figuur 1.2](#).

Figuur 1.2 — Vestigingen van de GO's in de lidstaten

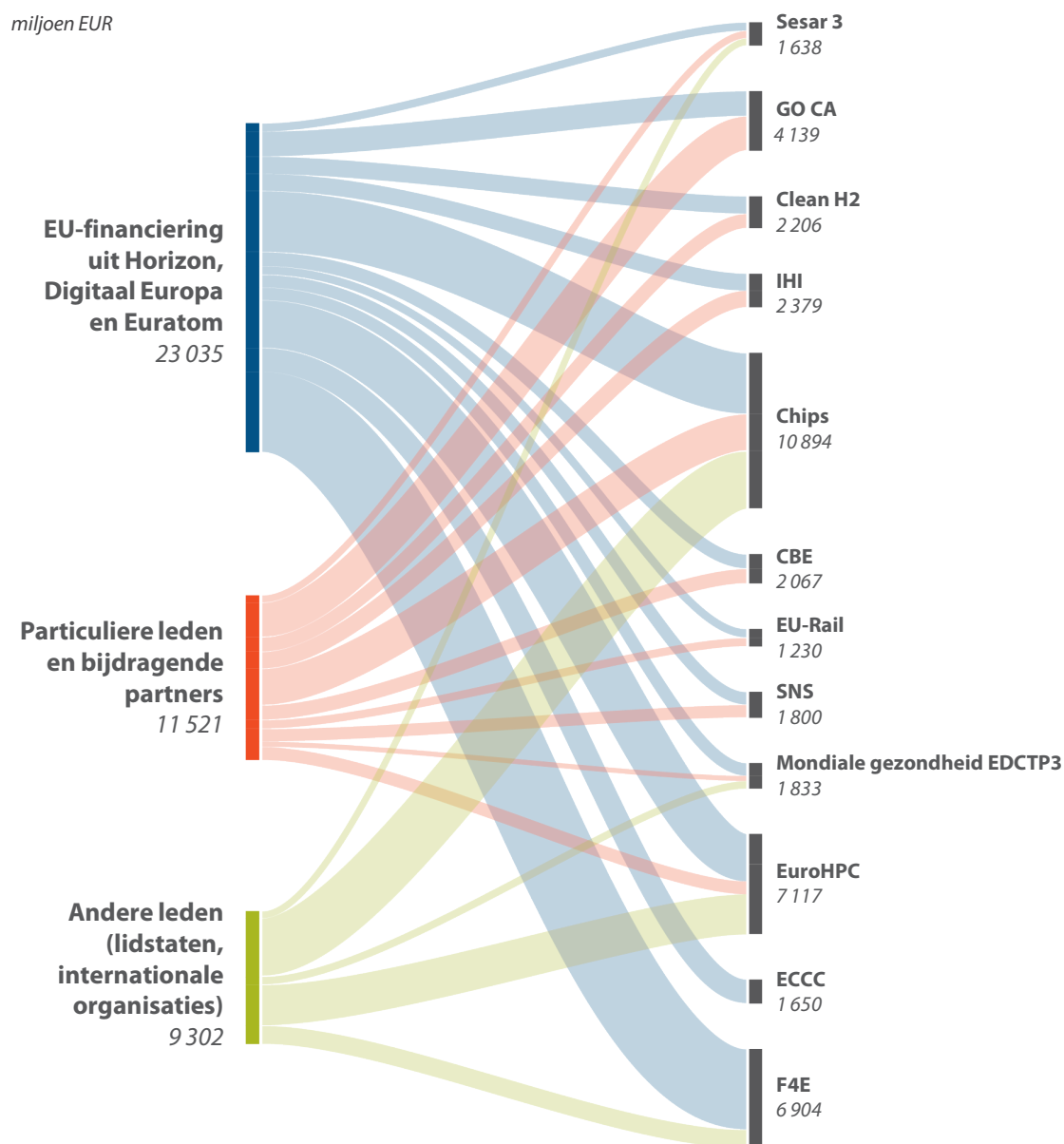

Bron: ERK, op basis van de oprichtingsverordeningen van de GO's.

Financiering, begroting en personeel

1.8. De EU-begroting vormt de belangrijkste financieringsbron voor de activiteiten van de GO's en levert in het kader van het MFK 2021-2027 ongeveer 23,0 miljard EUR (53 %) op (zie [figuur 1.3](#)). De GO's voeren de EU-begroting in indirect beheer uit en zijn als zodanig verantwoordelijk voor het beheer van hun activiteiten en het behalen van hun streefdoelen.

Figuur 1.3 — Begrotingen van de GO's in het kader van het MFK 2021-2027, uitgesplitst naar bron

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

1.9. De activiteiten van de tien GO's voor onderzoek en innovatie en het Europees kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC) worden gezamenlijk gefinancierd door de EU en hun andere leden. De EU stelt bijdragen in contanten ter beschikking uit de onderzoeks- en innovatieprogramma's van de EU ter cofinanciering van de onderzoeks- en innovatieagenda van elke GO.

1.10. In het kader van het MFK 2021-2027 ontvangen de GO's EU-financiering uit Horizon Europa ten bedrage van 11,9 miljard EUR. Dit komt neer op ongeveer 13 % van de totale begroting van Horizon Europa. Daarnaast ontvangen de GO EuroHPC, de GO Chips en

het ECCC in totaal 5,5 miljard EUR uit het programma Digitaal Europa (of ongeveer 68 % van de totale begroting van het programma) om grote projecten voor capaciteitsopbouw, uitrol en investeringen uit te voeren die verband houden met de strategie voor de Europese digitale eengemaakte markt en de Chips Act.

1.11. Verder wordt van de andere leden uit de industrie en nationale onderzoeksorganisaties, deelnemende staten of internationale organisaties verwacht dat zij ongeveer 19,6 miljard EUR aan financiële bijdragen of bijdragen in natura leveren voor de activiteiten van de GO's. De minimale streefdoelen inzake de bijdragen van leden zijn vastgelegd in de oprichtingsverordeningen van de GO's (zie [kader 1.1](#)).

Kader 1.1

Soorten bijdragen in natura in het kader van de programma's Horizon Europa en Digitaal Europa.

IKOP's (bijdragen in natura aan de operationele activiteiten van een GO)

IKOP's zijn subsidiabele kosten die door de andere leden van een GO (particuliere en nationale onderzoeksorganisaties, deelnemende staten of internationale organisaties) worden gemaakt bij de uitvoering van de activiteiten van de GO, verminderd met de financiële bijdragen van de EU-lidstaten en eventuele andere EU-bijdragen aan die kosten. Gevalideerde IKOP's worden opgenomen in de jaarrekening van GO's.

IKAA's (bijdragen in natura voor aanvullende activiteiten)

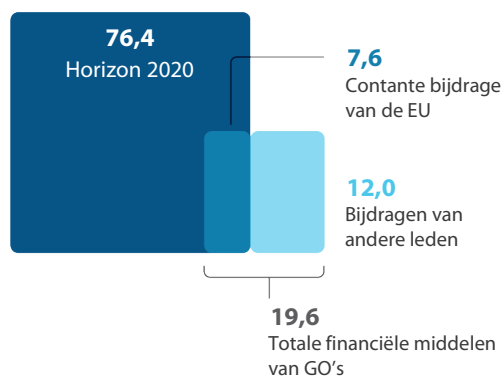
IKAA's zijn kosten die door andere leden van een GO worden gemaakt bij de uitvoering van activiteiten die niet onder de begroting of de procedures voor oproepen (publicatie van financieringsmogelijkheden) van een GO vallen. IKAA's worden vastgelegd in het jaarlijkse plan inzake aanvullende activiteiten van een GO dat als bijlage bij het werkprogramma en de begroting is gevoegd, en moeten bijdragen tot het bereiken van de project- of programmagerelateerde doelstellingen ervan. De andere leden van de GO verstrekken naast IKOP's ook IKAA's, zodat deze overeenstemmen met de EU-bijdragen in contanten. Gevalideerde IKAA's worden alleen vermeld in de toelichting bij de jaarrekening van een GO en vallen daarom buiten de reikwijdte van onze controle.

1.12. In totaal zullen de tien GO's voor onderzoek en innovatie en het ECCC in het kader van het MFK 2021-2027 beschikken over financiële middelen ter waarde van ongeveer 37 miljard EUR, bijna het dubbele van het bedrag in het vorige MFK (zie [figuur 1.4](#)).

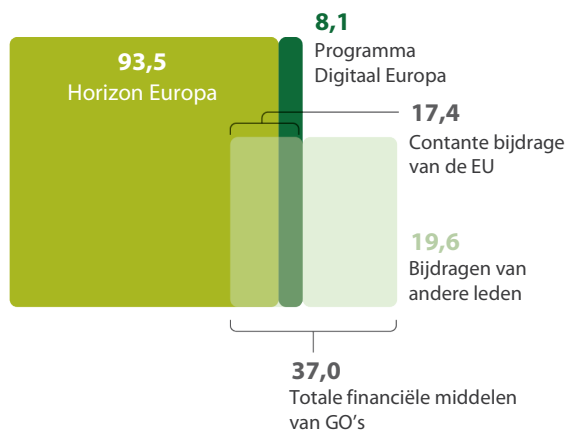
Figuur 1.4 — Vergelijking van de totale EU- en niet-EU-bijdragen aan GO's

miljard EUR

MFK 2014-2020

MFK 2021-2027

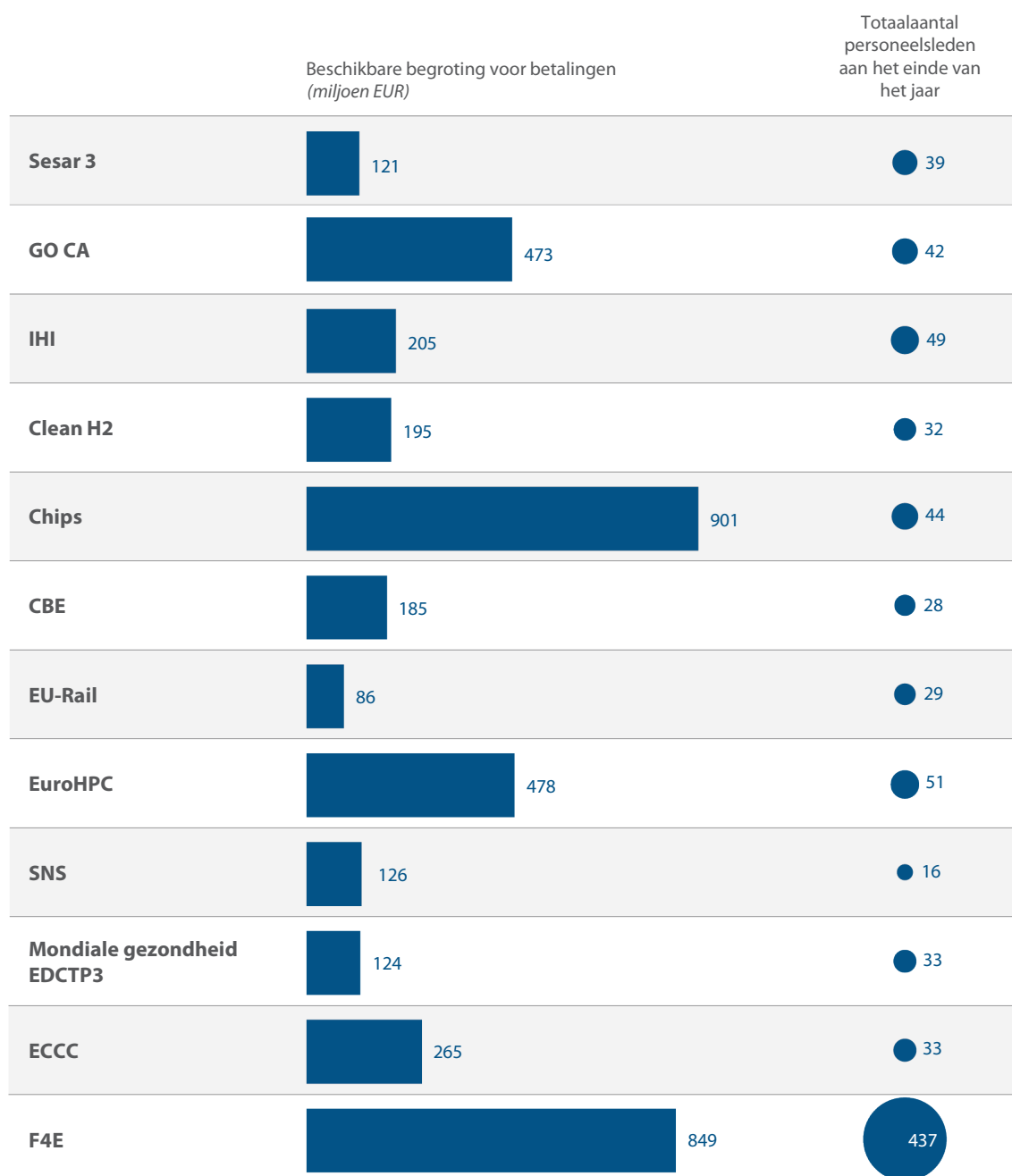
Opmerking: Bij de verlaagde bedragen van de bijdragen van de EU en andere leden is rekening gehouden met het besluit van de Commissie uit 2025 om de onderzoeksmiddelen van de GO's te herschikken naar gigafabrieken voor artificiële intelligentie.

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

1.13. De Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E) wordt voornamelijk gefinancierd door Euratom (ongeveer 82 %), Frankrijk — het gastland voor ITER (ongeveer 17 %) en de jaarlijkse lidmaatschapsbijdragen en vrijwillige bijdragen van andere leden van F4E dan Euratom (ongeveer 1 %).

1.14. *Figuur 1.5* geeft een overzicht van de begrotingen voor betalingen en het personeelsbestand van de GO's voor het begrotingsjaar 2025. In 2025 voerden de GO's een totale begroting voor betalingen van 4 miljard EUR uit (2024: 3,2 miljard EUR). Ongeveer 2 % van alle EU-personeelsleden is werkzaam bij de GO's. Op 31 december 2025 bedroeg het totale aantal personeelsleden 833 (2024: 790).

Figuur 1.5 — Begroting voor betalingen en personeelsleden per GO (2025)

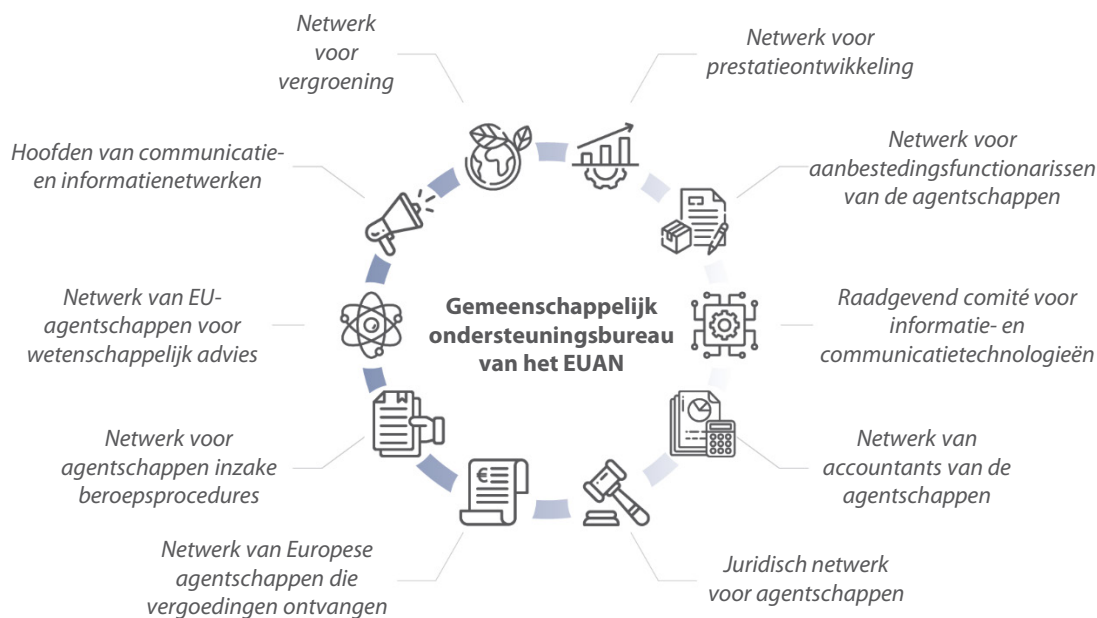

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

Het netwerk van EU-agentschappen

1.15. Het netwerk van EU-agentschappen (EU Agencies Network — EUAN) werd opgericht door de agentschappen en GO's als een platform voor samenwerking om hun zichtbaarheid te vergroten en om zowel mogelijke efficiëntiewinsten als activiteiten met een duidelijke EU-meerwaarde vast te stellen en te bevorderen. Het netwerk biedt de agentschappen en de GO's een forum om informatie te verzamelen en te verspreiden en om kennis en expertise uit te wisselen, zoals uiteengezet in de strategie voor de periode 2021-2027¹. Onder het netwerk vallen momenteel tien thematische subnetwerken (zie [figuur 1.6](#)).

Figuur 1.6 — Gemeenschappelijk ondersteuningsbureau en subnetwerken van het netwerk van EU-agentschappen

Bron: Netwerk van EU-agentschappen.

1.16. Het voorzitterschap van het EUAN wordt elk jaar door een ander agentschap bij toerbeurt bekleed. In 2025 werd het voorzitterschap tot en met 28 februari 2025 gezamenlijk bekleed door het Agentschap van de EU voor opleiding op het gebied van rechtshandhaving (Cepol) en het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT), waarna het vanaf 1 maart 2025 werd bekleed door het Agentschap van de Europese Unie voor cyberbeveiliging (Enisa). Daarnaast wordt het EUAN elk jaar bij toerbeurt voorgezeten door de vertegenwoordigers van drie verschillende organen, waaronder een GO. Het netwerk houdt tweemaal per jaar plenaire vergaderingen, die worden gecoördineerd door een gezamenlijk ondersteuningsbureau.

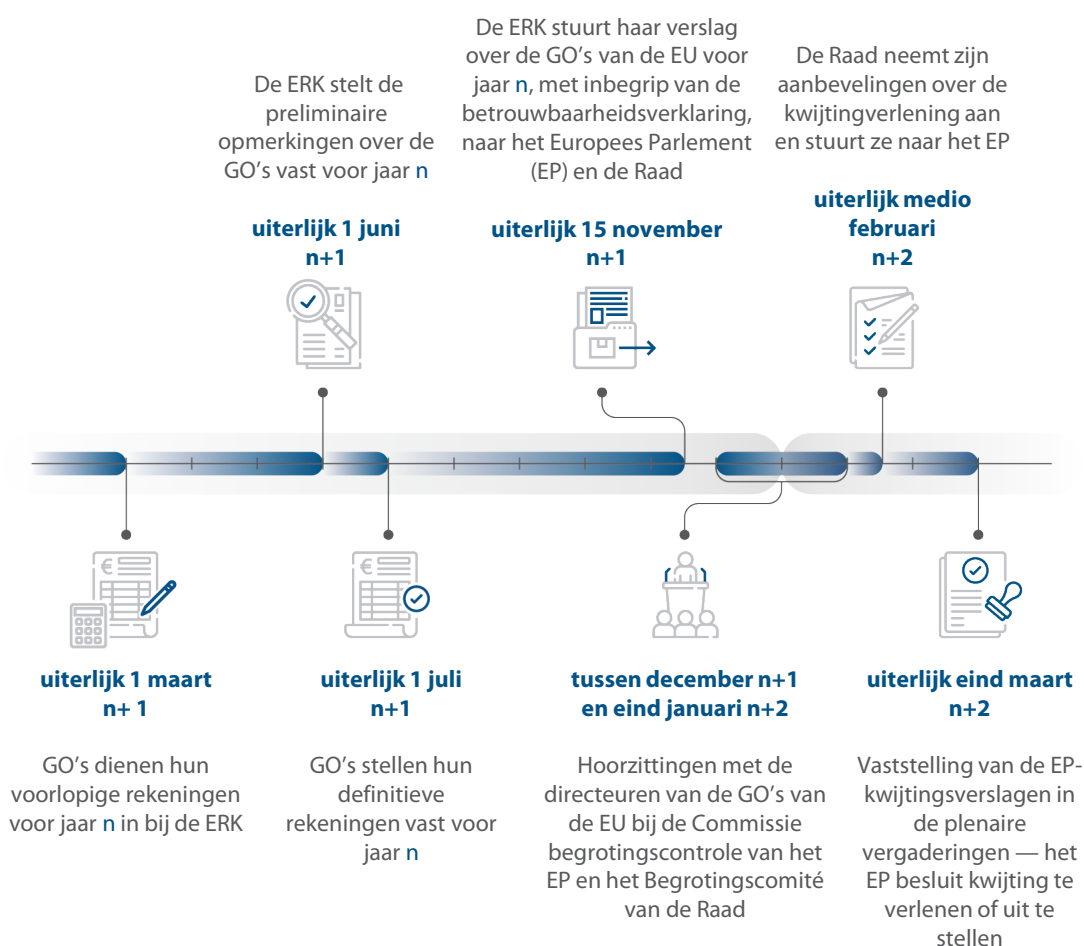
¹ 2021-2027 Strategy for the EU Agencies Network, Brussel, 9 november 2020.

Het mandaat van de ERK en de kwijting

1.17. De Europese Rekenkamer (ERK) is de externe auditor van de EU. Overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en het Financieel Reglement van de EU² leggen wij in ons specifiek jaarverslag over de GO's elk jaar aan het Europees Parlement en de Raad een betrouwbaarheidsverklaring voor over de betrouwbaarheid van de rekeningen en de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen (ontvangsten en betalingen) bij deze rekeningen.

1.18. Het Europees Parlement (EP) en de Raad zijn verantwoordelijk voor de jaarlijkse begrotings- en kwijtingsprocedures van alle GO's. Het tijdschema van de kwijtingsprocedure wordt weergegeven in [figuur 1.7](#).

Figuur 1.7 — Jaarlijkse kwijtingsprocedure

Bron: ERK, op basis van het Financieel Reglement van de EU.

² Artikel 287, lid 1, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en artikel 70, lid 6, en artikel 71 van het Financieel Reglement van de EU.

EUROPESE
REKENKAMER

Hoofdstuk 2

Overzicht van de controleresultaten

Inleiding

2.1. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van onze jaarlijkse controle van de gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen (gezamenlijk “GO’s” genoemd) voor het begrotingsjaar 2025. Bij kwesties van bijzonder belang doen wij aanbevelingen, stellen we termijnen vast voor de uitvoering ervan en zorgen wij voor de follow-up. Zie [bijlage II](#) voor meer informatie over onze controleaanpak en -methodologie.

2.2. Vanaf het begrotingsjaar 2025 geven wij voor elke GO een oordeel af op basis van:

- o *redelijke zekerheid* over de betrouwbaarheid van de rekeningen;
- o *redelijke zekerheid* over de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten;
- o *beperkte zekerheid* over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen.

Deze oordelen zijn opgenomen in hoofdstuk 3 van dit verslag.

2.3. In dit hoofdstuk vatten wij onze oordelen over de betrouwbaarheid van de rekeningen van alle GO’s samen en geven we, met ingang van het begrotingsjaar 2025, twee oordelen af op basis van redelijke zekerheid die betrekking hebben op alle GO’s als geheel. Een van deze oordelen betreft de wettigheid en regelmatigheid van hun ontvangsten, en het andere betreft de wettigheid en regelmatigheid van hun betalingen.

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Goedkeurend oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen voor alle GO's

2.4. Wij hebben goedkeurende oordelen afgegeven over de rekeningen van alle GO's. We zijn van oordeel dat elke reeks rekeningen op alle materiële punten een getrouw beeld geeft van hun financiële positie per 31 december 2025, van de resultaten van hun verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van hun nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig hun financiële reglementen en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Regelmatigheid van ontvangsten en betalingen

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten en betalingen voor alle GO's als geheel

2.5. Wij hebben onze controle verricht overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA) en de regels inzake beroepsethiek van de International Federation of Accountants (IFAC) en de internationale standaarden van hoge controleinstanties (ISSAI) van INTOSAI. Onze verantwoordelijkheden volgens deze standaarden worden nader beschreven in het onderdeel van ons verslag over “de verantwoordelijkheden van de auditor”. We hebben ook voldaan aan de onafhankelijkheidsvereisten en ethische verplichtingen zoals vastgelegd in de Ethische gedragscode voor professionele accountants (Code of Ethics for Professional Accountants) van de International Ethics Standards Board for Accountants. Wij achten de verkregen controle-informatie toereikend en geschikt als grondslag voor onze oordelen.

2.6. We hebben de wettigheid en regelmatigheid gecontroleerd van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen over het op 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, van elk(e) gemeenschappelijke onderneming en daarmee gelijkgesteld orgaan (GO), zoals vereist op grond van artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten van alle GO's als geheel

2.7. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO's betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar als geheel op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen van alle GO's als geheel

2.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO's betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar als geheel op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Verantwoordelijkheden van de leiding en de voor governance verantwoordelijke personen

2.9. Overeenkomstig de artikelen 310-325 van het VWEU en het financieel reglement van de GO's is de leiding van elke GO verantwoordelijk voor het opstellen en weergeven van de rekeningen van de GO's op basis van de internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector, alsmede voor de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Deze verantwoordelijkheid omvat het ontwerpen, invoeren en in stand houden van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de opstelling en weergave van financiële overzichten die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten. De leiding draagt ook de eindverantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de activiteiten, financiële verrichtingen en overige informatie die in de financiële overzichten zijn opgenomen, in overeenstemming zijn met alle relevante regelgeving.

2.10. Bij het opstellen van de rekeningen is de leiding verantwoordelijk voor het beoordelen van het vermogen van de GO om haar activiteiten voort te zetten. De leiding dient kwesties te melden die verband houden met de bedrijfscontinuïteit van de GO en dient het boekhoudkundige continuïteitsbeginsel te hanteren, tenzij zij voornemens is om de entiteit te liquideren of om haar activiteiten stop te zetten, of er geen realistische alternatieven bestaan.

2.11. De voor de governance van elke GO verantwoordelijke personen zijn tevens verantwoordelijk voor het toezicht op het proces van financiële verslaglegging van de GO.

Verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

2.12. Wij verschaffen het Europees Parlement en de Raad alsook andere kwijtingsautoriteiten betrouwbaarheidsverklaringen met betrekking tot de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten en betalingen van alle GO's als geheel.

2.13. Met betrekking tot de financiële informatie die over de GO's wordt gerapporteerd, verkrijgen wij voldoende en geschikte controle-informatie om een op redelijke zekerheid gebaseerd oordeel te kunnen afgeven over de rekeningen en over de

onderliggende ontvangsten- en betalingsverrichtingen bij de rekeningen van alle GO's als geheel. Onze controleaanpak en -methodologie worden uitvoerig beschreven in *bijlage II*.

2.14. We zijn als enige verantwoordelijk voor onze controleoordelen. In overeenstemming met de ISA's en ISSAI's passen wij professionele oordeelsvorming toe en houden we gedurende onze controle een professioneel-kritische instelling.

2.15. Wij communiceren met de leiding van elke GO over onder meer de geplande reikwijdte en timing van de controle en over eventuele significante controlebevindingen, waaronder bevindingen betreffende significante tekortkomingen in de interne beheersing.

2.16. In ons verslag beschrijven we aangelegenheden die we van het grootste belang achten voor onze controle van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen. Wij doen dit tenzij openbaarmaking van die aangelegenheden wettelijk verboden is of, zoals zeer zelden gebeurt, wij besluiten dat een aangelegenheid niet in ons verslag mag worden vermeld omdat redelijkerwijs te verwachten is dat de negatieve gevolgen van openbaarmaking zwaarder wegen dan de voordelen ervan voor het algemeen belang.

2.17. Redelijke zekerheid is een hoge, maar niet absolute mate van zekerheid die door een auditor wordt geboden. Er kan niet worden gegarandeerd dat bij een controle altijd alle gevallen van niet-naleving met betrekking tot de gecontroleerde onderliggende verrichtingen bij de rekeningen aan het licht worden gebracht. Deze gevallen, die kunnen voortkomen uit fraude of fouten, worden van materieel belang geacht indien hiervan, afzonderlijk of geaggregeerd, redelijkerwijs zou kunnen worden verwacht dat deze invloed hebben op de economische beslissingen die de gebruikers van ons verslag nemen.

Ontvangsten

2.18. Wat de ontvangsten betreft, hebben wij redelijke zekerheid verkregen voor ons oordeel door de belangrijkste beheers- en controlesystemen van elke GO te onderzoeken, aangevuld met gegevensgerichte toetsingen. Wij hebben de bijdragen die door de Commissie uit de EU-begroting en door andere leden zijn betaald, getoetst aan de vastgestelde begroting van elke GO en aan de verplichtingen die zijn vastgelegd in de oprichtingsverordeningen en de overeenkomsten met de leden. Dit werk vormde de basis voor ons oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten van alle GO's als geheel, en voor onze oordelen over de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten van elke afzonderlijke GO.

2.19. In 2025 bedroeg onze controlepopulatie voor ontvangsten 3,2 miljard EUR. Wij hebben bij geen van de gecontroleerde ontvangstenverrichtingen fouten met een financiële impact aangetroffen.

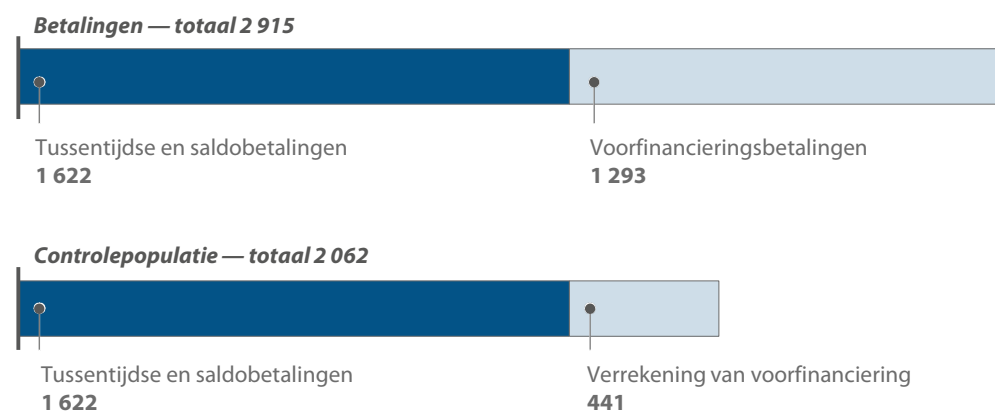
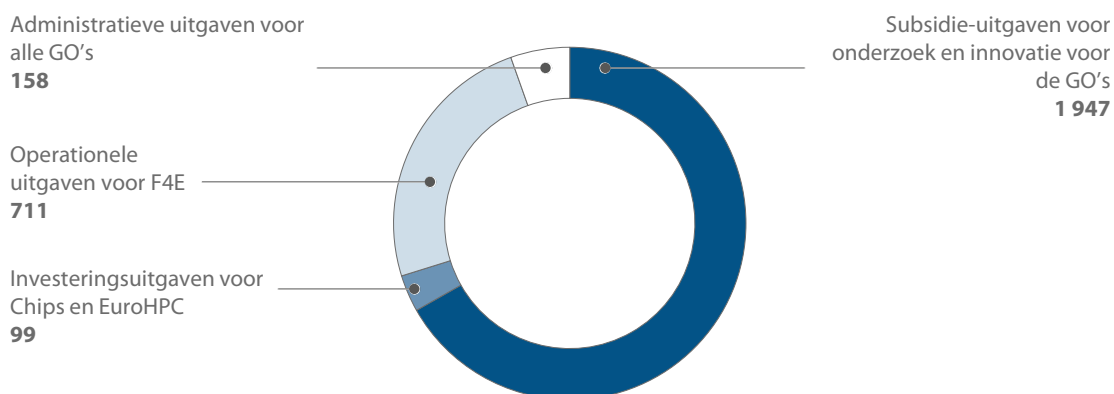
Betalingen

2.20. Wat betalingen betreft, hebben wij een representatieve steekproef van 95 verrichtingen uit onze controlepopulatie onderzocht, bestaande uit de verrekening van voorfinanciering alsmede de tussentijdse en saldobetalingen voor alle betrokken GO's. Deze controlewerkzaamheden vormden de basis voor ons oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen van alle GO's als geheel, op basis van redelijke zekerheid, en voor de oordelen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen van elke afzonderlijke GO, op basis van beperkte zekerheid.

2.21. In 2025 bedroeg onze controlepopulatie voor betalingen in totaal 2,1 miljard EUR. **Figuur 2.1** geeft een overzicht van de begrotingsuitgaven van de GO's en onze controlepopulatie voor betalingen, uitgesplitst naar type: voorfinanciering, tussentijdse en saldobetalingen en verrekening van voorfinanciering.

Figuur 2.1 — Betalingen en controlepopulatie van de GO's in 2025

miljoen EUR

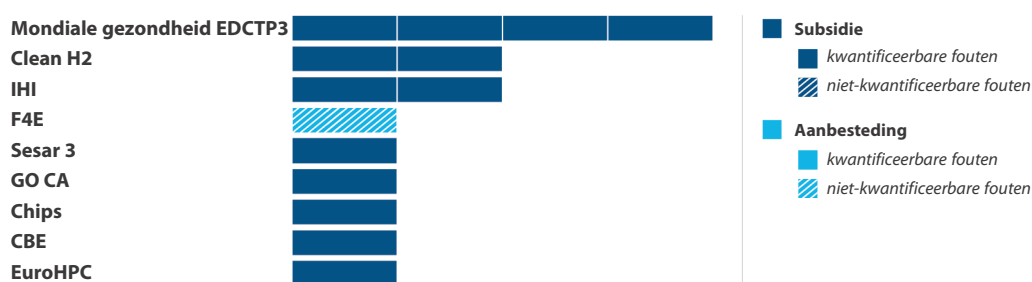
Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

2.22. Op basis van onze controlebevindingen schatten wij dat het totale foutenpercentage onder onze materialiteitsdrempel van 2 % ligt.

2.23. We hebben in alle GO's, met uitzondering van het ECCC, de GO Europese spoorwegen (EU-Rail) en de GO Slimme netwerken en diensten (SNS), fouten geconstateerd met betrekking tot de wettigheid en regelmatigheid van betalingsverrichtingen. In totaal vertoonden 14 van de 95 door ons onderzochte verrichtingen (15 %) fouten (tegenover 12 van de 63 verrichtingen (19 %) in 2024). We hebben een oordeel met beperking afgegeven over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen van de GO Mondiale gezondheid EDCPT3, omdat we fouten aantroffen in vier van de vijf onderzochte verrichtingen (zie paragraaf 3.11.10).

2.24. *Figuur 2.2* geeft een overzicht van deze fouten, ingedeeld naar gebied (aanbestedingen, subsidies) en type (kwantificeerbaar, niet-kwantificeerbaar).

Figuur 2.2 — Fouten per GO, naar gebied en type

Bron: ERK, op basis van de controleresultaten van 2025.

2.25. Subsidies vormen het grootste deel van de door de GO's verrichte betalingen en vertegenwoordigen ongeveer 1,1 miljard EUR (52 %) van de controlepopulatie. Op één na hadden alle fouten betrekking op dit betalingsgebied. Dit jaar hebben wij in onze steekproef kwantificeerbare fouten aangetroffen in 13 van de 68 verrichtingen (19 %) uit Horizon 2020, Horizon Europa en Digitaal Europa. Al deze verrichtingen waren gebaseerd op de vergoeding van werkelijke kosten, voornamelijk personeelskosten die door begunstigden waren gemaakt. Onze controle bracht geen aanzienlijke verschillen in de foutenpercentages aan het licht tussen Horizon 2020 en Horizon Europa, hoewel in het kader van Horizon Europa vereenvoudigingen waren doorgevoerd om de rapportage van personeelskosten door begunstigden te vergemakkelijken.

2.26. Daarnaast rapporteerden we tekortkomingen in vier verrichtingen met betrekking tot forfaitaire subsidies van EU-Rail in het kader van Horizon Europa. Deze gebreken werden veroorzaakt door:

- o het gebrek aan bewijs van een degelijke beoordeling vooraf van de begrote personeelskosten, en
- o het feit dat de bijdragen van sommige begunstigen aan bepaalde resultaten niet specifiek genoeg waren en daarom niet naar behoren konden worden beoordeeld.

Wij hebben soortgelijke bevindingen gerapporteerd in [ons jaarverslag betreffende het begrotingsjaar 2025](#)³.

2.27. De meeste betalingen voor investeringen in het kader van aanbestedingen worden gedaan binnen het programma Digitaal Europa en de Connecting Europe Facility (CEF), alsook voor de aankoop van infrastructuur door F4E. Dit jaar vertegenwoordigen deze betalingen ongeveer 825 miljoen EUR (40 %) van de controlepopulatie. In de 25 betrokken verrichtingen in onze steekproef constateerden wij één niet-kwantificeerbare fout. Deze fout was het gevolg van tekortkomingen in het beheer en de uitvoering van een raamovereenkomst door F4E.

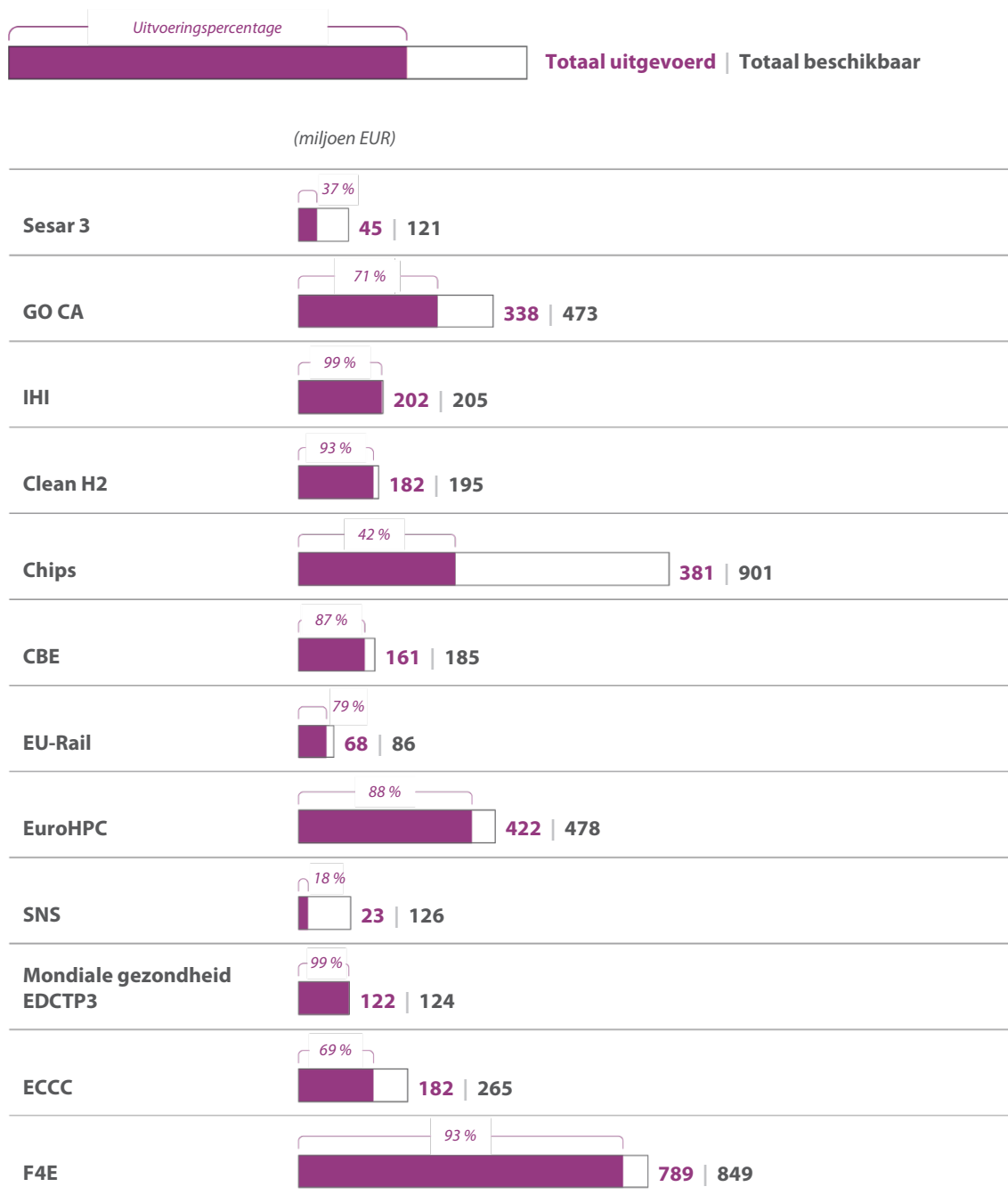
2.28. Tot slot vertegenwoordigen de administratieve uitgaven van de GO's 158 miljoen EUR (8 %) van de controlepopulatie. De twee betrokken verrichtingen in onze steekproef bevatten geen fouten.

³ De paragrafen 5.24 en 5.25, en kader 5.3 van het Jaarverslag 2025.

Uitvoering van de begroting

2.29. *Figuur 2.3* toont de uitvoering door de GO's van hun begrotingen voor betalingen voor 2025. Over het geheel genomen bedroeg het uitvoeringspercentage gemiddeld 73 %, variërend van 18 % voor de GO SNS tot 99 % voor Gemeenschappelijke Onderneming "Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg" (IHI) en de Gemeenschappelijke Onderneming "Mondiale gezondheid EDCTP3". Het percentage beschikkingen van ongebruikte betalingskredieten bedroeg gemiddeld 27 %, variërend van 1 % voor IHI tot 82 % voor de GO SNS.

Figuur 2.3 — Uitvoering van de begroting voor betalingen van 2025 bij de GO's

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

2.30. Voor de GO SNS was het lage uitvoeringspercentage van de begroting voor betalingen te wijten aan vertragingen in het interne besluitvormingsproces van de Commissie met betrekking tot de beveiligingsbepalingen van artikel 22, lid 5, van de [Horizon Europa-verordening](#). Aangezien de oproepen van 2025 niet vóór dit besluit konden worden gedaan, moest de GO SNS de sluiting van de subsidieovereenkomsten en de daarmee verband houdende voorfinancieringsbetalingen uitstellen tot de eerste helft van 2026.

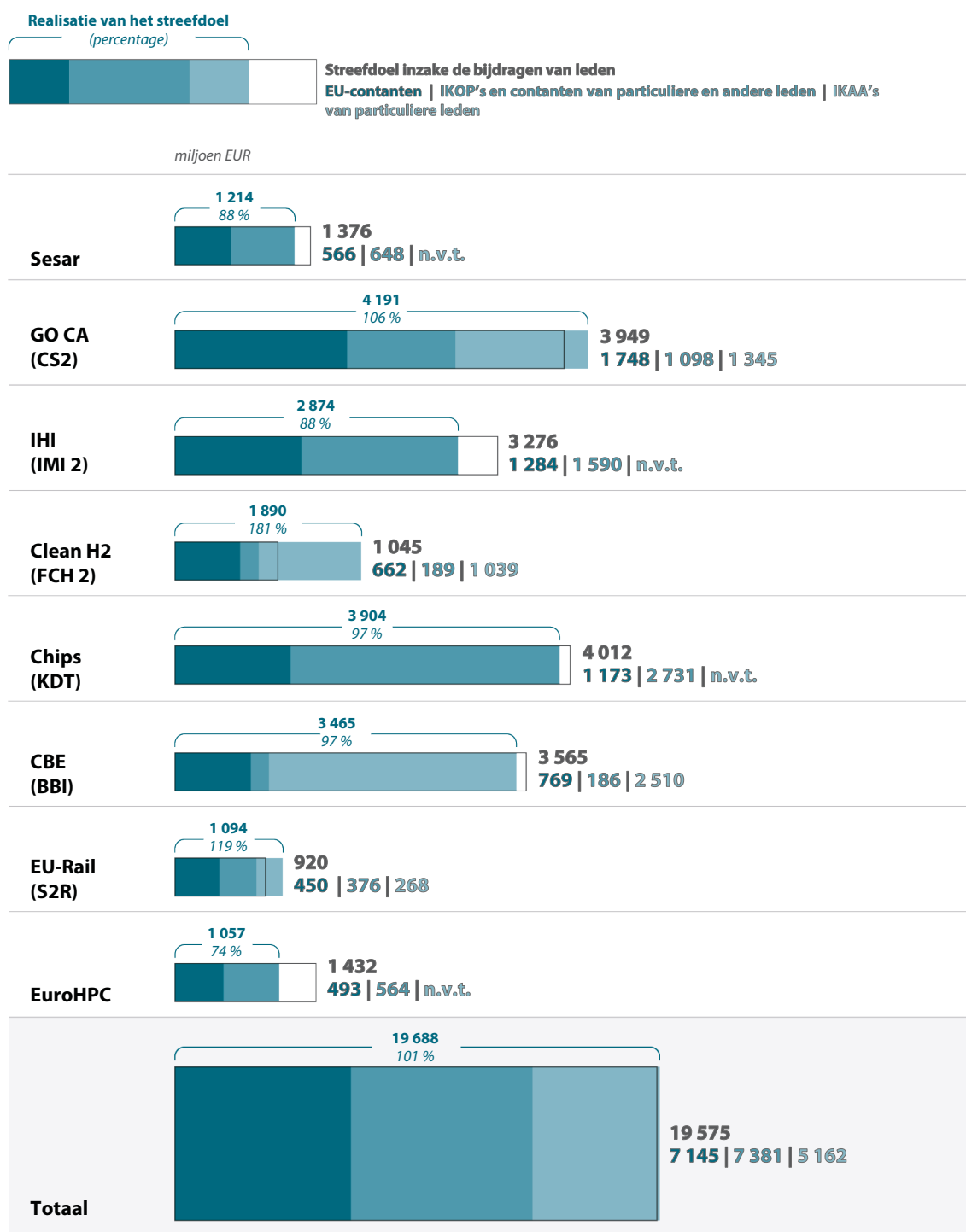
2.31. Voor de Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3) was het lage uitvoeringspercentage van de begroting voor betalingen te wijten aan haar meerjarige financieringscyclus in het kader van het programma Horizon Europa. Voor de Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips) was dit te wijten aan de vertragingen bij de sluiting van de subsidieovereenkomsten in het kader van Horizon Europa die verband hielden met de oproepen tot het indienen van voorstellen van 2024 en 2025. De lage begrotingsuitvoering werd ook veroorzaakt door de complexiteit van de gezamenlijke aanbestedingsprocedures voor de aankoop van infrastructuur die in het kader van Digitaal Europa werd gefinancierd.

Programma-uitvoering

2.32. In het kader van het meerjarig financieel kader (MFK) 2014-2020 zijn in de oprichtingsverordeningen van de GO streefdoelen inzake bijdragen vastgesteld die elke ledencategorie (de EU, particuliere leden, deelnemende staten en internationale organisaties) moest bereiken voor GO-specifieke onderzoeks- en innovatieactiviteiten in het kader van Horizon 2020. De EU-bijdragen waren voornamelijk afkomstig uit Horizon 2020, met uitzondering van 100 miljoen EUR uit de CEF voor de Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC).

2.33. *Figuur 2.4* toont het algemene streefdoel inzake bijdragen en het werkelijke realisatiepercentage per GO eind 2025. De GO Sesar 3, de Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart” (GO CA) en EU-Rail hebben de uitvoering van hun Horizon 2020-activiteiten in 2024 voltooid.

Figuur 2.4 — Bijdragen van de leden van de GO's aan Horizon 2020 in vergelijking met het streefdoel

Opmerking: De acroniemen tussen haakjes verwijzen naar de voorloper van de GO in het MFK 2014-2020. N.v.t. betekent dat dit soort bijdrage niet is vastgelegd in de rechtsgrondslag van de GO. De gegevens van EU-Rail (S2R) omvatten vlaggenschipprojecten.

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

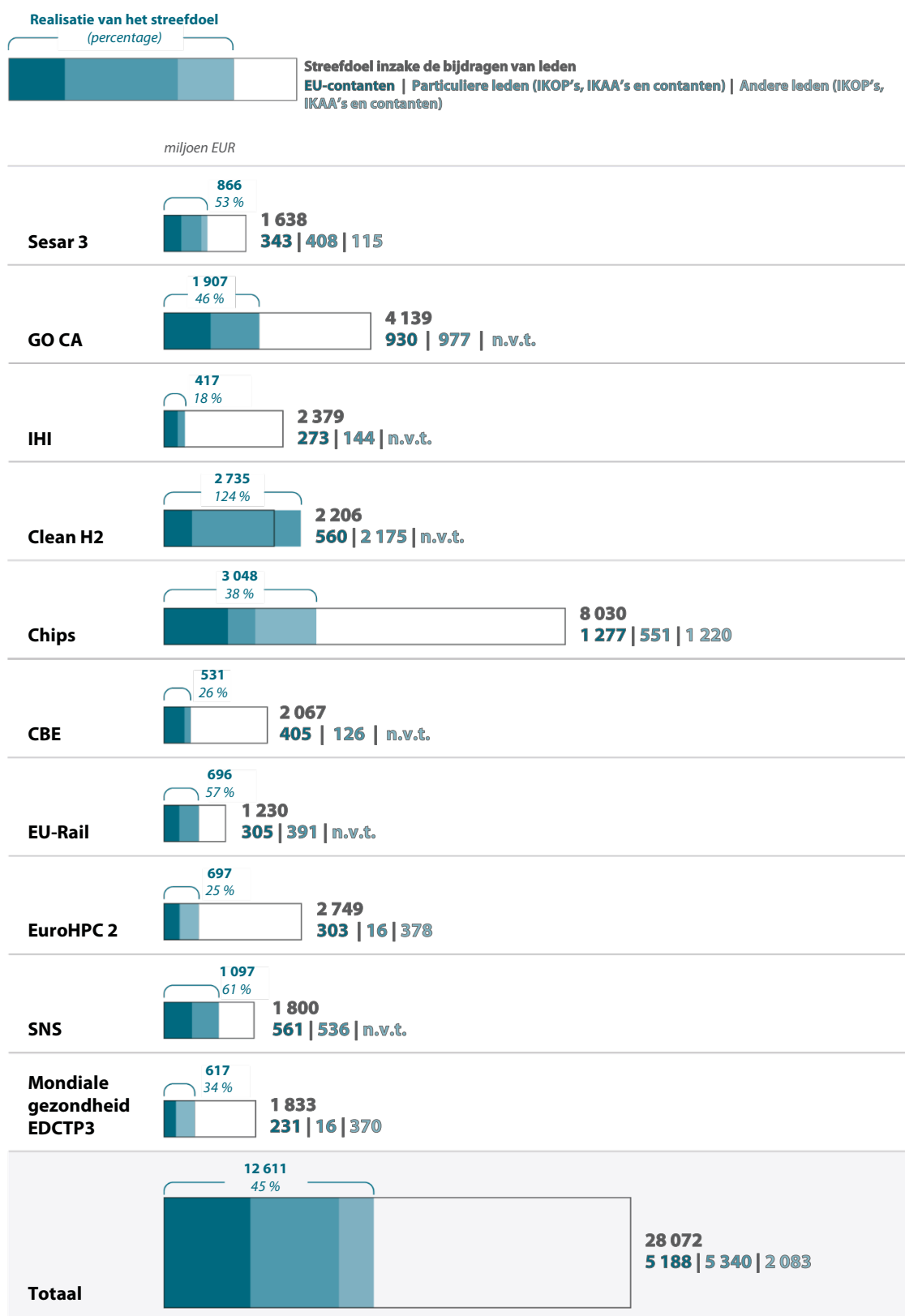
2.34. Eind 2025 hadden de leden van de GO's bijdragen geleverd die gemiddeld 101 % bedroegen van het algemene streefdoel dat in de oprichtingsverordeningen van de GO's was vastgesteld. Van vijf van de acht GO's bleven de bijdragen achter bij de voor hen vastgestelde streefdoelen. Dit jaar constateerden wij een aanzienlijk tekort aan Horizon 2020-bijdragen voor de GO EuroHPC (74 %). Zoals we in voorgaande jaren hebben gerapporteerd⁴, is dit te wijten aan de lage bijdragen van particuliere leden in vergelijking met het minimumstreefdoel. Particuliere leden kunnen alleen bijdragen in natura leveren voor innovatiesubsidies, die goed zijn voor ongeveer 30 % van de totale subsidieactiviteiten van de GO.

2.35. In het kader van het MFK 2021-2027 zijn in de oprichtingsverordeningen van de GO's streefdoelen inzake bijdragen vastgesteld voor de programma's Horizon Europa en Digitaal Europa. Wat het ECCC betreft, wordt in de oprichtingsverordening gespecificeerd dat zijn activiteiten in het kader van Horizon Europa en Digitaal Europa door de Commissie worden gefinancierd, terwijl gezamenlijke acties zowel door de Commissie als met de vrijwillige bijdragen van de lidstaten worden gefinancierd.

2.36. *Figuur 2.5* toont het algemene streefdoel inzake bijdragen aan Horizon Europa en het werkelijke realisatiepercentage per GO eind 2025.

⁴ Bijvoorbeeld het [Specifiek jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2023](#), paragraaf 3.9.16, en het [Specifiek jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2024](#), paragraaf 3.9.15.

Figuur 2.5 — Bijdragen van de leden van de GO's aan Horizon Europa in vergelijking met hun streefdoelen

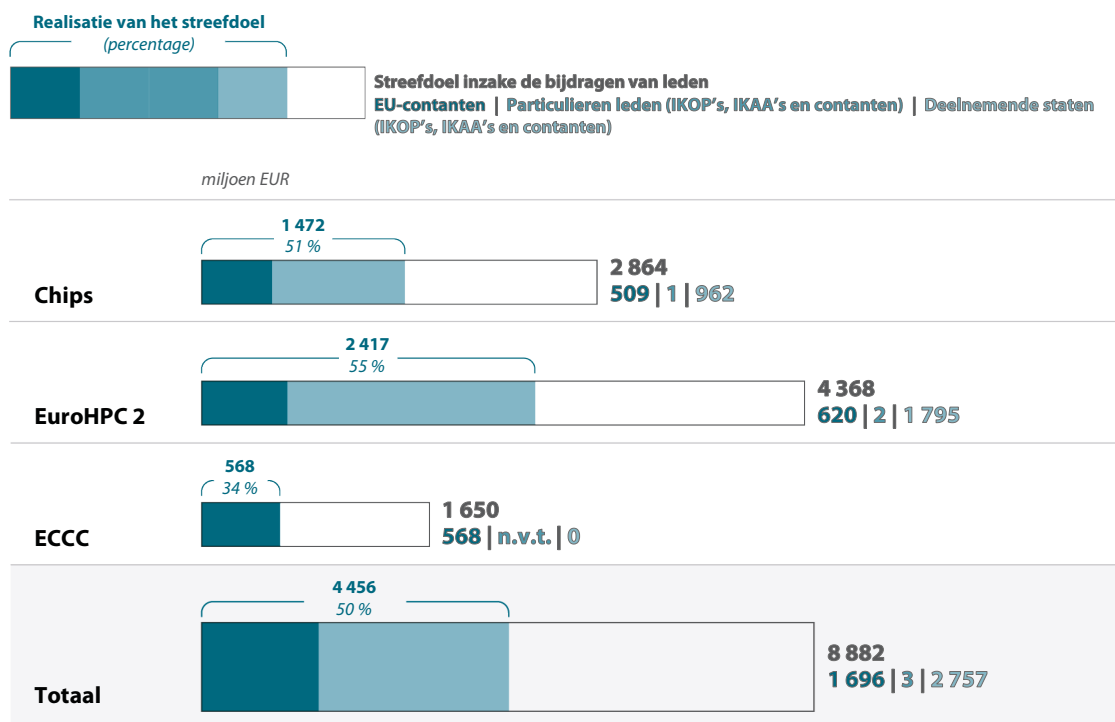
Opmerking: "N.v.t." betekent dat dit soort bijdrage niet is vastgelegd in de rechtsgrondslag van de GO.

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

2.37. Eind 2025 hadden de GO's gemiddeld 45 % van de in hun oprichtingsverordeningen vastgestelde streefdoelen inzake bijdragen aan Horizon Europa behaald. We constateerden een aanzienlijke achterstand in de bijdragen aan de streefdoelen voor IHI, de Gemeenschappelijke Onderneming "Een circulair biogebaseerd Europa" (GO CBE) en de GO EuroHPC. IHI en de GO CBE legden uit dat dit voornamelijk te wijten was aan de trage start van hun projecten. Voor de GO EuroHPC kunnen haar particuliere leden alleen bijdragen in natura leveren voor innovatiesubsidies, zoals ook het geval was voor Horizon 2020.

2.38. In [figuur 2.6](#) worden de streefdoelen inzake bijdragen aan Digitaal Europa en de CEF weergegeven voor de GO Chips, de GO EuroHPC en het ECCC, en het werkelijke realisatiepercentage per eind 2025.

Figuur 2.6 — Bijdragen van de leden van de GO's aan Digitaal Europa en de CEF in vergelijking met hun streefdoelen

Opmerking: N.v.t. betekent dat dit soort bijdrage niet is vastgelegd in de rechtsgrondslag van de GO.

Bron: ERK, op basis van gegevens van de GO's.

2.39. De betrokken GO's hadden gemiddeld 50 % van het in hun oprichtingsverordeningen voor het programma vastgestelde totale streefdoel inzake bijdragen

bereikt. Zoals we vorig jaar hebben opgemerkt⁵, hadden de lidstaten nog geen vrijwillige bijdragen geleverd aan de gezamenlijke acties van het ECCC.

2.40. Tot slot merkten we op dat de lopende ontwikkelingen wat betreft de technische ontwerpvereisten van de Internationale ITER-Organisatie kunnen leiden tot extra kosten en vertragingen in verband met de bijdrage van F4E aan de bouw van het ITER-project. De door de nieuwe ITER-uitgangswaarden vereiste technische veranderingen aan het ITER-project kunnen dit risico verder vergroten.

⁵ Specifiek jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2024, paragraaf 3.12.12.

Tijdens onze controles ontdekte gevallen van vermoedelijke fraude

2.41. Als externe auditor van de EU hebben wij geen mandaat tot het onderzoeken van gevallen van vermoedelijke fraude die de financiële belangen van de EU schaadt⁶. Op grond van artikel 287, lid 2, VWEU zijn we echter verplicht dergelijke gevallen aan de bevoegde autoriteiten te melden. We rapporteren over “onregelmatigheden” die we ontdekken bij het onderzoek naar de wettigheid, regelmatigheid en het goed financieel beheer van alle ontvangsten en uitgaven van de EU (zoals beschreven in “Controleprocedures met betrekking tot fraude” in *bijlage II — Controleaanpak en -methodologie*).

2.42. Voor het begrotingsjaar 2025 hadden we aan het einde van onze controle geen gevallen van vermoedelijke fraude en andere onwettige activiteiten die de financiële belangen van de EU schaden, vastgesteld of gemeld aan het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF). Evenmin hebben we gevallen van vermoedelijke strafbare feiten die de financiële belangen van de EU schaden, gemeld aan het Europees Openbaar Ministerie (EOM).

⁶ Artikel 3 van [Richtlijn \(EU\) 2017/1371](#).

Andere publicaties van de ERK over de GO's

2.43. In 2025 en in de eerste helft van 2026 hebben wij drie speciale verslagen en adviezen uitgebracht waarin werd verwezen naar de werkzaamheden van een of meer GO's (*bijlage III* bevat hierover nadere informatie).

- o **Speciaal verslag 12/2025 van de ERK:** De EU-strategie voor microchips — Redelijke vooruitgang in de uitvoering, maar de Chips Act is hoogstwaarschijnlijk ontoereikend om het al te ambitieuze streefdoel van het digitale decennium te realiseren.
- o **Advies 01/2026 van de ERK** over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Fonds voor concurrentievermogen ("EFC").
- o **Advies 02/2026 van de ERK** over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van Horizon Europa, het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie, voor de periode 2028-2034, tot vaststelling van de regels ervan voor deelname en verspreiding.

Aanbevelingen

2.44. In *bijlage IV* geven wij een overzicht van onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die uiterlijk in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. Van de twaalf aanbevelingen die eind 2024 nog openstonden, hebben de GO's er zes volledig, drie in de meeste opzichten en drie in enkele opzichten uitgevoerd.

2.45. Op basis van de bevindingen van onze controle voor het begrotingsjaar 2025 hebben wij twee aanbevelingen gedaan. Een daarvan heeft betrekking op acht GO's en de andere is gericht tot een afzonderlijke GO (zie *tabel 2.1*). Hoofdstuk 3 bevat gedetailleerde informatie over deze aanbevelingen.

Tabel 2.1 — Onze aanbevelingen in 2025

Titel aanbeveling	Betrokken GO
Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa of Digitaal Europa en publiceer dit	GO Sesar 3-2025-1 (zie paragraaf 3.2.15) IHI-2025-1 (zie paragraaf 3.4.16) GO CBE-2025-1 (zie paragraaf 3.7.16) EU-Rail-2025-1 (zie paragraaf 3.8.18) GO EuroHPC-2025-1 (zie paragraaf 3.9.18) GO SNS-2025-1 (zie paragraaf 3.10.15) GO Mondiale gezondheid EDCTP3-2025-1 (zie paragraaf 3.11.16) ECCC-2025-1 (zie paragraaf 3.12.16)
Verbeter de samenwerking met ITER-IO bij het ontwerp van het project	F4E-2025-1 (zie paragraaf 3.13.18)

Antwoorden van de GO's op de hoofdstukken 1 en 2

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/JUS-Replies-SAR-JUS-2025/JUS-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

EUROPESE
REKENKAMER

Hoofdstuk 3

Betrouwbaarheidsverklaringen

**inzake de gemeenschappelijke ondernemingen en
daarmee gelijkgestelde organen van de EU**

3.1. Informatie tot staving van de betrouwbaarheidsverklaringen

Grondslag voor onze oordelen

3.1.1. Wij verrichtten onze controle overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA) en de regels inzake beroepsethiek van de International Federation of Accountants (IFAC) en de internationale standaarden van hoge controle-instanties (ISSAI) van INTOSAI. Onze verantwoordelijkheden volgens deze standaarden worden nader beschreven in het onderdeel van ons verslag over “de verantwoordelijkheden van de auditor”. We voldeden ook aan de onafhankelijkheidsvereisten en ethische verplichtingen zoals vastgelegd in de Ethische gedragscode voor professionele accountants (Code of Ethics for Professional Accountants) van de International Ethics Standards Board for Accountants. Wij achten de verkregen controle-informatie toereikend en geschikt als grondslag voor onze oordelen.

Verantwoordelijkheden van de leiding en de voor governance verantwoordelijke personen

3.1.2. Overeenkomstig de artikelen 310-325 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) en de financiële reglementen van de gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen (gezamenlijk “GO’s” genoemd) is de leiding van elke GO verantwoordelijk voor het opstellen en weergeven van de rekeningen van de GO op basis van internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector, alsmede voor het waarborgen van de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen. Deze verantwoordelijkheid omvat het ontwerpen, invoeren en in stand houden van interne beheersingsmaatregelen die relevant zijn voor de opstelling en weergave van financiële overzichten die geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevatten. De leiding draagt ook de eindverantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de activiteiten, financiële verrichtingen en overige informatie die in de financiële overzichten zijn opgenomen, in overeenstemming zijn met alle relevante regelgeving.

3.1.3. Bij het opstellen van de rekeningen is de leiding verantwoordelijk voor het beoordelen van het vermogen van de GO om haar activiteiten voort te zetten. De leiding dient kwesties te melden die verband houden met de bedrijfscontinuïteit van het agentschap en dient het boekhoudkundige continuïteitsbeginsel te hanteren, tenzij zij voornemens is om de entiteit te liquideren of om haar activiteiten stop te zetten, of er geen realistisch alternatief bestaat.

3.1.4. De leiding is tevens verantwoordelijk voor de overige informatie, met inbegrip van de jaarlijkse activiteitenverslagen van de afzonderlijke GO's. Ons oordeel over de jaarrekening heeft geen betrekking op die overige informatie en we trekken geen enkele conclusie over de betrouwbaarheid daarvan. In het kader van onze controle van de financiële overzichten is het onze verantwoordelijkheid de overige informatie te lezen en daarbij na te gaan of die informatie in materieel opzicht inconsistent is met de jaarrekening of de kennis die we in de loop van de controle hebben opgedaan, of anderszins afwijkingen van materieel belang lijkt te bevatten. Wanneer wij op basis van onze werkzaamheden concluderen dat er sprake is van een afwijking van materieel belang in deze overige informatie, moeten wij dat feit melden.

3.1.5. De voor de governance van elke GO verantwoordelijke personen zijn verantwoordelijk voor het toezicht op het proces van financiële verslaglegging van die GO.

Verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en onderliggende verrichtingen

3.1.6. Wij verschaffen het Europees Parlement en de Raad alsook andere kwijtingsautoriteiten verklaringen over de betrouwbaarheid van de rekeningen van de GO's en de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen.

3.1.7. Wat betreft de financiële informatie die over elke GO wordt gerapporteerd, verkrijgen wij voldoende en geschikte controle-informatie om een op redelijke zekerheid gebaseerd oordeel over de rekeningen en de ontvangsten, alsmede een op beperkte zekerheid gebaseerd oordeel over de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen te kunnen afgeven.

3.1.8. Redelijke zekerheid is een hoge, maar niet absolute mate van zekerheid die door een auditor wordt geboden. De procedures die zijn uitgevoerd om tot een oordeel met beperkte zekerheid te komen, zijn beperkter dan hetgeen nodig is om redelijke zekerheid te verkrijgen, maar naar ons professionele oordeel zal de mate van zekerheid naar verwachting zinvol zijn voor de beoogde gebruikers van ons verslag. Onze controleaanpak en -methodologie worden uitvoerig beschreven in [*bijlage II*](#).

3.1.9. We zijn als enige verantwoordelijk voor onze controleoordelen. In overeenstemming met de ISA's en ISSAI's passen wij professionele oordeelsvorming toe en houden we gedurende onze controle een professioneel-kritische instelling.

3.1.10. Wij communiceren met de leiding van de GO's over onder meer de geplande reikwijdte en timing van de controle en over eventuele significante controlebevindingen, waaronder bevindingen betreffende significante tekortkomingen in de interne beheersing.

3.1.11. Op basis van de door ons verkregen controle-informatie gaan we ook na of er sprake is van materiële onzekerheden in de vorm van gebeurtenissen of omstandigheden die mogelijk aanzienlijke twijfel doen rijzen over het vermogen van een GO om haar bedrijfsactiviteiten voort te zetten. Als we tot de conclusie komen dat een dergelijke materiële onzekerheid bestaat, zijn we verplicht in ons verslag de aandacht te vestigen op de desbetreffende informatie in de rekeningen of, indien deze informatie ontoereikend is, ons oordeel aan te passen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die we hebben verkregen tot de datum van vaststelling van ons verslag. Gebeurtenissen of omstandigheden die zich na die datum voordoen, kunnen er echter toe leiden dat een entiteit haar bedrijfsactiviteiten niet langer kan voortzetten.

3.1.12. In ons verslag beschrijven wij aangelegenheden die we van het grootste belang achten voor onze controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen. Wij doen dit tenzij openbaarmaking van die aangelegenheden wettelijk verboden is of, zoals zeer zelden gebeurt, wij besluiten dat een aangelegenheid niet in ons verslag mag worden vermeld omdat redelijkerwijs te verwachten is dat de negatieve gevolgen van openbaarmaking zwaarder wegen dan de voordelen ervan voor het algemeen belang.

3.1.13. Onafhankelijk van het betrouwbaarheidsniveau kan niet worden gegarandeerd dat bij een controle elk geval waarin sprake is van een afwijking van materieel belang of van niet-conformiteit in de gecontroleerde rekeningen altijd wordt opgespoord. Deze gevallen, die kunnen voortkomen uit fraude of fouten, worden van materieel belang geacht indien hiervan, afzonderlijk of geaggregeerd, redelijkerwijs zou kunnen worden verwacht dat deze invloed hebben op de economische beslissingen die de gebruikers van ons verslag nemen.

3.2. Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

Inleiding

3.2.1. De Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031⁷. De GO Sesar 3 is de huidige opvolger van de GO Sesar, die in februari 2007 in het kader van het zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7) werd opgericht voor een periode van acht jaar⁸, die in juni 2014 werd verlengd om te blijven functioneren in het kader van Horizon 2020⁹.

3.2.2. De GO Sesar 3 is opgezet als een publiek-privaat partnerschap om gemoderniseerd luchtverkeersbeheer in Europa te ontwikkelen en de totstandbrenging van het [digitale Europese luchtruim](#) te versnellen door middel van onderzoek en innovatie. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG MOVE), de Europese Organisatie voor de Veiligheid van de Luchtvaart ([Eurocontrol](#)) en meer dan 50 organisaties die de gehele waardeketen van de luchtvaart bestrijken, met inbegrip van luchthavens, luchtruimgebruikers van alle categorieën, verleners van luchtvaartnavigatiediensten, drone-exploitanten en -dienstverleners, alsook fabrikanten en de wetenschappelijke wereld.

3.2.3. [Figuur 3.2.1](#) bevat gegevens over de begroting van de GO Sesar 3, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor vastleggingen van de GO voor 2025 weerspiegelt de aanzienlijke waarde van haar oproepen

⁷ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

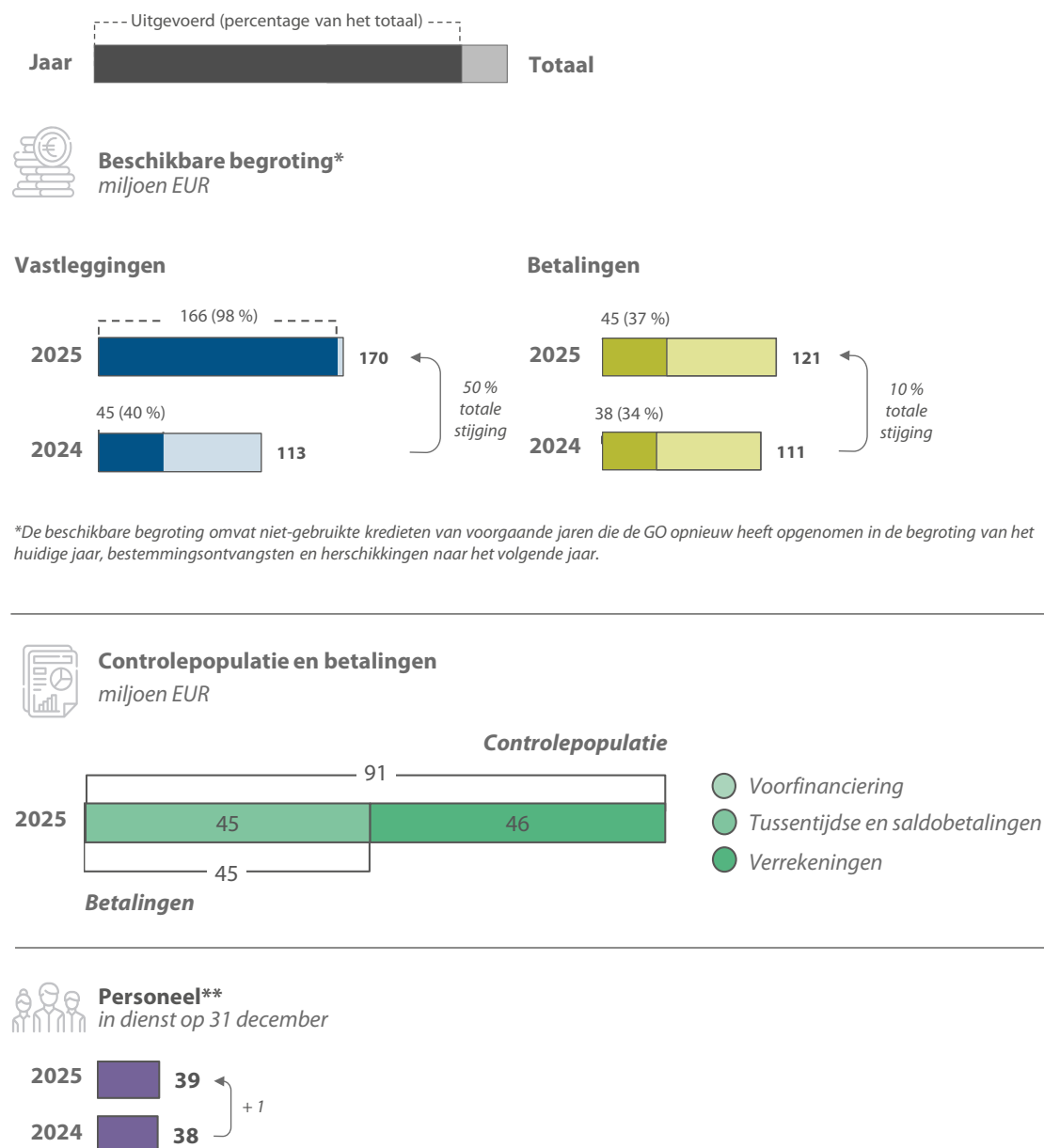
⁸ Verordening (EG) nr. 219/2007 van de Raad betreffende de oprichting van een gemeenschappelijke onderneming voor de realisering van het Europese nieuwe generatie luchtverkeersbeveiligingssysteem (Sesar).

⁹ Verordening (EU) nr. 721/2014 van de Raad houdende wijziging van Verordening (EG) nr. 219/2007.

Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

tot het indienen van voorstellen van 2025 voor Horizon Europa-projecten (ongeveer 254 miljoen EUR). Eind 2025 had deze GO 98 % van haar begroting voor vastleggingen uitgevoerd. Het lage uitvoeringspercentage (37 %) van de begroting voor betalingen van de GO Sesar 3 was echter te wijten aan haar meerjarige financieringscyclus in het kader van het programma Horizon Europa. Bijgevolg werd ongeveer 76 miljoen EUR (63 %) van de ongebruikte betalingskredieten overgeheveld naar de begroting voor betalingen voor het volgende jaar. Het aantal personeelsleden van de GO Sesar 3 bleef grotendeels stabiel.

Figuur 3.2.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot de GO Sesar 3

**Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Jaarrekening van de GO Sesar 3 voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door de GO Sesar 3.

Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

Programma-uitvoering

3.2.4. *Figuur 3.2.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO Sesar 3 voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO Sesar 3 53 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt.

Figuur 3.2.2 — Bijdragen van de leden van de GO Sesar 3 voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van de GO Sesar 3 voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.2.5. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3) en de met governance belaste personen, alsook de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in *deel 3.1* en *bijlage II*.

3.2.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- de rekeningen van de GO Sesar 3, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van de GO Sesar 3 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en

Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.2.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO Sesar 3 betreffende het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van de GO Sesar 3 per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.2.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO Sesar 3 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.2.9. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO Sesar 3 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

Andere aangelegenheid

3.2.10. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van de GO Sesar 3 en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in *bijlage II*.

3.2.11. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.2.12. Wij controleerden vijf betalingsverrichtingen in het kader van Horizon Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van de GO Sesar 3 in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. We stelden bij een van deze verrichtingen fouten met een financiële impact vast. Deze fouten waren het gevolg van niet-subsidiabele personeelskosten, doordat de dagtarieven waren berekend op basis van kostenramingen in plaats van werkelijke kosten.

3.2.13. Voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (100 % van haar operationele uitgaven in 2025) heeft de GO Sesar 3 geen geschat foutenpercentage berekend¹⁰.

Aanbevelingen

3.2.14. *Tabel 3.2.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. De GO Sesar 3 heeft de enige openstaande aanbeveling volledig uitgevoerd.

¹⁰ Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van de GO Sesar 3, hoofdstuk 4.1.1.

Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

3.2.15. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling GO Sesar 3-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa en publiceer dit

De GO Sesar 3 moet in haar toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot haar uitgaven in het kader van Horizon Europa vaststellen en publiceren, op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- gegevens van zowel de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie als de ERK over de foutenpercentages die zijn vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

Tabel 3.2.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2022	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat de GO Sesar 3 uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moet de GO er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.			In 2025 keurde de directeur van de GO Sesar 3 de “gemeenschappelijke uitvoeringsaanpak van de GO’s voor de Horizon Europa-controlestrategie” goed, waarin een geharmoniseerde benadering wordt uiteengezet voor de uitvoering van controles vooraf en achteraf met betrekking tot subsidiebetalingen in het kader van het Horizon Europa-programma. De GO voerde de belangrijkste procedures van haar risicogebaseerde controleaanpak uit en paste deze toe.

Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim” (GO Sesar 3)

Antwoorden van de GO Sesar 3

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2025/SESAR_3-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.3. Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart” (GO CA)

Inleiding

3.3.1. De Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart” (Clean Aviation Joint Undertaking — GO CA), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031¹¹. De GO CA kwam in de plaats van de Gemeenschappelijke Onderneming voor de toepassing van het gezamenlijk technologie-initiatief in de luchtvaart (Clean Sky 1), die in december 2007 binnen het zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7) werd opgericht voor een periode van tien jaar¹² die in mei 2014 werd voortgezet als Clean Sky 2 in het kader van Horizon 2020¹³.

3.3.2. De GO CA is een publiek-privaat partnerschap dat gericht is op onderzoek en innovatie om de luchtvaart te transformeren door te werken aan een duurzame en klimaatneutrale toekomst. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG RTD), en organisaties uit de luchtvaartsector¹⁴. De GO CA selecteert ook geassocieerde leden via oproepen tot het indienen van blijken van belangstelling.

3.3.3. *Figuur 3.3.1* bevat gegevens over de begroting van de GO Schone luchtvaart, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor vastleggingen en betalingen van de GO voor 2025 weerspiegelt de aanzienlijke waarde van haar oproepen tot het indienen van voorstellen van 2025 voor Horizon Europa-projecten (ongeveer 378 miljoen EUR). Eind 2025 had de GO 90 % van haar begroting voor vastleggingen en 71 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het aantal

¹¹ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

¹² Verordening (EG) nr. 71/2007 van de Raad betreffende de oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Clean Sky.

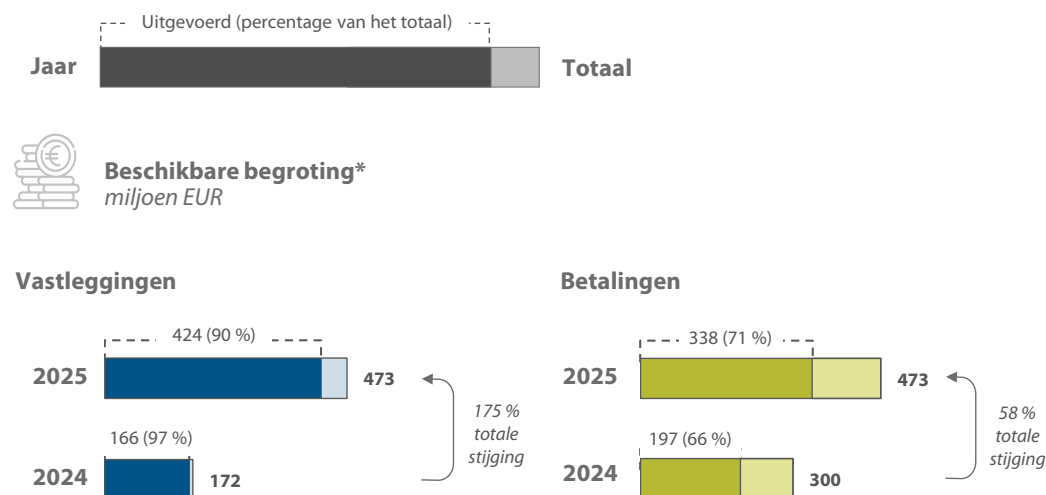
¹³ Verordening (EU) nr. 558/2014 van de Raad tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Clean Sky 2.

¹⁴ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

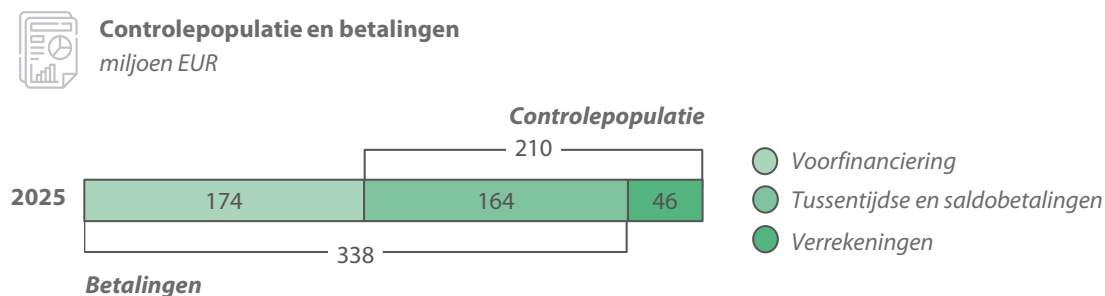
Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart” (GO CA)

personeelsleden van de GO CA was met 8 % gestegen tot het aantal dat in haar goedgekeurde personeelsformatie was vastgelegd.

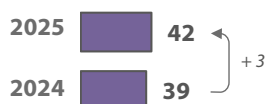
Figuur 3.3.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot de GO CA

*De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

Personeel**
in dienst op 31 december

**Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Jaarrekening van de GO CA voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door de GO CA.

Programma-uitvoering

3.3.4. *Figuur 3.3.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO CA voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in

Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart” (GO CA)

contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO CA 46 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt.

Figuur 3.3.2 — Bijdragen van de leden van de GO CA voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van de GO CA voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.3.5. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart” (GO CA) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.3.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- de rekeningen van de GO CA, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van de GO CA betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.3.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO CA over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van de GO CA per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.3.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO CA betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.3.9. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO CA betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.3.10. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van de GO CA en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.3.11. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.3.12. Wij controleerden negen betalingsverrichtingen in het kader van Horizon Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van de GO CA in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. We stelden bij één verrichting fouten met een financiële impact vast. Deze fouten waren het gevolg van niet-subsidiabele personeelskosten doordat de begunstigde bij de berekening van de dagtarieven een onjuiste methode had toegepast.

3.3.13. Voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (100 % van haar operationele uitgaven in 2025) schatte de GO CA het foutenpercentage op 0,9 %, op basis van de richtsnoeren van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages. Voor haar raming maakte de GO gebruik van gegevens van de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie over de foutenpercentages die waren vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden¹⁵.

Aanbevelingen

3.3.14. De GO CA heeft geen aanbevelingen openstaan die wij in onze specifieke jaarverslagen van 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die uiterlijk in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd.

¹⁵ Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van de GO CA, hoofdstuk 4.1.1.

Gemeenschappelijke Onderneming "Schone luchtvaart" (GO CA)

Antwoorden van de GO CA

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CA-Replies-SAR-JUS-2025/CA-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.4. Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI)

Inleiding

3.4.1. De Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (Innovative Health Initiative — IHI), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031¹⁶. IHI kwam in de plaats van de GO voor het initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen (Innovative Medicines Initiative — IMI), dat in december 2007 in het kader van het zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7) werd opgericht voor een periode van tien jaar¹⁷ en in mei 2014 in het kader van Horizon 2020 werd verlengd en voortgezet als IMI 2¹⁸.

3.4.2. IHI is een publiek-privaat partnerschap dat zich richt op duurzaam, interdisciplinair en patiëntgericht gezondheidsonderzoek en -innovatie. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG RTD) en Europese brancheorganisaties.

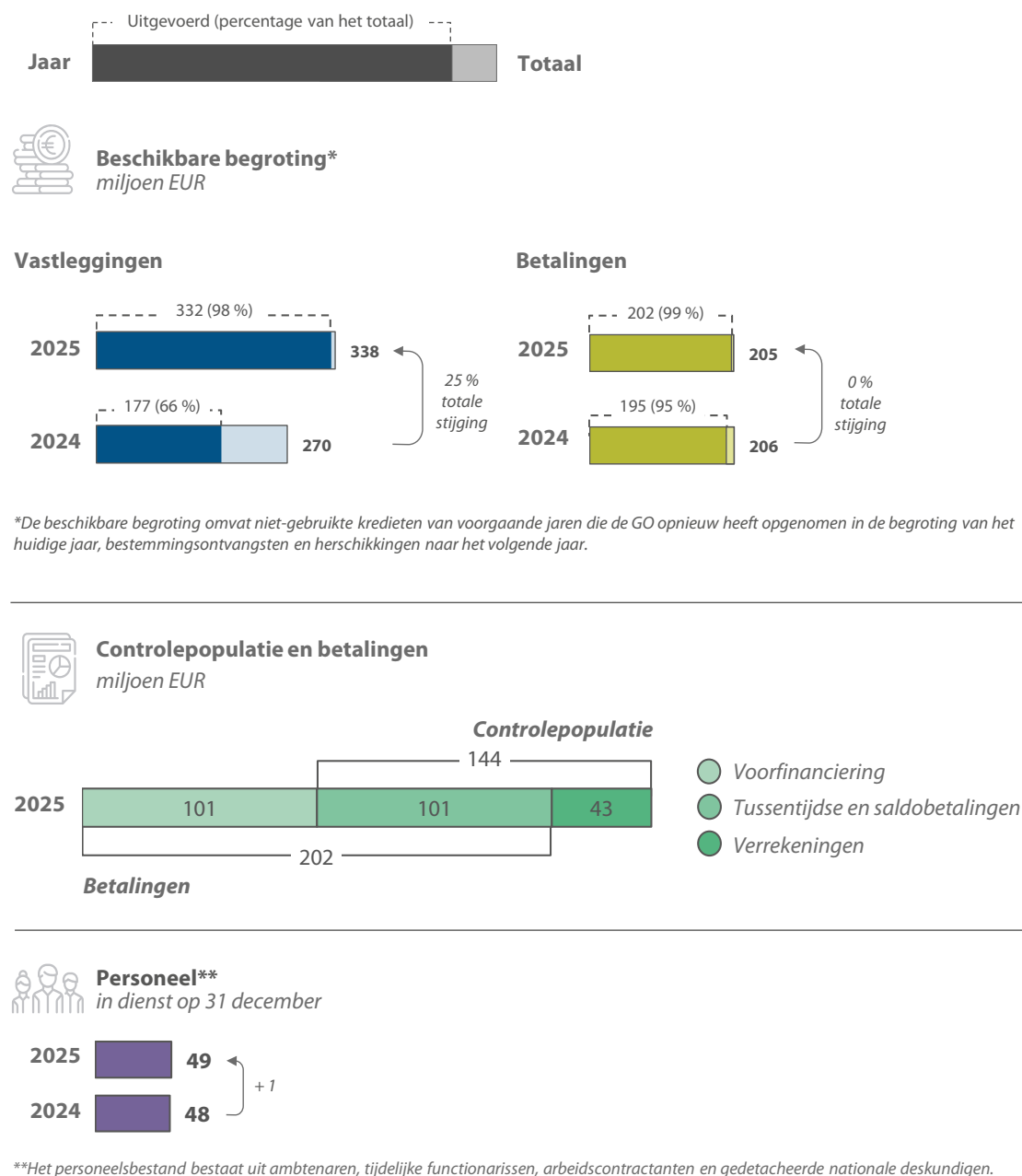
3.4.3. *Figuur 3.4.1* bevat gegevens over de begroting van IHI, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. Eind 2025 had de GO 98 % van haar begroting voor vastleggingen en 99 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het aantal personeelsleden van IHI bleef grotendeels stabiel.

¹⁶ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

¹⁷ Verordening (EG) nr. 73/2008 van de Raad tot oprichting van de gemeenschappelijke onderneming voor de uitvoering van het gezamenlijk technologie-initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen.

¹⁸ Verordening (EU) nr. 557/2014 van de Raad tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming voor het initiatief innovatieve geneesmiddelen 2.

Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI)

Figuur 3.4.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot IHI

Bron: Jaarrekening van IHI voor de begrotingsjaren 2024 en 2025, personeelscijfers verstrekt door IHI.

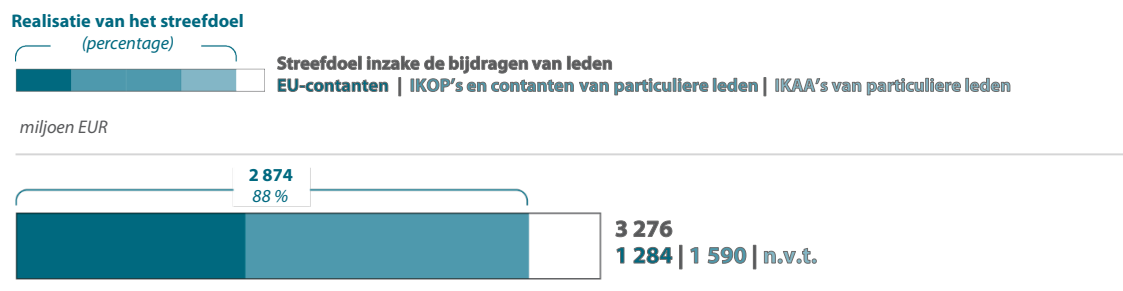
Programma-uitvoering

3.4.4. *Figuur 3.4.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van IHI voor Horizon 2020 worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het twaalfde jaar van uitvoering van het programma) had IHI ongeveer 88 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Dit was het gevolg van de vertraging bij de uitvoering van het

Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI)

Horizon 2020-programma en de ontvangst van bijdragen, voornamelijk vanwege de lange projectduur die vereist was gezien de aard van het specifieke onderzoeksgebied van IHI en de grootschaligheid van de mondiale consortia die projecten uitvoeren.

Figuur 3.4.2 — Bijdragen van de IHI-leden voor Horizon 2020

Bron: Jaarrekening van IHI voor het begrotingsjaar 2025.

3.4.5. *Figuur 3.4.3* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van IHI voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had IHI 18 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Dit was voornamelijk te wijten aan de trage start van de uitvoering van haar complexe Horizon Europa-projecten.

Figuur 3.4.3 — Bijdragen van de IHI-leden voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van IHI voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.4.6. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming

Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI)

“Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.4.7. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van IHI, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van IHI betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.4.8. Naar ons oordeel geven de rekeningen van IHI over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van IHI per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.4.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van IHI betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.4.10. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van IHI betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.4.11. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van IHI en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.4.12. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.4.13. Wij controleerden zes betalingsverrichtingen in het kader van Horizon 2020 en één verrichting met betrekking tot administratieve uitgaven, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van IHI in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. We stelden bij twee verrichtingen in het kader van Horizon 2020 fouten met een financiële impact vast. Een daarvan was terug te voeren op een onjuiste classificatie van uitbestedingskosten als personeelskosten en op onjuiste financiële verslaglegging. Bij de tweede constateerden we niet-subsidiabele uitrustingskosten omdat de begunstigde het volledige jaarlijkse afschrijvingsbedrag had gedeclareerd in plaats van het percentage dat was vastgesteld voor het werkelijke gebruik van de uitrusting in het kader van het gecontroleerde project.

3.4.14. Voor haar Horizon 2020-verrichtingen (die goed waren voor ongeveer 85 % van haar operationele uitgaven in 2025) rapporteerde IHI een representatief foutenpercentage van 4,1 % en een restfoutenpercentage van 0,8 %, dat zij had berekend op basis van de resultaten van de controles achteraf van de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie. IHI heeft geen geschat foutenpercentage berekend voor haar verrichtingen in het kader van

Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI)

Horizon Europa (ongeveer 15 % van haar operationele uitgaven in 2025), omdat de resultaten van de controles achteraf nog niet bij de GAD beschikbaar waren¹⁹.

Aanbevelingen

3.4.15. IHI heeft geen aanbevelingen openstaan die wij in onze specifieke jaarverslagen van 2022, 2023 of 2024 hebben gedaan en die uiterlijk in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd.

3.4.16. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling IHI-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa en publiceer dit

IHI moet in haar toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot haar uitgaven in het kader van Horizon Europa vaststellen en publiceren, op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- gegevens van zowel de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie als de ERK over de foutenpercentages die zijn vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

¹⁹ Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van IHI, hoofdstuk 4.1.

Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg” (IHI)

Antwoorden van IHI

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/IHI-Replies-SAR-JUS-2025/IHI-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.5. Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2)

Inleiding

3.5.1. De Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031²⁰. Clean H2 kwam in de plaats van het gezamenlijk technologie-initiatief voor brandstofcellen en waterstof (FCH 1), dat in mei 2008 binnen het zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (KP7) werd opgericht voor de periode tot 31 december 2017²¹ en in mei 2014 in het kader van Horizon 2020 werd verlengd en voortgezet als “FCH 2”²². Voor de periode 2023-2025 ontving Clean H2 tevens een toewijzing van 200 miljoen EUR van REPowerEU om het aantal “waterstofvalleien” (geïntegreerde lokale ecosystemen, van productie tot eindgebruik) die onder Horizon Europa vallen, uit te breiden.

3.5.2. Clean H2 is een publiek-privaat partnerschap op het gebied van onderzoek naar en innovatie van waterstof- en brandstofceltechnologie. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG RTD), de brancheorganisatie Hydrogen Europe en de onderzoeksgroepering Hydrogen Europe Research.

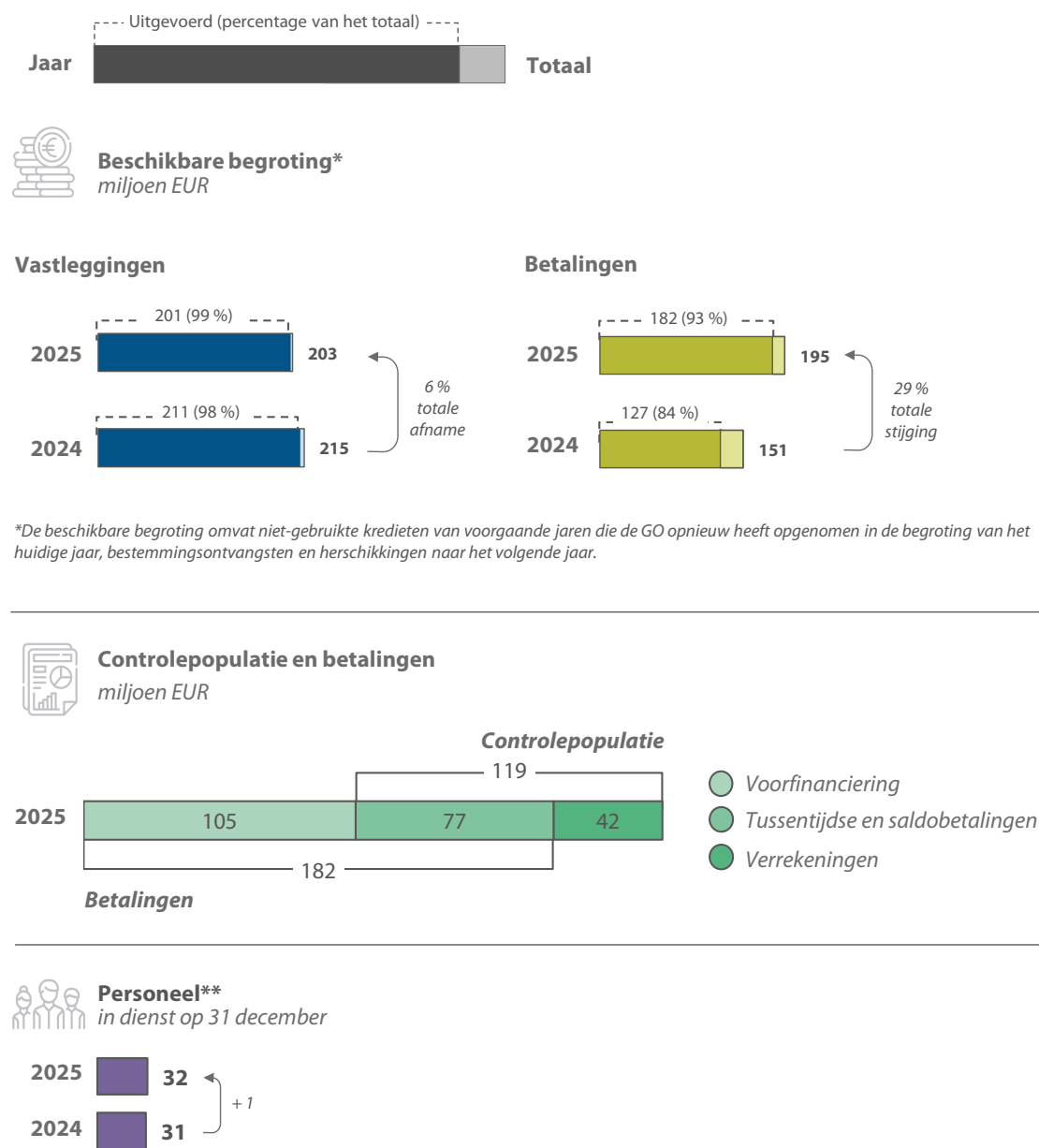
3.5.3. *Figuur 3.5.1* bevat gegevens over de begroting van Clean H2, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor betalingen van de GO voor 2025 weerspiegelt haar geaccumuleerde betalingsbehoeften die voortvloeien uit Horizon Europa-projecten waarvoor middelen waren vastgelegd in het kader van haar oproepen tot het indienen van voorstellen voor de periode 2022-2025. Eind 2025 had de GO 99 % van haar begroting voor vastleggingen en 93 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het aantal personeelsleden van Clean H2 bleef grotendeels stabiel.

²⁰ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

²¹ Verordening (EG) nr. 521/2008 van de Raad betreffende de oprichting van de gemeenschappelijke onderneming brandstofcellen en waterstof.

²² Verordening (EU) nr. 559/2014 van de Raad tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming brandstofcellen en waterstof 2.

Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2)

Figuur 3.5.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot Clean H2

**Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Jaarrekening van Clean H2 voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door Clean H2.

Programma-uitvoering

3.5.4. *Figuur 3.5.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van Clean H2 voor Horizon 2020 worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het twaalfde jaar van uitvoering van het programma) had Clean H2 181 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Dit was te danken aan de aanzienlijke bijdragen in natura van

Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2)

particuliere leden aan aanvullende activiteiten die niet rechtstreeks verband houden met door Clean H2 gefinancierde projecten, maar die niettemin de verwezenlijking van de doelstellingen van de GO ondersteunen.

Figuur 3.5.2 — Bijdragen van de Clean H2-leden voor Horizon 2020

Bron: Jaarrekening van Clean H2 voor het begrotingsjaar 2025.

3.5.5. *Figuur 3.5.3* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van Clean H2 voor Horizon Europa (met inbegrip van de RePowerEU-middelen) worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had Clean H2 124 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Net als bij Horizon Europa was dit te danken aan de aanzienlijke bijdragen in natura van particuliere leden aan aanvullende activiteiten die niet rechtstreeks verband houden met door Clean H2 gefinancierde projecten, maar die niettemin de verwezenlijking van de doelstellingen van de GO ondersteunen.

Figuur 3.5.3 — Bijdragen van de Clean H2-leden voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van Clean H2 voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.5.6. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.5.7. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van Clean H2, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van Clean H2 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.5.8. Naar ons oordeel geven de rekeningen van Clean H2 betreffende het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van Clean H2 per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.5.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van Clean H2 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.5.10. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van Clean H2 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.5.11. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van Clean H2 en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.5.12. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.5.13. Wij controleerden twee betalingsverrichtingen in het kader van Horizon 2020 en drie in het kader van Horizon Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van Clean H2 in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. We stelden bij twee betalingsverrichtingen in het kader van Horizon Europa fouten met een financiële impact

Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2)

vast. Deze fouten waren het gevolg van gedeclareerde kosten die niet als uitgaven waren opgenomen in de rekeningen van de begunstigde, de toepassing van de Horizon 2020-regels voor de berekening van personeelskosten en de declaratie van reiskosten die geen verband hielden met de verslagperiode.

3.5.14. Voor haar Horizon 2020-verrichtingen (die goed waren voor ongeveer 38 % van haar operationele uitgaven in 2025) rapporteerde Clean H2 een representatief foutenpercentage van 2,8 % en een restfoutenpercentage van 0,3 %, dat zij had berekend op basis van de resultaten van de controles achteraf van de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie. Voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (ongeveer 62 % van haar operationele uitgaven in 2025) schatte Clean H2 het foutenpercentage op 1,7 %, op basis van de richtsnoeren van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages. Voor haar raming maakte de GO gebruik van gegevens van de GAD over de foutenpercentages die waren vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden²³.

Aanbevelingen

3.5.15. *Tabel 3.5.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. Clean H2 heeft de enige openstaande aanbeveling in de meeste opzichten uitgevoerd.

²³ Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van Clean H2, hoofdstuk 4.1.

Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2)

Tabel 3.5.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2022	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat Clean H2 uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moet de GO er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.			In 2025 keurde de directeur van Clean H2 de “gemeenschappelijke uitvoeringsaanpak van de GO’s voor de Horizon Europa-controlestrategie” goed, waarin een geharmoniseerde benadering wordt uiteengezet voor de uitvoering van controles vooraf en achteraf met betrekking tot subsidiebetalingen in het kader van het Horizon Europa-programma. Clean H2 heeft haar risicogebaseerde controleaanpak voor subsidiebetalingen in het kader van Horizon Europa op basis van de vergoeding van werkelijke kosten volledig uitgevoerd. Er zijn nog verdere verfijningen nodig voor forfaitaire financiering (vanaf de oproep van 2024), met name wat betreft de vaststelling van risicoprofielen en de criteria voor de selectie van technische evaluaties achteraf door de GAD.

Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof” (Clean H2)

Antwoorden van Clean H2

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2025/Clean_H2-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.6. Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)

Inleiding

3.6.1. De [GO Chips](#), gevestigd in Brussel, werd in september 2023 opgericht in het kader van de programma’s Horizon Europa en Digitaal Europa voor de periode die eindigt op 31 december 2031, door middel van een wijziging van de enkele basishandeling²⁴. Zij kwam in de plaats van de GO “Digitale sleuteltechnologieën”, die in november 2021 in het kader van Horizon Europa was opgericht²⁵.

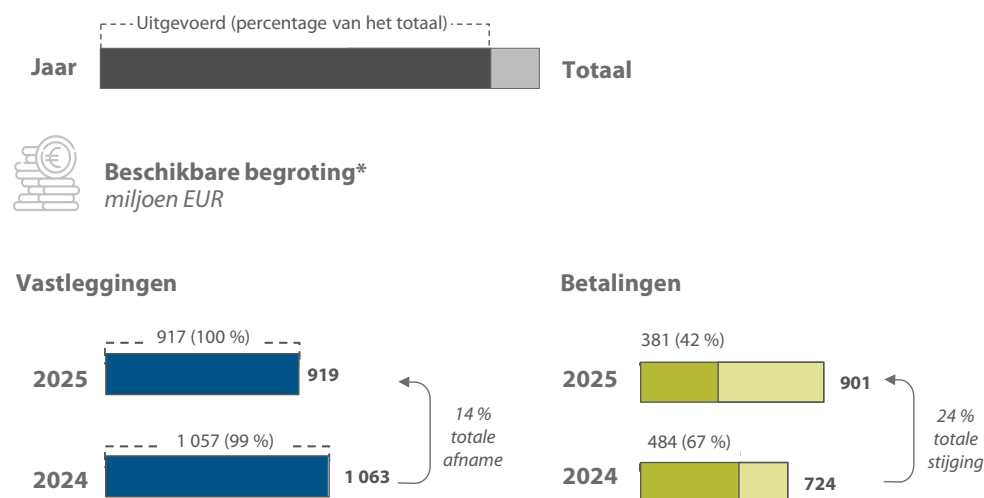
3.6.2. De GO Chips bevordert de ontwikkeling van innovatieve halfgeleidertechnologieën van de volgende generatie en versterkt de Europese productie van chips in het kader van het [initiatief Chips voor Europa](#). De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG CNECT), de [deelnemende staten](#) en drie brancheorganisaties.

3.6.3. [Figuur 3.6.1](#) bevat gegevens over de begroting van de GO Chips, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor betalingen van de GO voor 2025 weerspiegelt haar geaccumuleerde betalingsbehoeften die voortvloeien uit subsidie- en infrastructuuractiviteiten in het kader van Digitaal Europa en Horizon Europa, waarvoor in 2025 en voorgaande jaren middelen waren vastgelegd. De uitvoering van de begroting voor betalingen van de GO Chips was laag (42 %) als gevolg van de vertraging van de GO bij het sluiten van de subsidieovereenkomsten die voortvloeiden uit haar oproepen tot het indienen van voorstellen voor Horizon Europa van 2024 en 2025, en als gevolg van de complexiteit van de gezamenlijke aanbestedingsprocedures in verband met de aankoop van in het kader van Digitaal Europa gefinancierde infrastructuur ([proeflijnen](#)). Bijgevolg werd ongeveer 520 miljoen EUR aan ongebruikte betalingskredieten (58 %) overgeheveld naar de begrotingen voor betalingen van de volgende jaren. Het aantal personeelsleden van de GO Chips was met 16 % gestegen tot het aantal dat in haar goedgekeurde personeelsformatie was vastgelegd.

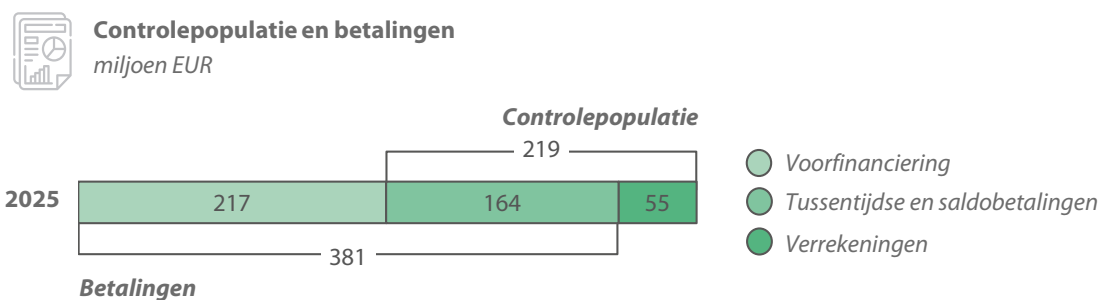
²⁴ [Verordening \(EU\) 2023/1782 van de Raad tot wijziging van Verordening \(EU\) 2021/2085 voor de oprichting van de Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa wat de Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” betreft.](#)

²⁵ [Verordening \(EU\) 2021/2085 van de Raad](#) voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

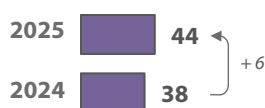
Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)

Figuur 3.6.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot de GO Chips

*De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

 Personeel**
in dienst op 31 december

**Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Jaarrekening van de GO Chips voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door de GO Chips.

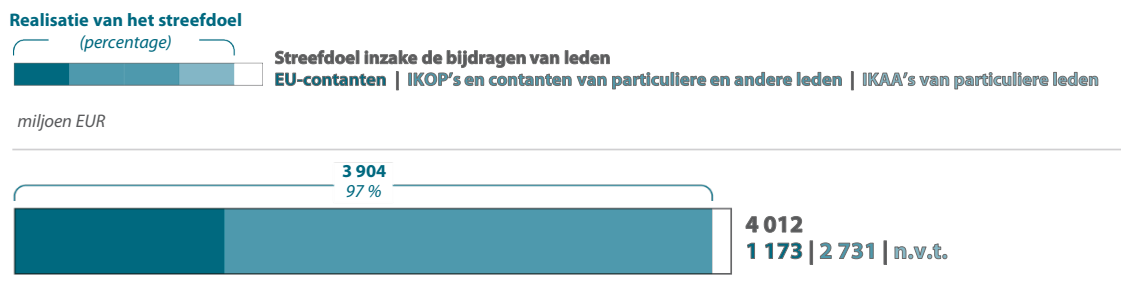
Programma-uitvoering

3.6.4. *Figuur 3.6.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO Chips voor Horizon 2020 worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het

Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)

twaaelfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO Chips 97 % van haar streefdoelen inzake bijdragen bereikt.

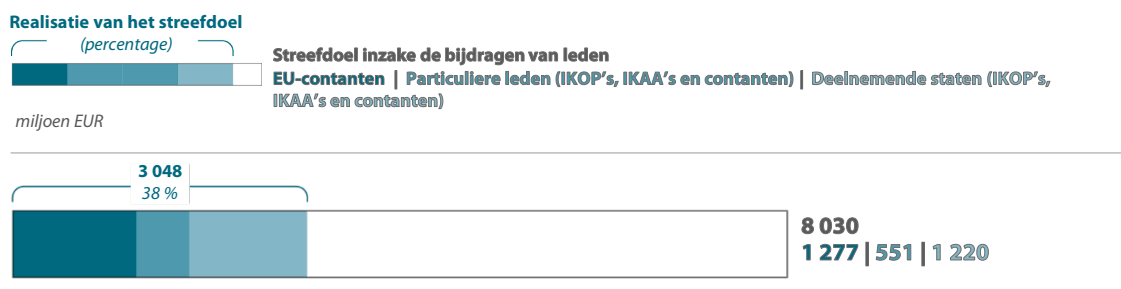
Figuur 3.6.2 — Bijdragen van de leden van de GO Chips voor Horizon 2020

Bron: Jaarrekening van de GO Chips voor het begrotingsjaar 2025.

3.6.5. *Figuur 3.6.3* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO Chips voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO Chips 38 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Dit komt doordat op dat moment nog geen van de gerapporteerde bijdragen in natura van particuliere leden en slechts ongeveer 20 % van die van andere leden (deelnemende staten) was gevalideerd.

Figuur 3.6.3 — Bijdragen van de leden van de GO Chips voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van de GO Chips voor het begrotingsjaar 2025.

3.6.6. *Figuur 3.6.4* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO Chips voor Digitaal Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO Chips 51 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt.

Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)

Figuur 3.6.4 — Bijdragen van de leden van de GO Chips voor Digitaal Europa

Bron: Jaarrekening van de GO Chips voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.6.7. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.6.8. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- de rekeningen van de GO Chips, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van de GO Chips betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.6.9. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO Chips over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de

Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)

financiële positie van de GO Chips per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.6.10. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO Chips betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.6.11. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO Chips betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.6.12. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van de GO Chips en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.6.13. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.6.14. Wij controleerden drie betalingsverrichtingen in het kader van Horizon 2020 en vijf in het kader van Horizon Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van de GO Chips in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. We stelden bij één verrichting in het kader van Horizon 2020 fouten met een financiële impact vast. Deze fouten waren het gevolg van niet-subsidiabele personeelskosten doordat de begunstigde bij de berekening van de uurtarieven een onjuiste salarisgrondslag had gehanteerd.

3.6.15. Voor haar Horizon 2020-verrichtingen (die goed waren voor ongeveer 27 % van haar operationele uitgaven in 2025) rapporteerde de GO Chips een representatief foutenpercentage van 2,2 % en een restfoutenpercentage van 0,8 %, dat zij had berekend op basis van de resultaten van de controles achteraf van de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie. Voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (ongeveer 73 % van haar operationele uitgaven in 2025) schatte de GO Chips het foutenpercentage op 1,8 %, op basis van de richtsnoeren van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages. Voor haar raming maakte de GO gebruik van gegevens van de GAD over de foutenpercentages die waren vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden²⁶.

Aanbevelingen

3.6.16. *Tabel 3.6.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. De GO Chips heeft de enige openstaande aanbeveling in enkele opzichten uitgevoerd.

²⁶ Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van de GO Chips, hoofdstuk 4.1.1.

Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)

Tabel 3.6.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2023	Aanbeveling 2 Wij hebben aanbevolen dat de GO Chips uiterlijk eind 2025 eerst correctiemechanismen ontwikkelt om haar overschotten in contanten tot een redelijk niveau terug te brengen en vervolgens, in coördinatie met de Commissie, haar financieringsverzoeken voor elk begrotingsjaar afstemt op haar geraamde uitgavenbehoeften.			De GO Chips heeft haar cumulatieve kasoverschot verder verhoogd van 479 miljoen EUR eind 2024 tot 831 miljoen EUR eind 2025 (een stijging van 73,5 %). De GO Chips verklaarde dat dit het gevolg was van de trage uitvoering van de complexe gezamenlijke aanbestedingsprocedures voor infrastructuurprojecten in het kader van Digitaal Europa (proeflijnen). De GO Chips bespreekt momenteel met de Commissie hoe het probleem kan worden opgelost met het oog op toekomstige begrotingen.

Gemeenschappelijke Onderneming “Chips” (GO Chips)

Antwoorden van de GO Chips

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Chips-Replies-SAR-JUS-2025/Chips-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.7. Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE)

Inleiding

3.7.1. De Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031²⁷. Zij kwam in de plaats van de GO “biogebaseerde industrieën”, die in mei 2014 in het kader van Horizon 2020 was opgericht²⁸.

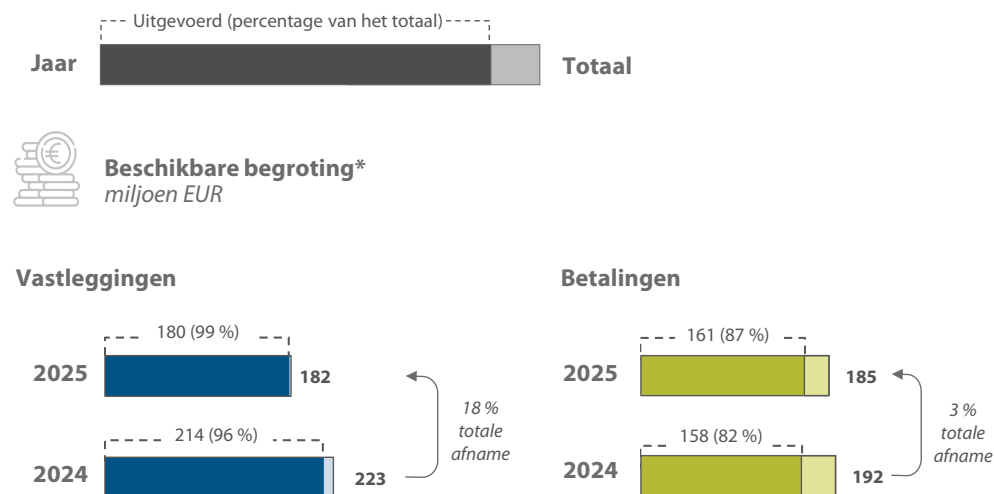
3.7.2. De GO CBE is een publiek-privaat partnerschap dat gericht is op onderzoek en innovatie voor een duurzame en concurrerende circulaire biogebaseerde industrie. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG RTD, DG AGRI en DG GROW), en de industriële partners die worden vertegenwoordigd door het Bio-based Industries Consortium.

3.7.3. *Figuur 3.7.1* bevat gegevens over de begroting van de GO CBE, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De verlaging van de begroting voor vastleggingen van de GO voor 2025 weerspiegelt het feit dat de begroting voor vastleggingen van het voorgaande jaar een aanzienlijke herschikking van kredieten omvatte in verband met haar oproepen tot het indienen van voorstellen van 2022 en 2023. Eind 2025 had de GO 99 % van haar begroting voor vastleggingen en 87 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het aantal personeelsleden van de GO CBE bleef grotendeels stabiel.

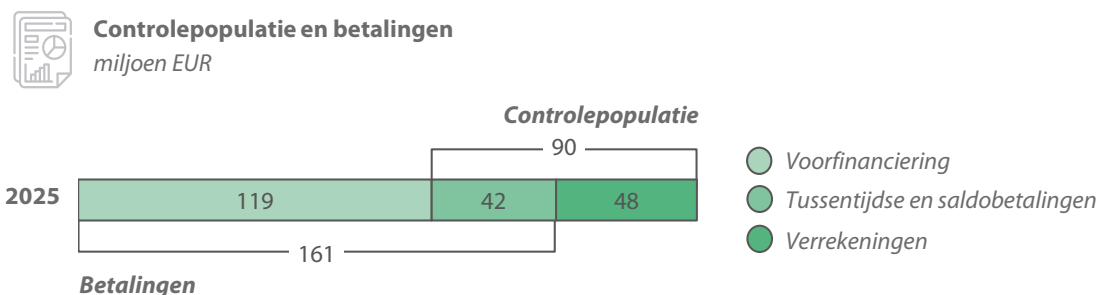
²⁷ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

²⁸ Verordening (EU) nr. 560/2014 van de Raad tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming biogebaseerde industrieën.

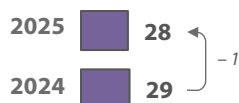
Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE)

Figuur 3.7.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot de GO CBE

*De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

 Personeel**
in dienst op 31 december

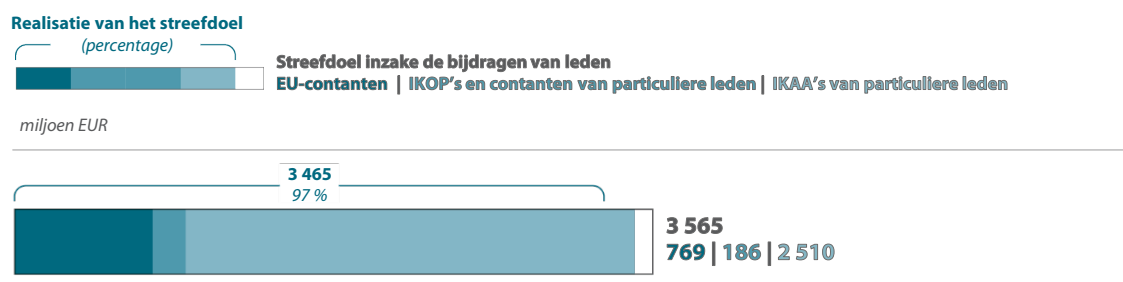

**Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Jaarrekening van de GO CBE voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door de GO CBE.

Programma-uitvoering

3.7.4. *Figuur 3.7.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO CBE voor Horizon 2020 worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het twaalfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO CBE 97 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt.

Figuur 3.7.2 — Bijdragen van de leden van de GO CBE voor Horizon 2020

Bron: Jaarrekening van de GO CBE voor het begrotingsjaar 2025.

3.7.5. *Figuur 3.7.3* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO CBE voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO CBE 26 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Dit is te wijten aan de trage start van de uitvoering van Horizon Europa-projecten. Om het tekort aan bijdragen van particuliere leden te compenseren en de verwezenlijking van haar activiteitendoelstellingen te versterken, heeft de GO in 2025 de reikwijdte van de aanvullende activiteiten van haar particuliere leden grondig herzien in het kader van haar oproepen tot het indienen van voorstellen van 2022, 2023 en 2024.

Figuur 3.7.3 — Bijdragen van de leden van de GO CBE voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van de GO CBE voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.7.6. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Een

Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE)

circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.7.7. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van de GO CBE, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van de GO CBE betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.7.8. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO CBE over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van de GO CBE per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.7.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO CBE betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.7.10. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO CBE betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.7.11. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van de GO CBE en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.7.12. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.7.13. Wij controleerden twee betalingsverrichtingen in het kader van Horizon 2020 en vijf in het kader van Horizon Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van de GO CBE in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. We stelden bij één verrichting in het kader van Horizon Europa fouten met een financiële impact vast. Deze fouten waren het gevolg van de toepassing van de Horizon 2020-regels voor de berekening van personeelskosten en van de declaratie van niet-subsidiabele personeelskostenposten.

3.7.14. Voor haar Horizon 2020-verrichtingen (die goed waren voor ongeveer 52 % van haar operationele uitgaven in 2025) rapporteerde de GO CBE een representatief foutenpercentage van 1,6 % en een restfoutenpercentage van 1,1 %, dat zij had berekend op basis van de resultaten van de controles achteraf van de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie. De GO CBE heeft geen geschat foutenpercentage berekend voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (ongeveer 48 % van haar operationele uitgaven

Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE)

in 2025), omdat de resultaten van de controles achteraf van de GAD nog niet beschikbaar waren²⁹.

Aanbevelingen

3.7.15. *Tabel 3.7.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. De GO CBE heeft de enige openstaande aanbeveling volledig uitgevoerd.

3.7.16. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling GO CBE-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa en publiceer dit

De GO CBE moet in haar toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot haar uitgaven in het kader van Horizon Europa vaststellen en publiceren, op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- gegevens van zowel de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie als de ERK over de foutenpercentages die zijn vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

²⁹ Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van GO CBE, hoofdstuk 4.1.1.

Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE)

Tabel 3.7.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2022	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat de GO SNS uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moet de GO er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.			In 2025 keurde de directeur van de GO CBE de “gemeenschappelijke uitvoeringsaanpak van de GO’s voor de Horizon Europa-controlestrategie” goed, waarin een geharmoniseerde benadering wordt uiteengezet voor de uitvoering van controles vooraf en achteraf met betrekking tot subsidiebetalingen in het kader van het Horizon Europa-programma. De GO voerde de belangrijkste procedures van haar risicogebaseerde controleaanpak uit en paste deze toe.

Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa” (GO CBE)

Antwoorden van de GO CBE

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/CBE-Replies-SAR-JUS-2025/CBE-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.8. Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen” (EU-Rail)

Inleiding

3.8.1. De [Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen” \(EU-Rail\)](#), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031³⁰. Zij kwam in de plaats van de GO “Shift2Rail”, die in juni 2014 in het kader van Horizon 2020 was opgericht³¹.

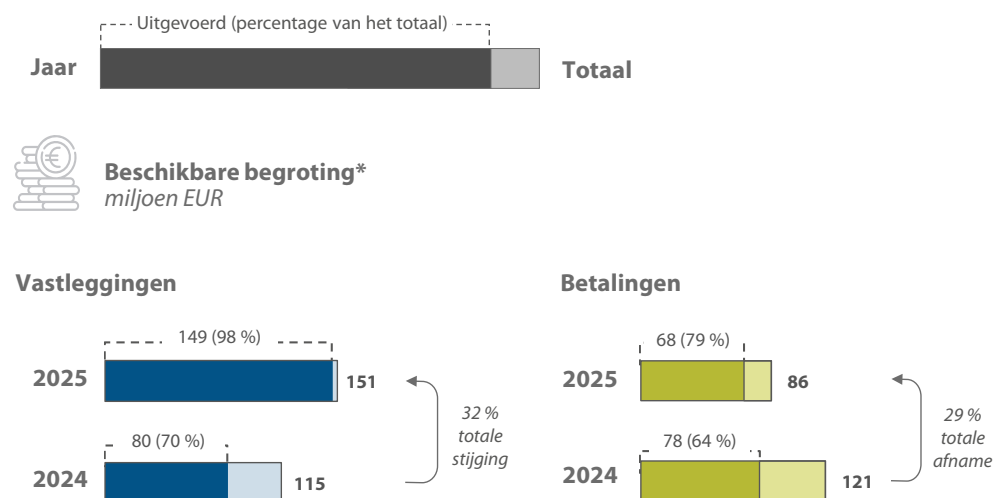
3.8.2. EU-Rail is een publiek-privaat partnerschap voor onderzoek en innovatie in de spoorwegsector. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG MOVE en DG RTD), en partners uit de spoorwegindustrie (waaronder fabrikanten van spoorwegmateriaal, spoorwegondernemingen, infrastructuurbeheerders en onderzoekscentra).

3.8.3. [Figuur 3.8.1](#) bevat gegevens over de begroting van EU-Rail, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor vastleggingen van de GO voor 2025 weerspiegelt de aanzienlijke waarde van de in 2025 te betalen termijnen uit haar meerjarige oproepen tot het indienen van voorstellen voor Horizon Europa-projecten (ongeveer 140 miljoen EUR). De verlaging van de begroting voor betalingen van EU-Rail voor 2025 weerspiegelt haar lagere betalingsbehoeften die voortvloeien uit Horizon Europa-projecten in het kader van haar oproepen tot het indienen van voorstellen voor de periode 2022-2025. Eind 2025 had de GO 98 % van haar begroting voor vastleggingen en 79 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het aantal personeelsleden van EU-Rail bleef stabiel.

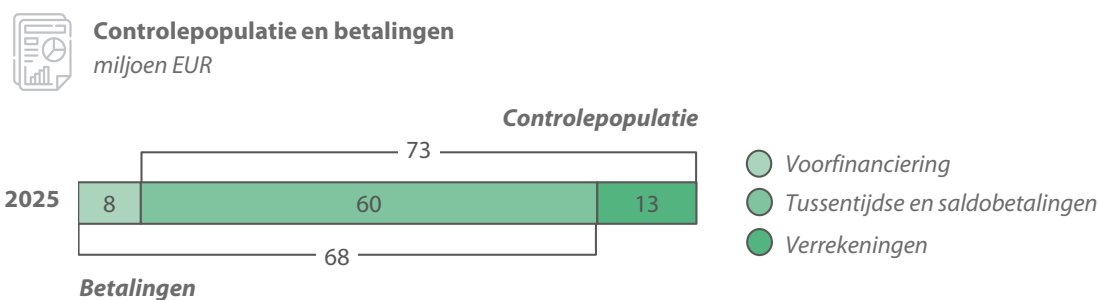
³⁰ [Verordening \(EU\) 2021/2085 van de Raad](#) voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

³¹ [Verordening \(EU\) nr. 642/2014 van de Raad](#) tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Shift2Rail.

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen” (EU-Rail)

Figuur 3.8.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot EU-Rail

*De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

 Personeel**
in dienst op 31 december

**Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Jaarrekening van EU-Rail voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door EU-Rail.

Programma-uitvoering

3.8.4. *Figuur 3.8.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de EU-Rail-leden voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen” (EU-Rail)

vijfde jaar van uitvoering van het programma) had EU-Rail 57 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt.

Figuur 3.8.2 — Bijdragen van de EU-Rail-leden voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van EU-Rail voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.8.5. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen” (EU-Rail) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.8.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- de rekeningen van het EU-Rail, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van het EU-Rail betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.8.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van EU-Rail over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van EU-Rail per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.8.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van EU-Rail betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.8.9. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van EU-Rail betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.8.10. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van EU-Rail en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.8.11. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.8.12. Wij controleerden vijf betalingsverrichtingen in het kader van Horizon Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van EU-Rail in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. Vier verrichtingen hadden betrekking op forfaitaire financiering en één verrichting betrof de aanbesteding van IT-systemen. Geen enkele verrichting vertoonde fouten met een financiële impact.

3.8.13. Voor subsidieactiviteiten in het kader van Horizon Europa maakt EU-Rail uitsluitend gebruik van forfaitaire financiering. Overeenkomstig artikel 125 van het [Financieel Reglement](#) is dit een *vereenvoudigde kostenoptie* waarvoor vooraf voor elke kostencategorie voor elke begunstigde en voor elk werkpakket gedetailleerde kostenramingen moeten worden ingediend. Vóór de ondertekening van subsidieovereenkomsten beoordelen de door de GO aangestelde deskundigen de kostenramingen aan de hand van de voorgestelde activiteiten om na te gaan of deze kosten redelijk en niet buitensporig zijn. Vervolgens keert de GO het subsidiebedrag uit, op voorwaarde dat de werkpakketten “naar behoren” zijn uitgevoerd, zoals beoordeeld met behulp van deskundigen.

3.8.14. Onze controle van de forfaitaire financiering bracht tekortkomingen aan het licht op twee gebieden:

- het gebrek aan bewijs van een degelijke beoordeling vooraf van de begrote kosten personeelskosten die ten grondslag liggen aan de forfaitaire financiering, en
- de bijdrage van sommige begunstigten aan bepaalde resultaten is niet specifiek genoeg en kon daarom niet naar behoren worden beoordeeld.

3.8.15. Voor drie andere door de Commissie uitgevoerde forfaitaire verrichtingen in het kader van Horizon Europa hebben wij soortgelijke bevindingen gerapporteerd³².

3.8.16. EU-Rail heeft geen geschat foutenpercentage berekend voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (100 % van haar operationele uitgaven in 2025)³³.

³² Paragrafen 5.24 en 5.25, en kader 5.3 van het Jaarverslag 2025.

³³ [Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van EU-Rail](#), hoofdstuk 4.1.1.

Aanbevelingen

3.8.17. EU-Rail heeft geen aanbevelingen openstaan die wij in onze specifieke jaarverslagen van 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die uiterlijk in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd.

3.8.18. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling EU-Rail-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa en publiceer dit

EU-Rail moet in haar toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot haar uitgaven in het kader van Horizon Europa vaststellen en publiceren, op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- de gegevens van EU-Rail en de ERK over het meest recente foutenpercentage van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

3.8.19. Wat betreft de noodzaak om de procedures voor de uitvoering van forfaitaire financiering in het kader van Horizon Europa te verbeteren, verwijzen wij bovendien naar **aanbeveling 5.1** van [ons Jaarverslag 2025 over de uitvoering van de EU-begroting](#).

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen” (EU-Rail)

Antwoorden van EU-Rail

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2025/EU-Rail-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.9. Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

Inleiding

3.9.1. De Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC), gevestigd te Luxemburg, werd in oktober 2018 opgericht voor de periode tot en met 31 december 2026³⁴. In juli 2021 stelde de Raad een nieuwe oprichtingsverordening vast waarmee de looptijd van de GO wordt verlengd en haar mandaat in het kader van de MFK-programma’s voor 2021-2027 wordt uitgebreid tot 31 december 2033³⁵. In 2024 wijzigde de Raad, op voorstel van de Commissie, de oprichtingsverordening van de GO en introduceerde hij een verdere doelstelling met betrekking tot de ontwikkeling van fabrieken om het Europees leiderschap op het gebied van artificiële intelligentie (AI) een impuls te geven³⁶.

3.9.2. De GO EuroHPC is een publiek-privaat partnerschap dat de bundeling van middelen mogelijk maakt voor de ontwikkeling en invoering van high-performance computing en AI in Europa. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG CNECT), de deelnemende staten en drie particuliere leden: het Europees Technologieplatform voor High Performance Computing, de Big Data Value Association en het European Quantum Industry Consortium.

3.9.3. *Figuur 3.9.1* bevat gegevens over de begroting van de GO EuroHPC, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor vastleggingen en betalingen van de GO voor 2025 weerspiegelt haar aanzienlijke infrastructuuractiviteiten met betrekking tot AI-fabrieken. Eind 2025 had de GO 92 % van haar begroting voor vastleggingen en 88 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het

³⁴ Verordening (EU) 2018/1488 van de Raad tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing.

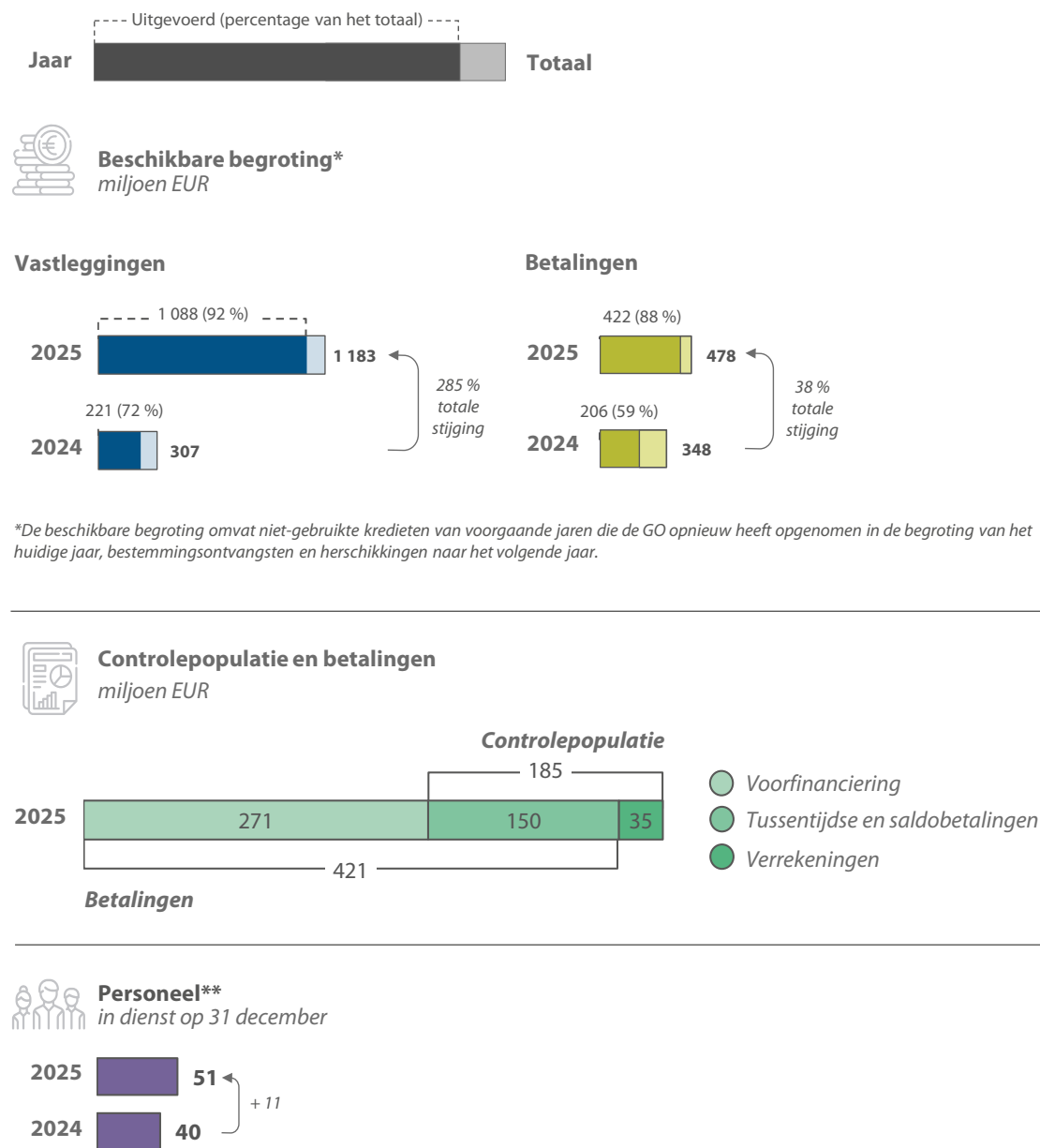
³⁵ Verordening (EU) 2021/1173 van de Raad tot oprichting van de Gemeenschappelijke Onderneming Europese high-performance computing en tot intrekking van Verordening (EU) 2018/1488.

³⁶ Verordening (EU) 2024/1732 van de Raad tot wijziging van Verordening (EU) 2021/1173 wat betreft een EuroHPC-initiatief voor start-ups om Europees leiderschap op het gebied van betrouwbare artificiële intelligentie te stimuleren.

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

aantal personeelsleden van de GO EuroHPC was met 28 % gestegen tot het aantal dat in haar goedgekeurde personeelsformatie was vastgelegd.

Figuur 3.9.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot de GO EuroHPC

Bron: Jaarrekening van de GO EuroHPC voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door de GO EuroHPC.

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

Programma-uitvoering

3.9.4. *Figuur 3.9.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO EuroHPC voor Horizon 2020 worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het achtste jaar van uitvoering van het programma) had de GO EuroHPC 74 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Zoals we in voorgaande jaren hebben gerapporteerd³⁷, is dit te wijten aan de lage bijdragen van particuliere leden (ongeveer 25 miljoen EUR) in verhouding tot het minimumstreefdoel van 420 miljoen EUR. Particuliere leden kunnen alleen bijdragen in natura leveren voor innovatiesubsidies, die goed zijn voor ongeveer 30 % van de totale subsidieactiviteiten van de GO.

Figuur 3.9.2 — Bijdragen van de leden van de GO EuroHPC voor Horizon 2020

Bron: Jaarrekening van de GO EuroHPC voor het begrotingsjaar 2025.

3.9.5. *Figuur 3.9.3* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO EuroHPC voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO EuroHPC 25 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Zoals we vorig jaar hebben opgemerkt³⁸ zal de GO, zolang haar financieringsregelingen of haar streefdoel inzake bijdragen van de particuliere leden ongewijzigd blijven, het aanzienlijk hogere streefdoel van 900 miljoen EUR aan bijdragen van particuliere leden in het kader van het MFK 2021-2027 wellicht niet halen.

³⁷ Bijvoorbeeld het [Specifiek jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2023](#), paragraaf 3.9.16, en het [Specifiek jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2024](#), paragraaf 3.9.15.

³⁸ [Specifiek jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2024](#), paragraaf 3.9.21.

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

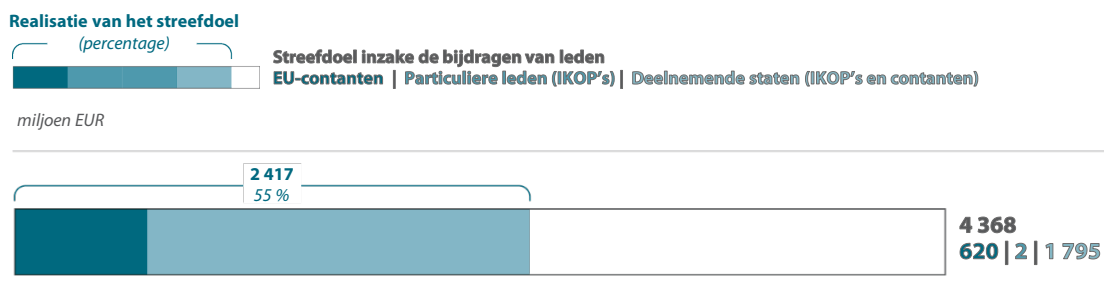
Figuur 3.9.3 — Bijdragen van de leden van de GO EuroHPC voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van de GO EuroHPC voor het begrotingsjaar 2025.

3.9.6. *Figuur 3.9.4* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO EuroHPC voor Digitaal Europa en de Connecting Europe Facility (CEF) worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO EuroHPC 55 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt.

Figuur 3.9.4 — Bijdragen van de leden van de GO EuroHPC voor Digitaal Europa en de CEF

Bron: Jaarrekening van de GO EuroHPC voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.9.7. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de

rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.9.8. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van de GO EuroHPC, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van de GO EuroHPC betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.9.9. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO EuroHPC over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van de GO EuroHPC per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.9.10. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO EuroHPC betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.9.11. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO EuroHPC betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.9.12. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van de GO EuroHPC en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.9.13. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.9.14. Wij controleerden zes betalingsverrichtingen in het kader van Horizon 2020, twee in het kader van Horizon Europa en zes in het kader van Digitaal Europa (waarvan vier in verband met aanbestedingen), die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van de GO EuroHPC in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. We stelden bij één verrichting in het kader van Horizon 2020 fouten met een financiële impact vast. Deze fouten waren het gevolg van niet-subsidiabele personeelskosten doordat de begunstigde de sociale werkgeversbijdragen te hoog had opgegeven en doordat het jaarlijkse maximum voor het aantal gedeclareerde uren per medewerker was overschreden.

3.9.15. Voor haar Horizon 2020-verrichtingen (die goed waren voor ongeveer 31,5 % van haar operationele uitgaven in 2025) rapporteerde de GO EuroHPC een representatief foutenpercentage van 0,6 % en een restfoutenpercentage van 0,1 %, dat zij had berekend op basis van de resultaten van de controles achteraf van de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van de Commissie. De GO EuroHPC heeft geen geschat foutenpercentage berekend voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (ongeveer 5,5 % van haar operationele

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

uitgaven in 2025), hoewel de resultaten van de controles achteraf bij de GAD beschikbaar waren³⁹.

3.9.16. Voor de uitgaven van EuroHPC in het kader van Digitaal Europa (ongeveer 62 % van haar operationele betalingen in 2025) waren de resultaten van de controles achteraf van het Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid (Hadea) nog niet beschikbaar. Voor haar CEF-uitgaven (ongeveer 1 % van haar operationele betalingen in 2025) heeft de GO EuroHPC geen specifieke controles achteraf uitgevoerd.

Aanbevelingen

3.9.17. *Tabel 3.9.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. Van de vier openstaande aanbevelingen heeft de GO EuroHPC twee aanbevelingen volledig uitgevoerd, één in de meeste opzichten en één in enkele opzichten.

³⁹ Geconsolideerd jaarlijks activiteitenverslag 2025 van de GO EuroHPC, hoofdstuk 4.1.2.

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

3.9.18. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling GO EuroHPC-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa en Digitaal Europa (subsidie) en publiceer dit

De GO EuroHPC moet in haar toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot haar uitgaven in het kader van Horizon Europa en Digitaal Europa (subsidie) vaststellen en publiceren op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- gegevens van de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie, Hadea en de ERK over de foutenpercentages die zijn vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

Tabel 3.9.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2022	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat de GO EuroHPC uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moet de GO er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.			In 2025 keurde de directeur van de GO EuroHPC de “gemeenschappelijke uitvoeringsaanpak van de GO’s voor de Horizon Europa-controlestrategie” goed, waarin een geharmoniseerde benadering wordt uiteengezet voor de uitvoering van controles vooraf en achteraf met betrekking tot subsidiebetalingen in het kader van het Horizon Europa-programma. De GO voerde de belangrijkste procedures van haar risicogebaseerde controleaanpak uit en paste deze toe.
2023	Aanbeveling 1 Wij hebben aanbevolen dat de GO EuroHPC vóór medio 2025 de Commissie ondersteunt bij de herbeoordeling van			Het streefdoel inzake bijdragen van particuliere leden werd niet opnieuw beoordeeld in het kader van de laatste twee wijzigingen van de oprichtingsverordening van de GO EuroHPC (juni 2024 en januari 2026), zoals met name

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
	het streefdoel inzake bijdragen van particuliere leden voor de programma's voor 2021-2027 (Horizon Europa en Digitaal Europa).			werd opgemerkt in het verslag over het verlenen van kwijting voor de uitvoering van de begroting van de gemeenschappelijke ondernemingen van de Europese Unie voor het begrotingsjaar 2024 voor de GO EuroHPC (zie paragraaf 24, punt c)).
2023	Aanbeveling 2 Wij hebben aanbevolen dat de GO EuroHPC uiterlijk eind 2025 eerst correctiemechanismen ontwikkelt om haar overschot in contanten tot een redelijk niveau terug te brengen en vervolgens, in coördinatie met de Commissie, haar financieringsverzoeken voor elk begrotingsjaar afstemt op haar geraamde uitgavenbehoeften.			De GO EuroHPC heeft haar cumulatieve overschot in contanten aanzienlijk verlaagd van 904,7 miljoen EUR eind 2024 tot 551,7 miljoen EUR eind 2025 (een daling van 39 %).
2023	Aanbeveling 3 Wij hebben aanbevolen dat de GO EuroHPC haar toegenomen personeelsbestand uiterlijk eind 2024 benut en ernaar streeft haar aanwervingsstreefdoel eind 2024 te bereiken.			Uiterlijk eind 2023 moest de GO EuroHPC 39 nieuwe personeelsleden hebben aangeworven om te komen tot het volledige personeelsbestand van 54 personeelsleden dat het nodig had om haar activiteiten in het kader van het MFK 2021-2027 uit te voeren. Eind 2025 waren nog slechts drie posten vacant; voor twee daarvan waren in december 2025 arbeidsovereenkomsten ondertekend.

Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing” (GO EuroHPC)

Antwoorden van de GO EuroHPC

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2025/EuroHPC-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.10. Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS)

Inleiding

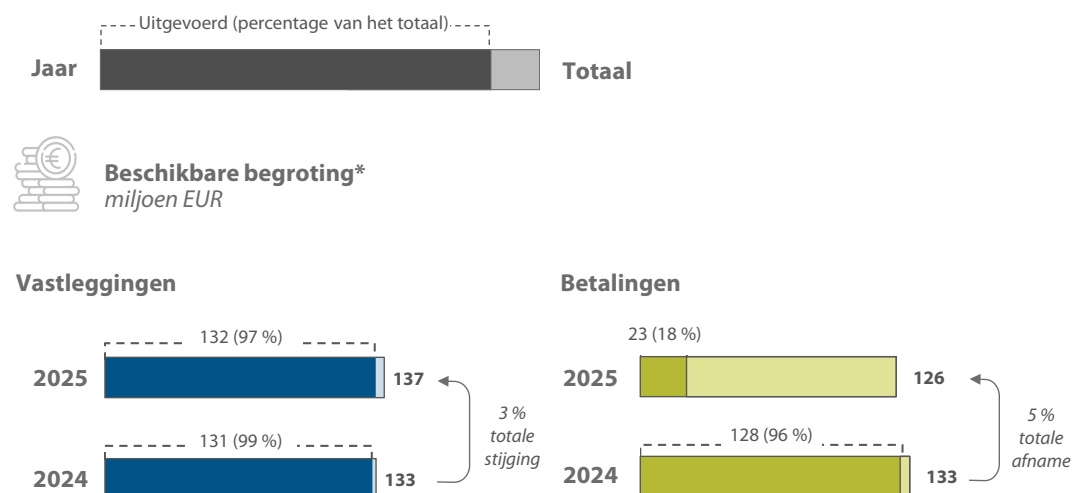
3.10.1. De Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031⁴⁰.

3.10.2. De GO SNS is een publiek-privaat partnerschap dat tot doel heeft het industriële leiderschap in Europa op het gebied van 5G- en 6G-netwerken en -diensten te faciliteren en te ontwikkelen. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG CNECT), en de 6G Smart Networks and Services Industry Association (6G-IA).

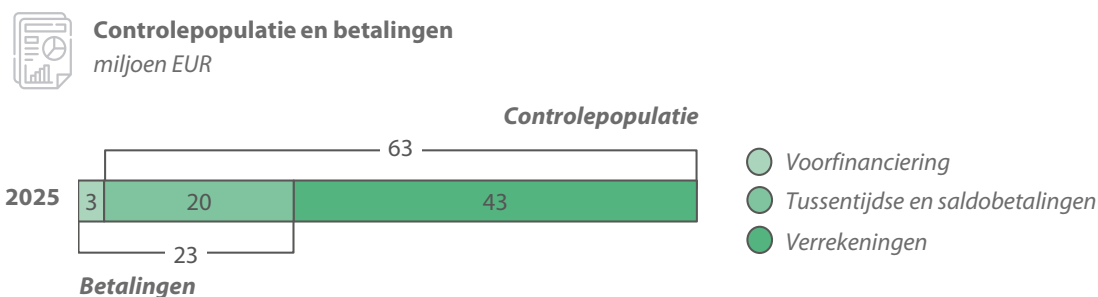
3.10.3. *Figuur 3.10.1* bevat gegevens over de begroting van de GO SNS, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. Eind 2025 had de GO 97 % van haar begroting voor vastleggingen uitgevoerd, maar slechts 18 % van haar begroting voor betalingen. Het lage uitvoeringspercentage voor de begroting voor betalingen was het gevolg van vertragingen in het interne besluitvormingsproces van de Commissie met betrekking tot de veiligheidsbepalingen van artikel 22, lid 5, van de Horizon Europa-verordening, ter vaststelling van het [kader voor beperkte of veiligheidsgevoelige oproepen](#) en de lijst van positief beoordeelde landen waarvan de deelname aan dergelijke oproepen aanvaardbaar werd geacht. Aangezien de oproepen van 2025 niet vóór dit besluit konden worden gedaan, moest de GO de sluiting van de subsidieovereenkomsten en de daarmee verband houdende voorfinancieringsbetalingen uitstellen tot de eerste helft van 2026. Bijgevolg werd ongeveer 104 miljoen EUR (82 %) van de ongebruikte betalingskredieten overgeheveld naar de begroting voor betalingen voor de volgende jaren. Het aantal personeelsleden van de GO SNS bleef grotendeels stabiel.

⁴⁰ Verordening (EU) 2021/2085 van de Raad voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

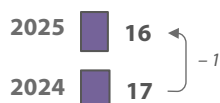
Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS)

Figuur 3.10.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot de GO SNS

*De beschikbare begroting omvat niet-gebruikte kredieten van voorgaande jaren die de GO opnieuw heeft opgenomen in de begroting van het huidige jaar, bestemmingsontvangsten en herschikkingen naar het volgende jaar.

 Personeel**
in dienst op 31 december

**Het personeelsbestand bestaat uit ambtenaren, tijdelijke functionarissen, arbeidscontractanten en gedetacheerde nationale deskundigen.

Bron: Jaarrekening van de GO SNS voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door de GO SNS.

Programma-uitvoering

3.10.4. *Figuur 3.10.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO SNS voor Horizon Europa worden vergeleken met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO SNS 61 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt.

Figuur 3.10.2 — Bijdragen van de leden van de GO SNS voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van de GO SNS voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.10.5. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.10.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- de rekeningen van de GO SNS, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van de GO SNS betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.10.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO SNS over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de

Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS)

financiële positie van de GO SNS per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.10.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO SNS betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.10.9. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO SNS betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.10.10. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van GO SNS en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.10.11. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.10.12. Wij controleerden vijf betalingsverrichtingen in het kader van Horizon Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van de GO SNS in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. Geen enkele verrichting vertoonde fouten.

3.10.13. De GO SNS heeft geen geschat foutenpercentage berekend voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (ongeveer 100 % van haar operationele uitgaven in 2025), hoewel de resultaten van de controles achteraf bij de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie beschikbaar waren.

Aanbevelingen

3.10.14. *Tabel 3.10.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. De GO SNS heeft de enige openstaande aanbeveling in enkele opzichten uitgevoerd.

3.10.15. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling GO SNS-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa en publiceer dit

De GO SNS moet in haar toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot haar uitgaven in het kader van Horizon Europa vaststellen en publiceren, op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- gegevens van zowel de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie als de ERK over de foutenpercentages die zijn vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS)

Tabel 3.10.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2022	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat de GO SNS uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moet de GO er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.			In 2025 keurde de directeur van de GO SNS de “gemeenschappelijke uitvoeringsaanpak van de GO’s voor de Horizon Europa-controlestrategie” goed, waarin een geharmoniseerde benadering wordt uiteengezet voor de uitvoering van controles vooraf en achteraf met betrekking tot subsidiebetalingen in het kader van het Horizon Europa-programma. In de eerste helft van 2026 heeft de GO essentiële elementen van haar risicogebaseerde controleaanpak uitgevoerd. Er zijn verdere inspanningen nodig om de systematische toepassing van de onderliggende processen te versterken.

Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten” (GO SNS)

Antwoorden van de GO SNS

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/SNS-Replies-SAR-JUS-2025/SNS-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.11. Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)

Inleiding

3.11.1. De [GO Mondiale gezondheid EDCTP3](#), gevestigd te Brussel, werd in november 2021 in het kader van het programma Horizon Europa opgericht voor de periode die eindigt op 31 december 2031⁴¹. De GO bouwt voort op het eerste en tweede programma van het partnerschap voor klinische proeven tussen Europese en ontwikkelingslanden (European and Developing Countries Clinical Trials Partnership — EDCTP). Op 23 november 2023 werd zij financieel autonoom.

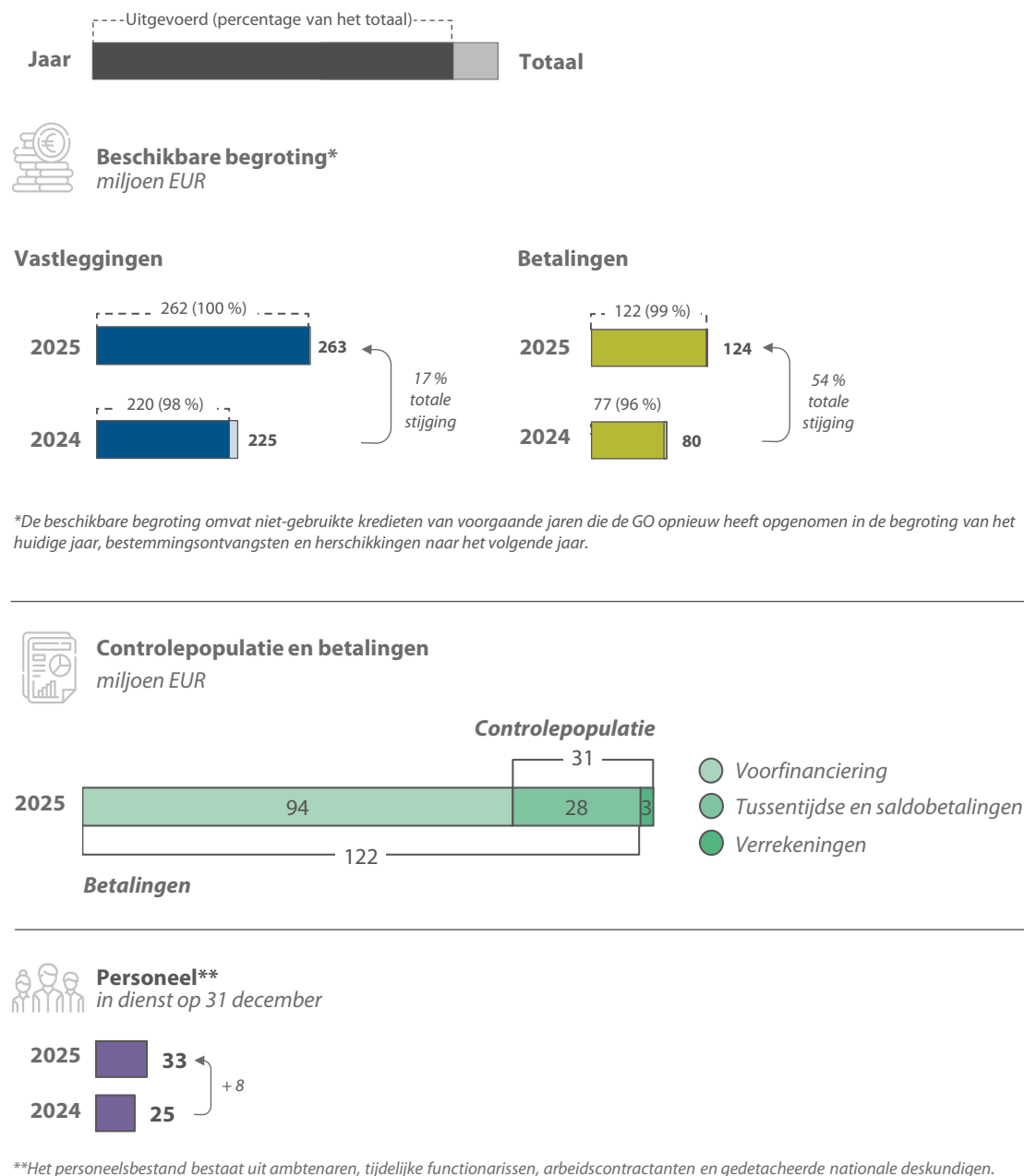
3.11.2. De GO Mondiale gezondheid EDCTP3 is een partnerschap tussen de EU en de EDCTP-associatie, waarvan momenteel — ten tijde van de opstelling van dit verslag — [16 Europese en 33 Afrikaanse landen](#) lid zijn. Zij heeft tot doel nieuwe oplossingen te vinden om de druk van infectieziekten in Sub-Saharisch Afrika te verlichten en de onderzoekscapaciteit te versterken om zowel in die regio als in de hele wereld voorbereid te zijn en te reageren op infectieziekten die opnieuw de kop opsteken. De leden van de GO zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie (DG RTD), en de EDCTP-associatie.

3.11.3. [Figuur 3.11.1](#) bevat gegevens over de begroting van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor betalingen van de GO voor 2025 weerspiegelt haar betalingsbehoeften die voortvloeien uit de uitvoering van projecten in het kader van oproepen tot het indienen van voorstellen en hogere administratieve kosten uit voorgaande jaren. Eind 2025 had de GO 100 % van haar begroting voor vastleggingen en 98 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het aantal personeelsleden van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 was met 32 % gestegen tot het aantal dat in haar goedgekeurde personeelsformatie was vastgelegd.

⁴¹ [Verordening \(EU\) 2021/2085 van de Raad](#) voor de oprichting van Gemeenschappelijke Ondernemingen in het kader van Horizon Europa.

Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)

Figuur 3.11.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot de GO Mondiale gezondheid EDCTP3

Bron: Jaarrekening van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door de GO Mondiale gezondheid EDCTP3.

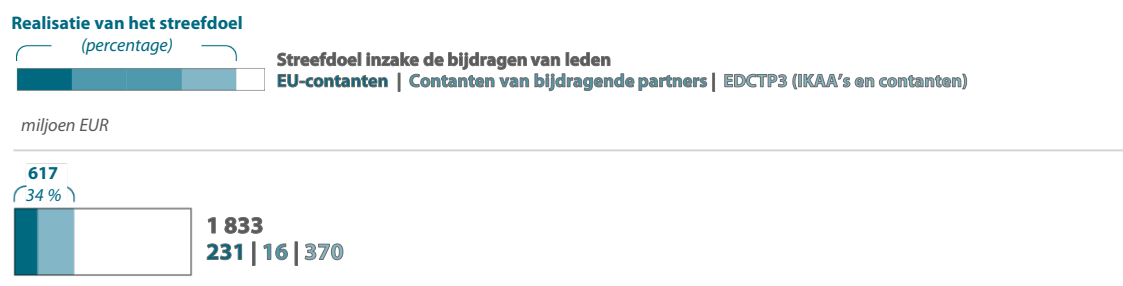
Programma-uitvoering

3.11.4. *Figuur 3.11.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 voor Horizon Europa worden vergeleken

Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)

met hun werkelijke bijdragen (in contanten en in natura), zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 34 % van haar streefdoel inzake bijdragen bereikt. Dit is voornamelijk te wijten aan het lage niveau van bijdragen in contanten van bijdragende partners (17 miljoen EUR of ongeveer 4 % van het streefdoel van 400 miljoen EUR) en aan het lagere uitvoeringsniveau van de EU-bijdrage (231 miljoen EUR of 26 % van het streefdoel van 883 miljoen EUR).

Figuur 3.11.2 — Bijdragen van de leden van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 voor Horizon Europa

Bron: Jaarrekening van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.11.5. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.11.6. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- de rekeningen van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en

Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)

- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.11.7. Naar ons oordeel geven de rekeningen van de GO Mondiale gezondheid ECTP3 over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van de GO Mondiale gezondheid ECTP3 per 31 december 2025, van de resultaten van haar verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.11.8. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen

Oordeel met beperking over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.11.9. Op basis van onze in deel [3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden, behoudens de gevolgen van de aangelegenheid die is beschreven in de onderstaande paragrafen over de grondslag voor een oordeel met beperking, is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)

Grondslag voor een oordeel met beperking

3.11.10. In 2025 controleerden wij vijf verrichtingen die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. Alle vijf verrichtingen hadden betrekking op subsidiebetalingen in het kader van Horizon Europa. We constateerden dat vier van de vijf verrichtingen materiële fouten vertoonden die het gevolg waren van te hoog gedeclareerde personeelskosten door de begunstigde; de GO had deze fouten echter niet ontdekt.

3.11.11. Voor de eerste verrichting stelden wij bij onze controle vast dat ongeveer 8 % van het gecontroleerde bedrag onregelmatig was omdat de dagtarieven onjuist waren berekend. Voor de tweede verrichting rapporteerden we een soortgelijke bevinding, samen met het gebruik van een onjuiste wisselkoers; daarbij stelden we een fout van ongeveer 14 % vast. Wat de derde verrichting betreft, was de berekening van het aantal dagen dat mocht worden gedeclareerd onjuist, wat resulteerde in een fout van ongeveer 5 %. Bij de vierde verrichting constateerden we dat een groot bedrag aan niet-subsidiabele bonussen was gedeclareerd, onjuiste wisselkoersen waren gehanteerd en dagvergoedingen waren uitbetaald aan personen die niet voor de begunstigde werkten; deze onregelmatigheden leidden tot een totale fout voor de verrichting van ongeveer 67 %.

Andere aangelegenheid

3.11.12. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van de GO Mondiale gezondheid ECTP3 en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.11.13. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.11.14. De GO Mondiale gezondheid EDCTP3 heeft geen geschat foutenpercentage berekend voor haar verrichtingen in het kader van Horizon Europa (100 % van haar operationele uitgaven in 2025).

Aanbevelingen

3.11.15. *Tabel 3.11.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. De GO Mondiale gezondheid EDCTP3 heeft de enige openstaande aanbeveling in de meeste opzichten uitgevoerd.

3.11.16. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling GO Mondiale gezondheid EDCTP3-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Horizon Europa en publiceer dit

De GO Mondiale gezondheid EDCTP3 moet in haar toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot haar uitgaven in het kader van Horizon Europa vaststellen en publiceren, op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- gegevens van zowel de gemeenschappelijke auditdienst van de Commissie als de ERK over de foutenpercentages die zijn vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)

Tabel 3.11.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2022	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moet de GO er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.			In 2025 keurde de directeur van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 de “gemeenschappelijke uitvoeringsaanpak van de GO’s voor de Horizon Europa-controlestrategie” goed, waarin een geharmoniseerde benadering wordt uiteengezet voor de uitvoering van controles vooraf en achteraf met betrekking tot subsidiebetalingen in het kader van het Horizon Europa-programma. Bij onze controle in 2025 van vijf betalingsverrichtingen in het kader van Horizon Europa troffen we vaak een materieel foutenpercentage aan in de gedeclareerde personeelskosten (zie de paragrafen 3.11.10 en 3.11.11). Dit wijst erop dat de GO haar internecontrolesystemen nog moet verbeteren. We merken echter op dat de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 in 2025 en de eerste helft van 2026 de belangrijkste procedures van haar risicogebaseerde controleaanpak heeft uitgevoerd.

Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3” (GO Mondiale gezondheid EDCTP3)

Antwoorden van de GO Mondiale gezondheid EDCTP3

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2025/Global_Health_EDCTP3-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

3.12. Europees Kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC)

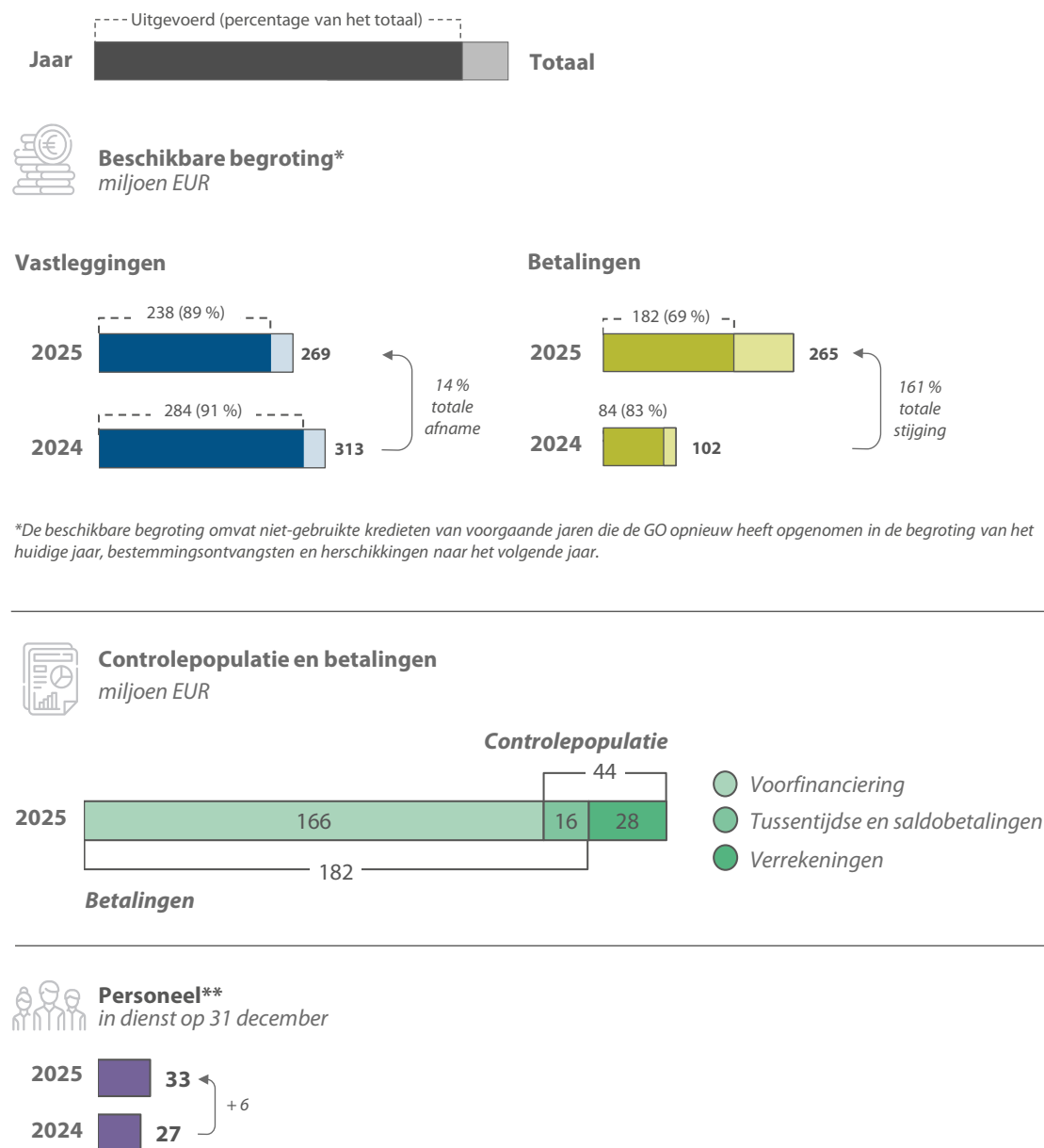
Inleiding

3.12.1. Het Europees Kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC), gevestigd in Boekarest, werd in mei 2021 opgericht in het kader van het programma Digitaal Europa voor de periode die eindigt op 31 december 2029⁴². Op 24 september 2024 werd het ECCC financieel autonoom. De leden zijn de EU, vertegenwoordigd door de Commissie, en de EU-lidstaten.

3.12.2. Het ECCC werkt samen met het Netwerk van nationale coördinatiecentra om innovatie en industriebeleid op het gebied van cyberbeveiliging in samenwerking met de industrie, kleine en middelgrote ondernemingen, Europese onderzoeks- en normalisatie-instellingen, overheidsinstanties en belanghebbenden die zich bezighouden met cyberbeveiliging, te ondersteunen.

3.12.3. *Figuur 3.12.1* bevat gegevens over de begroting van het ECCC, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor betalingen van het ECCC voor 2025 weerspiegelt zijn aanzienlijke geaccumuleerde betalingsbehoeften die voortvloeien uit subsidie- en infrastructuuractiviteiten in het kader van Digitaal Europa en Horizon Europa, waarvoor in 2025 en voorgaande jaren middelen waren vastgelegd. Eind 2025 had het ECCC 89 % van zijn begroting voor vastleggingen en 69 % van zijn begroting voor betalingen uitgevoerd. Het aantal personeelsleden van het ECCC was met 22 % gestegen tot het aantal dat in zijn goedgekeurde personeelsformatie was vastgelegd.

⁴² Verordening (EU) 2021/887 van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees kenniscentrum voor industrie, technologie en onderzoek op het gebied van cyberbeveiliging en het netwerk van nationale coördinatiecentra.

Figuur 3.12.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot het ECCC

Bron: Jaarrekening van het ECCC voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door het ECCC.

Programma-uitvoering

3.12.4. Artikel 21 van de [oprichtingsverordening van het ECCC](#) bepaalt dat de activiteiten van het ECCC in het kader van Digitaal Europa en Horizon Europa in beginsel worden gefinancierd door de Commissie (DG CNECT), terwijl gezamenlijke acties gelijkelijk worden gefinancierd door de Commissie en met vrijwillige bijdragen van de lidstaten (in hun hoedanigheid van andere leden van het ECCC). In de bepaling wordt een maximumstreefdoel

Europees Kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC)

vastgesteld voor de bijdrage in contanten van de Commissie aan de activiteiten van het ECCC in het kader van Digitaal Europa (ongeveer 1 650 miljoen EUR), maar geen streefdoel voor de activiteiten van het ECCC in het kader van Horizon Europa.

3.12.5. *Figuur 3.12.2* geeft een overzicht waarin de streefdoelen inzake de bijdragen van de leden van het ECCC voor Digitaal Europa worden vergeleken met hun werkelijke totale bijdragen (in contanten en in natura) zoals gerapporteerd in de jaarrekening van de GO. Eind 2025 (het vijfde jaar van uitvoering van het programma) had het ECCC 34 % van het streefdoel van de Commissie inzake bijdragen in contanten bereikt, terwijl de lidstaten nog geen vrijwillige bijdragen aan de gezamenlijke acties van het ECCC hadden geleverd.

Figuur 3.12.2 — Bijdragen van de ECCC-leden voor Digitaal Europa

Bron: Jaarrekening van het ECCC voor het begrotingsjaar 2025.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.12.6. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van het Europees Kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC) en de met governance belaste personen, evenals de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in deel **3.1** en *bijlage II*.

3.12.7. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van het ECCC, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van het ECCC betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen**Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen**

3.12.8. Naar ons oordeel geven de rekeningen van het ECCC over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van het ECCC per 31 december 2025, van de resultaten van zijn verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig zijn financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen**Ontvangsten****Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen**

3.12.9. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van het ECCC betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Betalingen**Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen**

3.12.10. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende

betalingen bij de rekeningen van het ECCC betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.12.11. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van het ECCC en dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.12.12. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.12.13. Wij controleerden vier betalingsverrichtingen in het kader van Digitaal Europa, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van het ECCC in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van de operationele uitgaven van de GO te beoordelen. Geen enkele verrichting vertoonde fouten.

3.12.14. Het ECCC berekende geen geschat foutenpercentage voor zijn subsidieverrichtingen in het kader van Digitaal Europa (100 % van zijn operationele betalingen in 2025), hoewel de resultaten van de controles achteraf beschikbaar waren bij het Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid (Hadea).

Aanbevelingen

3.12.15. Het ECCC heeft geen aanbevelingen openstaan die wij in onze specifieke jaarverslagen van 2024 hebben gedaan en die uiterlijk in 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd.

3.12.16. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling ECCC-2025-1 — Stel het geschatte foutenpercentage vast met betrekking tot de uitgaven in het kader van Digitaal Europa en publiceer dit

Het ECCC moet in zijn toekomstige jaarlijkse activiteitenverslagen het geschatte foutenpercentage met betrekking tot zijn uitgaven in het kader van Digitaal Europa vaststellen en publiceren, op basis van:

- de richtsnoeren voor het jaarlijks activiteitenverslag van de Commissie voor de berekening van ontdekte en restfoutenpercentages en de financiële blootstelling als een risicobedrag, en
- de gegevens van het Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid (Hadea) en de ERK over de foutenpercentages die zijn vastgesteld bij de meest recente controles achteraf van haar begunstigden.

Streefdatum voor de uitvoering: medio 2027.

Europees Kenniscentrum voor cyberbeveiliging (ECCC)

Antwoorden van het ECCC

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/ECCC-Replies-SAR-JUS-2025/ECCC-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

**In het kader van Euratom actieve
gemeenschappelijke onderneming**

3.13. Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

Inleiding

3.13.1. De Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E) werd in april 2007 opgericht voor een periode van 35 jaar⁴³. Een van haar belangrijkste taken is het leveren van de bijdrage van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie (Euratom) aan de Internationale ITER-organisatie voor fusie-energie (ITER-IO), die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het ITER-project. Daarnaast draagt F4E bij aan verschillende internationale projecten op het gebied van demonstratiefusioreactoren, zoals de Overeenkomst inzake de bredere aanpak met Japan⁴⁴. De belangrijkste fusiefaciliteiten bevinden zich in Cadarache, Frankrijk (het gastland voor ITER), maar het hoofdkantoor van F4E is gevestigd in Barcelona. De leden van F4E zijn Euratom, vertegenwoordigd door de Commissie, de Euratom-lidstaten en de met Euratom geassocieerde staten (momenteel Zwitserland).

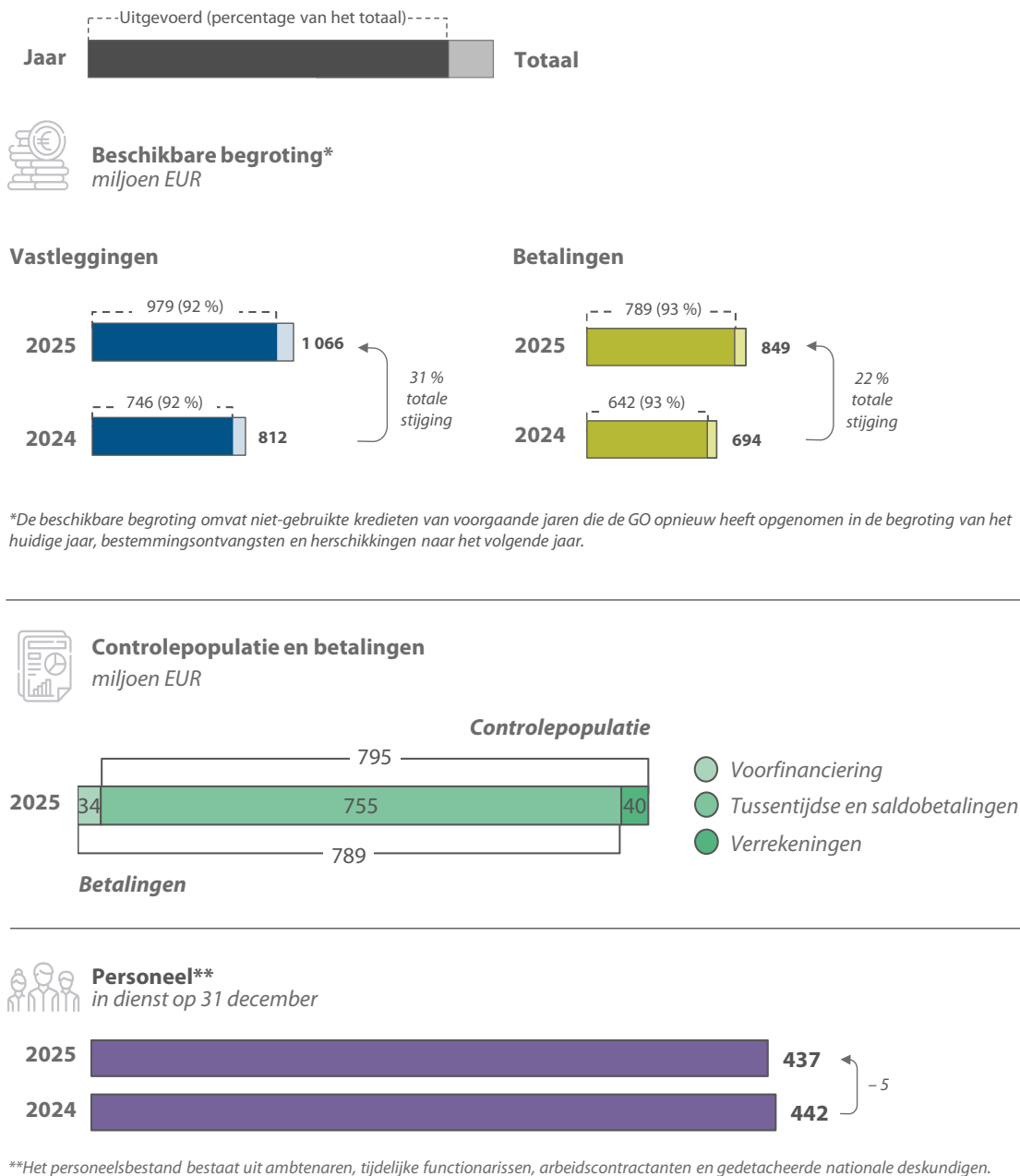
3.13.2. *Figuur 3.13.1* bevat gegevens over de begroting van F4E, met inbegrip van de uitvoering ervan, de controlepopulatie en het personeel. De toegenomen begroting voor vastleggingen en betalingen van de GO voor 2025 weerspiegelt de aanzienlijke herschikkingen van ongebruikte kredieten van voorgaande jaren in verband met de bijdragen van het gastland voor ITER en ITER-IO-activiteiten. Eind 2025 had de GO 92 % van haar begroting voor vastleggingen en 93 % van haar begroting voor betalingen uitgevoerd. Het overdrachtspercentage van de niet-gesplitste kredieten uit de administratieve begroting (ongeveer 87 miljoen EUR) bedroeg 8,6 %. Het aantal personeelsleden van F4E bleef grotendeels stabiel.

⁴³ Beschikking 2007/198/Euratom van de Raad tot oprichting van de Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie.

⁴⁴ Artikel 4 van Beschikking 2007/198/Euratom van de Raad.

Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

Figuur 3.13.1 — Belangrijkste gegevens met betrekking tot F4E

Bron: Jaarrekening van F4E voor de begrotingsjaren 2024 en 2025; personeelscijfers verstrekt door F4E.

Onze aan het Europees Parlement en de Raad voorgelegde betrouwbaarheidsverklaring — Verslag van de onafhankelijke auditor

Oordeel

3.13.3. Onze controleaanpak, de grondslag voor ons oordeel, de verantwoordelijkheden van de leiding van de Europese gemeenschappelijke onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E) en de met governance belaste personen en de verantwoordelijkheden van de auditor voor de controle van de rekeningen en de onderliggende verrichtingen, worden alle beschreven in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#).

3.13.4. Wij hebben het volgende gecontroleerd:

- a) de rekeningen van F4E, die bestaan uit de financiële overzichten en de verslagen over de uitvoering van de begroting van F4E betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, en
- b) de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen,

zoals voorgeschreven in artikel 287 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).

Betrouwbaarheid van de rekeningen

Oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen

3.13.5. Naar ons oordeel geven de rekeningen van F4E over het op 31 december 2025 afgesloten jaar op alle materiële punten een getrouw beeld van de financiële positie van F4E per 31 december 2025, van de resultaten van zijn verrichtingen en kasstromen en van de veranderingen van de nettoactiva in het op die datum afgesloten jaar, overeenkomstig haar financieel reglement en de boekhoudregels die gebaseerd zijn op internationaal aanvaarde boekhoudnormen voor de overheidssector.

Toelichtende paragraaf

3.13.6. Wij vestigen de aandacht op toelichting 5.4.2 van de jaarrekening van F4E voor 2025, waarin de totale kosten voor het vervullen van haar leveringsverplichtingen voor het ITER-project en de Overeenkomst inzake de bredere aanpak ("geschatte waarde bij voltooiing") werden vastgesteld op 27,5 miljard EUR in waarden van 2025, in

Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie
(F4E)

vergelijking met 25,8 miljard EUR in waarden van 2024. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van de herziene ITER-uitgangswaarde.

Ons oordeel is op dit punt niet gewijzigd.

Wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij de rekeningen

Ontvangsten

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen

3.13.7. Naar ons oordeel zijn de onderliggende ontvangsten bij de rekeningen van F4E betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar op alle materiële punten wettig en regelmatig.

Toelichtende paragraaf

3.13.8. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op toelichting 5.4.4 bij de rekeningen van F4E, waarin de verlaging van de bijdrage van het gastland voor ITER (Frankrijk) van 126,6 miljoen EUR naar 60 miljoen EUR aan betalingskredieten wordt beschreven. Op basis van de briefwisseling tussen de Franse autoriteiten en de Commissie moet de bovengenoemde verlaging vóór het einde van het meerjarig financieel kader voor 2021-2027 worden geregulariseerd.

Ons oordeel is op dit punt niet gewijzigd.

Betalingen

Oordeel over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen

3.13.9. Op basis van onze in [deel 3.1](#) en [bijlage II](#) beschreven werkzaamheden is niets onder onze aandacht gekomen dat ons doet aannemen dat de onderliggende betalingen bij de rekeningen van F4E betreffende het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar niet op alle materiële punten wettig en regelmatig zijn.

Andere aangelegenheid

3.13.10. Zonder iets af te doen aan het bovenstaande oordeel, vestigen wij de aandacht op het feit dat we, te beginnen met ons oordeel over het per 31 december 2025 afgesloten begrotingsjaar, beperkte zekerheid verschaffen over de wettigheid en regelmatigheid van de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen van F4E en

Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

dat wij onze methodologie voor het kwantificeren van fouten bij overheidsopdrachten hebben gewijzigd. De reikwijdte van deze wijzigingen wordt nader beschreven in [bijlage II](#).

3.13.11. De hiernavolgende opmerkingen doen niets af aan ons oordeel.

Opmerkingen over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen

3.13.12. Wij controleerden twintig betalingsverrichtingen met betrekking tot operationele uitgaven en één verrichting met betrekking tot administratieve uitgaven, die willekeurig waren geselecteerd uit alle tussentijdse/saldobetalingen en de verrekening van voorfinanciering van F4E in 2025, teneinde de wettigheid en regelmatigheid van haar betalingen te beoordelen. Geen enkele verrichting vertoonde fouten met een financiële impact.

3.13.13. In één geval rapporteerden we echter een niet-kwantificeerbare fout in verband met tekortkomingen in het beheer en de uitvoering van een raamovereenkomst door F4E. Dit was het gevolg van het feit dat de GO geen nieuwe aanbestedingsprocedure had gestart na een aanzienlijke verhoging van het oorspronkelijke maximum voor betalingen in de overeenkomst. We merkten op dat het totale bedrag aan betalingen dat de GO tot dusver in het kader van deze overeenkomst had verricht, onder het oorspronkelijke maximum lag.

Andere opmerkingen

3.13.14. Zoals wij vorig jaar meldden⁴⁵, heeft ITER-IO in juni 2024 de ITER-raad een herzien projectplan voorgesteld, met een nieuwe uitgangswaarde ter vervanging van de in 2016 overeengekomen uitgangswaarde. Dit plan omvat verschillende belangrijke technische wijzigingen van het ITER-project die aanzienlijke gevolgen kunnen hebben voor de omvang van de bijdragen in natura aan F4E. Hoewel wij erkennen dat een aanpassing van de uitgangswaarde noodzakelijk was om de aanzienlijke bestaande vertragingen aan te pakken, voornamelijk door de uitvoering van projecten te vereenvoudigen, constateerden wij dat de blootstelling van F4E aan duurzaamheids-, juridische, technische, economische en financiële risico's hierdoor aanzienlijk was vergroot. Eind 2025 had de GO deze belangrijke risico's in haar risicoregister opgenomen.

⁴⁵ Specifiek jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2024, paragrafen 3.13.14-3.13.16.

Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

3.13.15. De Raad heeft de Euratom-financiering tot 2028 goedgekeurd. Volgens toelichting 5.4.2 bij de jaarrekening van F4E voor 2025 zijn de totale kosten voor het vervullen van haar leveringsverplichtingen in het kader van het ITER-project en de Overeenkomst inzake de bredere aanpak (“geschatte waarde bij voltooiing”) echter verder gestegen. Deze stijging is voornamelijk toe te schrijven aan de aanzienlijke verlenging van de ITER-bouwfase van 2025 (eerste plasma) tot 2035 (start van de onderzoeksactiviteiten), waardoor de jaarlijkse bijdragen in contanten van F4E aan ITER-IO zijn toegenomen. De GO raamde deze verplichtingen per eind 2025 op 27,5 miljard EUR, tegenover naar schatting 25,8 miljard EUR eind 2024.

3.13.16. De huidige ontwikkelingen in de technische ontwerpvereisten van ITER-IO kunnen leiden tot extra kosten en vertragingen in verband met de bijdrage van F4E aan de bouw van het ITER-project. De door de nieuwe ITER-uitgangswaarden vereiste technische veranderingen aan het ITER-project kunnen dit risico verder vergroten.

Aanbevelingen

3.13.17. *Tabel 3.13.1* bevat onze bevindingen naar aanleiding van onze follow-upanalyse van de aanbevelingen die wij in onze specifieke jaarverslagen 2022, 2023 en 2024 hebben gedaan en die eind 2025 hadden moeten zijn uitgevoerd. Over het algemeen geven we follow-up aan onze aanbevelingen na afloop van de uitvoeringstermijn ervan, maar in de meeste gevallen uiterlijk na drie jaar. F4E heeft de twee resterende openstaande aanbevelingen volledig uitgevoerd.

3.13.18. Op basis van onze bevindingen voor 2025 bevelen wij het volgende aan.

Aanbeveling F4E-2025-1 — Verbeter de samenwerking met ITER-IO bij het ontwerp van het project

F4E moet beter samenwerken met ITER-IO om het effect van ontwerpwijzigingen op de reikwijdte van het project tot een minimum te beperken en de stabiliteit van het ontwerp te ondersteunen.

Streefdatum voor de uitvoering: eind 2027.

Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

Tabel 3.13.1 — Follow-up van aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2023	Aanbeveling 4 Wij hebben aanbevolen dat F4E uiterlijk eind 2025 een gecentraliseerde coördinatie- en beheersfunctie voor externe dienstverleners opzet en een integrale methode aanneemt voor de regelmatige beoordeling van haar totale personeelsbehoeften (statutair personeel en externe dienstverleners) op basis van de werklast en de vereiste vaardigheden. De GO moet ook haar risicoregister aanvullen met de belangrijkste risico's die gepaard gaan met de intensieve gebruikmaking van externe dienstverleners op lange termijn.			In 2025 werd de coördinatie en het beheer van externe dienstverleners gecentraliseerd binnen de afdeling van F4E die zich bezighoudt met projectcontrole, de toeleveringsketen en financiën. Deze afdeling omvat de dienst voor projectbeheer, die verantwoordelijk is voor de centrale coördinatie van externe dienstverleners. Een onafhankelijke externe deskundigengroep heeft een beoordeling afgerond van de huidige en verwachte behoeften van het personeel van F4E (met inbegrip van externe dienstverleners). De groep concludeerde dat de inzet van externe dienstverleners door F4E redelijk was en binnen de reikwijdte van soortgelijke technische projecten viel, overeenkomstig de werkelijke projectvereisten en -behoeften. Het meest recente risicoregister van F4E was bijgewerkt met alle belangrijke potentiële risico's in verband met de uitgebreide inzet van externe dienstverleners op lange termijn.

Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie (F4E)

Jaar	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Door de ERK verrichte analyse van de geboekte vooruitgang bij de uitvoering van de aanbeveling	
			Uitvoeringsniveau	Opmerkingen
2023	Aanbeveling 5 Wij hebben aanbevolen dat F4E vóór medio 2025 een geïntegreerd risicobeheerproces in haar internecontrolekader opneemt om haar risico's op doeltreffende wijze te beheren.			In 2025 heeft F4E in haar internecontrolekader een geïntegreerd risicobeheerproces opgenomen. In februari 2026 rondde de afdeling interne controle van de GO haar controle van de doeltreffendheid van het risicobeheer van F4E af. Op basis van dit verslag heeft de leiding van F4E een actieplan goedgekeurd dat gericht is op de volledige integratie van de controlestrategie en het risicobeheerproces van de GO.

Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie
(F4E)

Antwoorden van F4E

https://www.eca.europa.eu/Lists/ECARepplies/F4E-Replies-SAR-JUS-2025/F4E-Replies-SAR-JUS-2025_NL.pdf

Dit verslag werd door kamer IV onder leiding van de heer Petri Sarvamaa, lid van de Rekenkamer, te Luxemburg vastgesteld op 16 september 2026.

Voor de Rekenkamer

Tony Murphy
President

Bijlage I — Lijst van GO's van de EU en daarmee gelijkgestelde organen die in dit verslag aan de orde komen

Acroniem	Volledige naam
GO Sesar 3	Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim”
GO CA	Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart”
IHI	Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg”
Clean H2	Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof”
GO Chips	Gemeenschappelijke Onderneming “Chips”
GO CBE	Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa”
EU-Rail	Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen”
GO EuroHPC	Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing”
GO SNS	Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten”
GO Mondiale gezondheid EDCTP3	Gemeenschappelijke Onderneming “Mondiale gezondheid EDCTP3”
ECCC	Europees kenniscentrum voor cyberbeveiliging
F4E	Europese Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie.

Bijlage II — Controleaanpak en -methodologie

In deze bijlage worden onze aanpak en methodologie beschreven voor de controle van de betrouwbaarheid van de rekeningen van de gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen (gezamenlijk “GO’s” genoemd) en de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen (ontvangsten en betalingen) bij deze rekeningen.

Onze [controlemethodologie](#) is in overeenstemming met de internationale controlestandaarden (ISA) die zijn uitgevaardigd door de [International Federation of Accountants \(IFAC\)](#) en de [internationale organisatie van hoge controle-instanties](#) (International Organization of Supreme Audit Institutions — INTOSAI). De methodologie waarborgt dat onze controleconclusies worden gestaafd door toereikende en passende controle-informatie.

Wij hebben onze controleaanpak zodanig ontworpen dat de beoogde gebruikers van ons verslag voor elke GO afzonderlijke controleoordelen krijgen op basis van:

- a) *redelijke zekerheid* over de betrouwbaarheid van de rekeningen;
- b) *redelijke zekerheid* over de wettigheid en regelmatigheid van de ontvangsten;
- c) *beperkte zekerheid* over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen.

Wij geven aan onze gebruikers ook twee oordelen af voor alle GO’s als geheel op basis van:

- a) *redelijke zekerheid* over de wettigheid en regelmatigheid van hun ontvangsten, en
- b) *redelijke zekerheid* over de wettigheid en regelmatigheid van hun betalingen.

DEEL 1 — Controleaanpak voor de betrouwbaarheid van de rekeningen

We onderzoeken de rekeningen van de GO’s om de betrouwbaarheid daarvan te beoordelen. Deze rekeningen bestaan uit:

- a) de financiële overzichten van de GO’s (bestaande uit hun balans, de staat van de financiële resultaten, het kasstroomoverzicht, de staat van de veranderingen van de nettoactiva, een overzicht van de belangrijkste grondslagen voor financiële verslaglegging en andere toelichtingen), en
- b) de verslagen over de uitvoering van de begroting.

De afzonderlijke rekeningen moeten een in elk materieel opzicht getrouwe weergave vormen van:

- a) de financiële situatie van de GO's aan het eind van het begrotingsjaar;
- b) de resultaten van verrichtingen en kasstromen, en
- c) de veranderingen in de nettoactiva voor het afgesloten begrotingsjaar.

Bij onze controle:

- a) verkrijgen we inzicht in de beheers- en controlesystemen, met name de belangrijkste componenten van de interne controle en de boekhoudcontroleomgeving;
- b) controleren wij de essentiële boekhoudprocedures en het proces van afsluiting van het begrotingsjaar;
- c) analyseren we de voornaamste boekhoudgegevens met betrekking tot consistentie en redelijkheid;
- d) analyseren wij rekeningen en saldi, en sluiten we deze aan, en controleren we de bijbehorende informatievervalsing;
- e) verrichten we gegevensgerichte controles en cijferanalyses van vastleggingen, betalingen en specifieke balansposten op basis van representatieve steekproeven en overwegingen met betrekking tot de materialiteit;
- f) herzien wij de boekhoud- en begrotingsprocedures;
- g) beoordelen we of de algehele presentatie van de financiële overzichten in overeenstemming is met het toepasselijke kader voor financiële verslaggeving;
- h) maken wij gebruik van het werk van andere auditors, zoals bepaald in artikel 70, lid 6, van het [Financieel Reglement van de EU](#), overeenkomstig de internationale controlestandaarden;
- i) beoordelen we of de grondslagen voor financiële verslaggeving geschikt zijn en of de boekhoudkundige schattingen en de daarmee samenhangende informatieverstrekking door de leiding redelijk zijn;
- j) beoordelen wij of het passend is dat de leiding het boekhoudkundig continuïteitsbeginsel hanteert;
- k) beoordelen we of de rekeningen, met inbegrip van alle vermelde informatie, een getrouw beeld geven van de onderliggende verrichtingen en gebeurtenissen.

DEEL 2 — Controleaanpak voor de regelmatigheid van de onderliggende ontvangsten- en betalingsverrichtingen bij de rekeningen

Om te beoordelen of de onderliggende ontvangstenverrichtingen bij de rekeningen in overeenstemming zijn met EU-voorschriften en -regelgeving, baseren we ons voornamelijk op ons onderzoek van de relevante beheers- en controlesystemen bij de GO's. Dit wordt aangevuld met rechtstreekse toetsing van een steekproef van verrichtingen.

Onze aanpak ter beoordeling van de vraag of de onderliggende betalingsverrichtingen bij de rekeningen in overeenstemming zijn met EU-voorschriften en -regelgeving, is voornamelijk gebaseerd op rechtstreekse toetsing van een steekproef van verrichtingen. Dit wordt aangevuld met onze beoordeling van de beheers- en controlesystemen.

Beoordeling van de beheers- en controlesystemen

Voor elke GO onderzoeken we:

- a) de beoordelingen en controleresultaten van de eigen interne auditor of coördinator interne controle;
- b) de beoordelingen en controleresultaten van de dienst Interne Audit van de Commissie;
- c) het jaarlijks activiteitenverslag van de GO en de betrouwbaarheidsverklaring van de directeur.

Naast de hierboven beschreven evaluatiewerkzaamheden beoordelen we essentiële controles in de toezicht- en controlesystemen van de GO's, zodat we passende controleprocedures kunnen opzetten.

Indien wij ernstige tekortkomingen in de interne beheersing constateren, trachten wij waar mogelijk de impact daarvan te kwantificeren en onze risicobeoordeling voor het volgende jaar aan te passen.

Toetsing van ontvangsten- en betalingsverrichtingen

Wij voeren een jaarlijkse risicoanalyse uit op basis van onze eerdere controleresultaten en onze beoordeling van de beheers- en controlesystemen van de GO's. Vervolgens splitsen we onze controlepopulatie van ontvangsten- en betalingsverrichtingen op in een populatie met een hoog risico, een middelhoog risico en een laag risico, zodat we de omvang van onze steekproeven kunnen bepalen.

Wij gaan ook na of we efficiënt gebruik kunnen maken van het werk dat al door andere auditors is verricht. Als we de resultaten van hun controles bij onze controlewerkzaamheden willen gebruiken, beoordelen we, in overeenstemming met de internationale

controlestandaarden, de onafhankelijkheid en bekwaamheid van die andere auditors en de reikwijdte en toereikendheid van hun werk.

Voor ontvangstenverrichtingen toetsen wij de uit de EU-begroting of van andere leden of deelnemende landen ontvangen bijdragen aan de vastgestelde begroting van elke GO en aan de verplichtingen die zijn vastgelegd in de oprichtingsverordeningen en overeenkomsten met de leden, en beoordelen we de procedures van elke GO voor het innen van andere inkomsten, voor zover van toepassing.

Voor betalingsverrichtingen maken we gebruik van gestratificeerde *selectie op geldwaarde* om betalingen en, op een lager niveau, afzonderlijke elementen binnen een verrichting te selecteren. Waar nodig selecteren we aanvullende betalingen op basis van risico. Voor elke geselecteerde verrichting gaan we na hoe het betalingsbedrag is berekend. Hierbij volgen wij de verrichting van de begrotingsrekeningen tot de eindbegunstigde (bv. de begunstigde van een subsidieovereenkomst, of een bedrijf dat openbaar aanbestede werken of diensten levert) en toetsen we de naleving ervan op ieder niveau.

We bepalen of de betaling plaatsvond met het doel dat krachtens de begroting was toegestaan, in de wetgeving was gespecificeerd en of deze in overeenstemming was met de toepasselijke wet- en regelgeving van de EU. Deze omvatten de financiële regels (het VWEU en de financiële reglementen van de GO's), de basiswetgeving tot vaststelling van het beleid, het programma of de activiteit in kwestie, alle regels of verordeningen die overeenkomstig die basiswetgeving zijn vastgesteld, en het contractuele kader.

Wij onderzoeken uitgaven op het moment dat deze werden gedaan, geboekt en aanvaard door een GO, of door de eindontvangers van EU-middelen bij de uitvoering van de activiteiten die door een GO zijn gefinancierd en vervolgens aanvaard ("aanvaarde uitgaven"). In de praktijk betekent dit dat onze populatie tussentijdse en saldobetalingen omvat. Wij onderzoeken voorfinancieringsbetalingen (voorschotten) niet op het tijdstip van de verrichting, maar wanneer:

- a) er vooruitgang is geboekt met de gefinancierde activiteiten of er kosten zijn gemaakt op het niveau van de eindontvanger (bv. de begunstigde van een subsidieovereenkomst of een bedrijf dat openbaar aanbestede werken of diensten levert);
- b) de GO die EU-middelen beheert het uiteindelijke gebruik van de middelen (de geboekte vooruitgang of de gerelateerde kosten) heeft aanvaard door het verrekenen van de voorschotbetaling.

Beoordeling van de resultaten van onze toetsing van verrichtingen

Volgens onze definitie is een "fout" een geldbedrag dat niet had mogen worden betaald uit de begroting van de GO. Fouten ontstaan wanneer geld niet overeenkomstig de relevante wetgeving of specifieke nationale voorschriften wordt gebruikt.

Een fout kan betrekking hebben op het gehele bedrag dat is betrokken bij een afzonderlijke verrichting, of op een deel daarvan. Wij gaan na of fouten kwantificeerbaar of niet-kwantificeerbaar zijn, dat wil zeggen of het mogelijk is te meten op welk deel van het onderzochte bedrag de fout betrekking heeft.

Onze aanpak voor het beoordelen van de impact van [aانبestedingsfouten op de regelmatigheid van betalingen](#) wordt beschreven op ons onlineplatform voor methodologie en richtsnoeren, [AWARE](#) (Accessible Web-based Audit Resource for the ECA).

Fouten die worden opgespoord en gecorrigeerd vóór onze controles en daar los van staan, worden niet meegenomen in onze foutenberekening; hieruit blijkt namelijk dat de beheers- en controlesystemen doeltreffend hebben gewerkt.

Wanneer wij een fout vinden in een steekproef, analyseren we of de onderliggende redenen gevolgen kunnen hebben voor andere, soortgelijke betalingen. Mocht dit het geval zijn, dan proberen we het probleem zoveel mogelijk te isoleren en de totale gerelateerde fout in de populatie te schatten door middel van aanvullende controlewerkzaamheden.

De betrouwbaarheidsverklaring — Vormen van ons controleoordeel

Wij baseren ons oordeel op toereikende en passende controle-informatie die we verkrijgen door beheers- en controlesystemen te beoordelen en door verrichtingen te toetsen.

Onze werkzaamheden stellen ons in staat om tot een gefundeerd oordeel te komen inzake de vraag of de fouten in de populatie de materialiteitsdrempel al dan niet overschrijden. We hanteren het niveau van 2,0 % als de materialiteitsdrempel voor ons oordeel. Ook houden wij rekening met de aard, het bedrag, de frequentie en de context van de fouten en andere beschikbare informatie.

Voor ons oordeel met een redelijke zekerheid over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen van alle GO's als geheel onderzoeken we een representatieve steekproef van betalingen. We extrapoleren de fouten in onze steekproef om een statistische schatting te kunnen geven — dit is het geschatte foutenpercentage. Wij hebben 95 % zekerheid dat het foutenpercentage in de populatie tussen de onderste en bovenste foutengrens van onze foutenmarge ligt.

Voor onze algemene beoordeling houden we ook rekening met de resultaten van controles achteraf die zijn uitgevoerd door de gemeenschappelijke auditdienst (GAD) van het directoraat-generaal Onderzoek en Innovatie (DG RTD) van de Commissie met betrekking tot de subsidie-uitgaven van de GO's in het kader van Horizon 2020 en Horizon Europa, alsook door het Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid (Hadea) met betrekking tot de subsidie-uitgaven van de GO's in het kader van Digitaal Europa.

Voor ons oordeel met beperkte zekerheid over de wettigheid en regelmatigheid van de betalingen van elke GO nemen wij het totale bedrag van alle aangetroffen fouten in

aanmerking¹. We houden ook rekening met de frequentie, de omvang en de aard van fouten en andere relevante controlebevindingen (met inbegrip van onze beoordeling van de beheers- en controlesystemen en de controles achteraf die door de GAD werden uitgevoerd). Wij maken gebruik van professionele oordeelsvorming om te beoordelen of het foutenpercentage mogelijk van materieel belang is.

Wanneer we vaststellen dat het foutenpercentage van materieel belang is en de impact ervan op ons controleoordeel vaststellen, moeten we bepalen of de fouten “van diepgaande invloed”² zijn op de controlepopulatie. Als de fouten van materieel belang en van diepgaande invloed zijn, geven we een afkeurend oordeel af.

Een fout of het ontbreken van controle-informatie wordt “van diepgaande invloed” geacht indien dit naar het oordeel van de auditor niet beperkt is tot specifieke elementen, rekeningen of posten van de financiële overzichten (met andere woorden, indien dit overal in de rekeningen of de getoetste verrichtingen voorkomt). Zelfs indien de fout of het ontbreken van controle-informatie wel daartoe beperkt is, is dit nog steeds van diepgaande invloed als het een substantieel deel van de financiële overzichten betreft of zou kunnen betreffen, of verband houdt met vermelde informatie die van fundamenteel belang is voor het begrip bij gebruikers van de financiële overzichten.

DEEL 3 — Controleprocedures met betrekking tot fraude

Fraude is elke opzettelijke handeling of elk opzettelijk nalaten waarbij valse, onjuiste of onvolledige verklaringen of documenten worden gebruikt of overgelegd, vereiste informatie wordt achtergehouden of EU-middelen oneigenlijk worden gebruikt. Fraude heeft tot gevolg dat de financiële belangen van de EU worden geschaad of mogelijk worden geschaad.

We identificeren en beoordelen de risico's op afwijkingen van materieel belang in de rekeningen van de GO's en op niet-conformiteit van materieel belang van de onderliggende ontvangsten- en betalingsverrichtingen met vereisten van de EU-wetgeving, hetzij door fraude, hetzij door fouten.

Het risico dat een afwijking of niet-conformiteit van materieel belang niet wordt ontdekt, is groter bij fraude dan bij fouten, aangezien er bij fraude sprake kan zijn van collusie, vervalsing, opzettelijke omissies, een verkeerde voorstelling van zaken of het terzijde stellen van de internebeheersingsmaatregelen. Wij ontwerpen in het licht van die risico's controleprocedures

¹ De procedures die worden uitgevoerd bij een audit met beperkte mate van zekerheid zijn niet dezelfde als die welke vereist zijn om redelijke zekerheid te verkrijgen, maar naar ons professionele oordeel zal de mate van zekerheid naar verwachting zinvol zijn voor de beoogde gebruikers van ons verslag.

² [International Standard on Auditing \(ISA\) 705 \(Revised\)](#), Modifications to the Opinion in the Independent Auditor's Report.

en voeren die uit, en we winnen controle-informatie in die toereikend en geschikt is als grondslag voor ons controleoordeel.

We stellen OLAF of het EOM in kennis van alle vermoedens die tijdens onze controlewerkzaamheden ontstaan, ook al zijn onze controles niet specifiek ontworpen om fraude vast te stellen.

DEEL 4 — Het verband tussen het controleoordeel betreffende de betrouwbaarheid van de rekeningen en de regelmatigheid van de verrichtingen

In de internationale controlestandaarden³ is bepaald dat wanneer auditors controleoordelen afgeven over zowel de betrouwbaarheid van de rekeningen als de regelmatigheid van de onderliggende verrichtingen bij die rekeningen, de twee oordelen duidelijk van elkaar moeten worden gescheiden. Een gewijzigd oordeel over de regelmatigheid van de verrichtingen leidt op zich niet tot een gewijzigd oordeel over de betrouwbaarheid van de rekeningen.

³ ISSAI 4000, paragraaf 16.

Bijlage III — Andere publicaties van de ERK over de gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen (speciale verslagen, analyses en adviezen)

Speciaal verslag 12/2025 van de ERK:

De EU-strategie voor microchips — Redelijke vooruitgang in de uitvoering, maar de Chips Act is hoogstwaarschijnlijk ontoereikend om het al te ambitieuze streefdoel van het digitale decennium te realiseren

Bij deze controle werd de voortgang van de uitvoering van de EU-strategie voor microchips beoordeeld, met bijzondere aandacht voor de doeltreffendheid van de Chips Act van de Commissie bij de realisatie van het ambitieuze streefdoel van het digitale decennium om uiterlijk in 2030 20 % van de wereldwijde productie van halfgeleiders voor haar rekening te nemen. Ook werd de doeltreffendheid van financieringsmechanismen geëvalueerd, evenals industriële strategieën en het vermogen van de EU om minder afhankelijk te worden van buitenlandse leveranciers van halfgeleiders.

Controlebevindingen

De Chips Act en de daarmee samenhangende financiering volstaan waarschijnlijk niet om de doelstelling van het digitale decennium te realiseren, gezien de sterke afhankelijkheid van de EU van externe leveranciers en de kwetsbaarheid van de toeleveringsketens, met name voor geavanceerde chipfabricagetechnologieën.

De lidstaten en de particuliere sector blijven verantwoordelijk voor het leeuwendeel van de investeringen.

Tekorten aan vaardigheden en knelpunten in de productie blijven belangrijke belemmeringen voor de opschaling van de halfgeleidercapaciteit van de EU.

De ontoereikende toegang van de EU tot grondstoffen, de hoge energiekosten en de geopolitieke spanningen vormen extra uitdagingen.

Aanbevelingen

De Commissie moet:

- de strategie aan een dringende realitycheck onderwerpen en op korte termijn de nodige corrigerende maatregelen nemen, en
- beginnen met de voorbereiding van de volgende halfgeleiderstrategie.

Advies 01/2026 van de ERK

(krachtens artikel 322, lid 1, VWEU)

over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van het Europees Fonds voor concurrentievermogen (“EFC”), met inbegrip van het specifieke programma voor onderzoeks- en innovatieactiviteiten op defensiegebied

Kernboodschappen

- Afzonderlijke programma’s van het EFC en Horizon Europa kunnen risico’s op overlappingen, grotere administratieve complexiteit en versnippering met zich meebrengen.
- Delen van het EFC en Horizon Europa kunnen in indirect beheer worden uitgevoerd door middel van Europese partnerschappen, waaronder uit hoofde van artikel 187 VWEU opgerichte GO’s, die publieke en particuliere partners samenbrengen om onderzoek en innovatie te ondersteunen. GO’s blijven belangrijke uitvoeringsinstrumenten, maar vereisen wellicht een duidelijkere opzet, efficiëntie en een beperkt aantal. De ERK is ingenomen met de voorgestelde invoering van verplichte financiële bijdragen voor alle partners om de verantwoordingsplicht en de hefboomwerking te verbeteren (zie ook Advies 02/2026 over het voorstel tot vaststelling van Horizon Europa).
- Lacunes in de coördinatie van programma’s (met inbegrip van GO’s) kunnen het lastiger maken om het EFC en andere EU-instrumenten doelgericht te gebruiken, complementariteit te waarborgen en overlappingen met nationale financieringsinstrumenten te voorkomen.

Advies 02/2026 van de ERK

(krachtens artikel 322, lid 1, VWEU)

over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van Horizon Europa — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie — voor de periode 2028-2034, tot vaststelling van de regels ervan voor deelname en verspreiding

Kernboodschappen

- Het Horizon Europa-programma kan worden uitgevoerd in direct of indirect beheer, met GO’s die zijn opgericht als partnerschappen uit hoofde van artikel 187 VWEU en met inachtneming van één geharmoniseerd rechtskader. Hoewel de ERK ingenomen is met de overgang naar één oprichtingshandeling en geharmoniseerde regels, merkte zij op dat de structuur van GO’s opnieuw kan worden beoordeeld om de coördinatie en synergieën te verbeteren, de administratieve lasten te verminderen en de governance te optimaliseren.
- Voor GO’s voorziet het voorstel in de afschaffing van bijdragen in natura van niet-EU-partners en de volledige financiering van administratieve kosten door de EU-partner, om onafhankelijker te worden en mogelijke belangenconflicten te voorkomen.
- Het gebrek aan duidelijkheid in het voorstel over de manier waarop de gecombineerde werkprogramma’s en financieringsstromen (bv. met het EFC) zullen functioneren, brengt risico’s met zich mee voor zowel de begunstigden als de doeltreffendheid van de uitvoering (zie ook Advies 01/2026).

Bron: Nadere gegevens over de speciale verslagen en adviezen zijn te vinden op de [website van de ERK](#).

Bijlage IV— Follow-up van de aanbevelingen van voorgaande jaren

Aanvaardingsniveau: aanvaard; gedeeltelijk aanvaard; niet aanvaard; geen informatie.

Uitvoeringsniveau: volledig; in de meeste opzichten; in enkele opzichten; niet uitgevoerd; niet te concluderen of niet langer relevant.

Jaar	GO's	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardingsniveau	Uitvoeringsniveau
2022	GO Sesar 3, GO CBE, GO EuroHPC	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat de GO's Sesar 3, CBE en EuroHPC uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoeren die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moeten de GO's er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.		
2022	Clean H2, GO Mondiale gezondheid EDCTP3	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat Clean H2 en de GO Mondiale gezondheid EDCTP3 uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moeten de GO's er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.		
2022	GO SNS	Aanbeveling 7 Wij hebben aanbevolen dat de GO SNS uiterlijk eind 2024 in het kader van Horizon Europa een		

Jaar	GO's	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Uitvoerings-niveau
		risicogebaseerde aanpak voor subsidiebeheer invoert die de belangrijkste fasen van subsidiebeheer omvat, van de voorbereiding tot de betaling. In dit verband moeten de GO's er met name voor zorgen dat: a) potentieel risicovolle begunstigden en projecten worden onderworpen aan intensievere controles vooraf of achteraf, en b) belangrijke resultaten van controles achteraf naar behoren in aanmerking worden genomen bij de risicobeoordeling voor toekomstige controles vooraf.		
2023	GO EuroHPC	Aanbeveling 1 Wij hebben aanbevolen dat de GO EuroHPC vóór medio 2025 de Commissie ondersteunt bij de herbeoordeling van het streefdoel inzake bijdragen van particuliere leden voor de programma's voor 2021-2027 (Horizon Europa en Digitaal Europa).		
2023	GO EuroHPC	Aanbeveling 2 Wij hebben aanbevolen dat de GO EuroHPC uiterlijk eind 2025 eerst correctiemechanismen ontwikkelt om haar overschot in contanten tot een redelijk niveau terug te brengen en vervolgens, in coördinatie met de Commissie, haar financieringsverzoeken voor elk begrotingsjaar afstemt op haar geraamde uitgavenbehoeften.		
2023	GO Chips	Aanbeveling 2 Wij hebben aanbevolen dat de GO Chips uiterlijk eind 2025 eerst correctiemechanismen ontwikkelt om haar overschotten in contanten tot een redelijk niveau terug te brengen en vervolgens, in coördinatie met de Commissie, haar financieringsverzoeken voor elk begrotingsjaar afstemt op haar geraamde uitgavenbehoeften.		
2023	GO EuroHPC	Aanbeveling 3 Wij hebben aanbevolen dat de GO EuroHPC haar toegenomen personeelsbestand uiterlijk eind 2024 benut en ernaar streeft haar aanwervingsstreefdoel eind 2024 te bereiken.		

Jaar	GO's	Aanbeveling van de ERK	Aanvaardings-niveau	Uitvoerings-niveau
2023	F4E	Aanbeveling 4 Wij hebben aanbevolen dat F4E uiterlijk eind 2025 een gecentraliseerde coördinatie- en beheersfunctie voor externe dienstverleners opzet en een integrale methode aanneemt voor de regelmatige beoordeling van haar totale personeelsbehoeften (statutair personeel en externe dienstverleners) op basis van de werklast en de vereiste vaardigheden. De GO moet ook haar risicoregister aanvullen met de belangrijkste risico's die gepaard gaan met de intensieve gebruikmaking van externe dienstverleners op lange termijn.		
2023	F4E	Aanbeveling 5 Wij hebben aanbevolen dat F4E vóór medio 2025 een geïntegreerd risicobeheerproces in haar internecontrolekader opneemt om haar risico's op doeltreffende wijze te beheren.		

Afkortingen

AI	artificiële intelligentie
CEF	Connecting Europe Facility
Clean H2	Gemeenschappelijke Onderneming “Schone waterstof”
DG CNECT	directoraat-generaal Communicatienetwerken, Inhoud en Technologie van de Commissie
DG MOVE	directoraat-generaal Mobiliteit en Vervoer van de Commissie
DG RTD	directoraat-generaal Onderzoek en Innovatie van de Commissie
ECCC	Europees kenniscentrum voor cyberbeveiliging
EDCTP	Partnerschap voor klinische proeven tussen Europese en ontwikkelingslanden
EOM	Europees Openbaar Ministerie
EUAN	Netwerk van EU-agentschappen (EU Agencies Network)
EU-Rail	Gemeenschappelijke Onderneming “Europese spoorwegen”
Euratom	Europese Gemeenschap voor Atoomenergie
F4E	Gemeenschappelijke Onderneming voor ITER en de ontwikkeling van fusie-energie
GAD	gemeenschappelijke auditdienst van de Europese Commissie
GO	gemeenschappelijke onderneming
GO CA	Gemeenschappelijke Onderneming “Schone luchtvaart”
GO CBE	Gemeenschappelijke Onderneming “Een circulair biogebaseerd Europa”
GO Chips	Gemeenschappelijke Onderneming “Chips”
GO EuroHPC	Gemeenschappelijke Onderneming “Europese high-performance computing”
GO Mondiale gezondheid EDCTP3	Gemeenschappelijke Onderneming voor mondiale gezondheid en het Partnerschap voor klinische proeven tussen Europese en ontwikkelingslanden 3
GO Sesar 3	Gemeenschappelijke Onderneming “Derde ATM-onderzoek in het kader van het gemeenschappelijk Europees luchtruim”
GO SNS	Gemeenschappelijke Onderneming “Slimme netwerken en diensten”
Hadea	Europees Uitvoerend Agentschap voor gezondheid en digitaal beleid

IHI	Gemeenschappelijke Onderneming “Initiatief voor innovatieve gezondheidszorg”
IKA	bijdrage in natura voor aanvullende activiteiten
IKOP	bijdrage in natura aan operationele activiteiten
IMI	Gemeenschappelijke Onderneming voor de uitvoering van het gezamenlijk technologie-initiatief inzake innovatieve geneesmiddelen
ISA's	internationale controlestandaarden
ISSAI's	internationale standaarden van hoge controle-instanties
ITER	internationale thermonucleaire experimentele reactor
ITER-IO	Internationale ITER-Organisatie voor fusie-energie
KP7	Zevende kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling (2007-2013)
MFK	meerjarig financieel kader
OLAF	Europees Bureau voor fraudebestrijding
VWEU	Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie

AUTEURSRECHT

© Europese Unie, 2026

Het beleid van de Europese Rekenkamer (ERK) inzake hergebruik is uiteengezet in [Besluit nr. 6-2019 van de ERK](#) over het opendatabeleid en het hergebruik van documenten.

Tenzij anders aangegeven (bv. in afzonderlijke auteursrechtelijke mededelingen), wordt voor inhoud van de ERK die eigendom is van de EU een licentie verleend in het kader van de [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)-licentie](#). Als algemene regel geldt daarom dat hergebruik is toegestaan mits de bron correct wordt vermeld en eventuele wijzigingen worden aangegeven. De hergebruiker van ERK-inhoud mag de oorspronkelijke betekenis of boodschap niet wijzigen. De ERK is niet aansprakelijk voor mogelijke gevolgen van hergebruik.

Aanvullende toestemming moet worden verkregen indien specifieke inhoud personen herkenbaar in beeld brengt, bijvoorbeeld op foto's van personeelsleden van de ERK, of werken van derden bevat.

Indien dergelijke toestemming wordt verkregen, wordt de bovengenoemde algemene toestemming opgeheven en zullen beperkingen van het gebruik daarin duidelijk worden aangegeven.

Wilt u inhoud gebruiken of reproduceren die geen eigendom van de EU is, dan dient u de auteursrechthebbende mogelijk rechtstreeks om toestemming te vragen.

Figuur 1.2: Gecreëerd door Eurostat en gewijzigd door de ERK.

Administratieve grenzen: © EuroGeographics © [OpenStreetMap](#), waarvoor een licentie is verleend in het kader van [Creative Commons Attribution-ShareAlike 2.0 \(CC BY SA\)](#).

Cartografie: Eurostat — AFBEELDING, 06/2026.

Figuren 1.6 en 1.7: deze figuren zijn ontworpen met behulp van de iconen van [Flaticon.com](#).

© Freepik Company S.L. Alle rechten voorbehouden.

Software of documenten waarop industriële-eigendomsrechten rusten, zoals octrooien, handelsmerken, geregistreerde ontwerpen, logo's en namen, zijn uitgesloten van het beleid van de ERK inzake hergebruik.

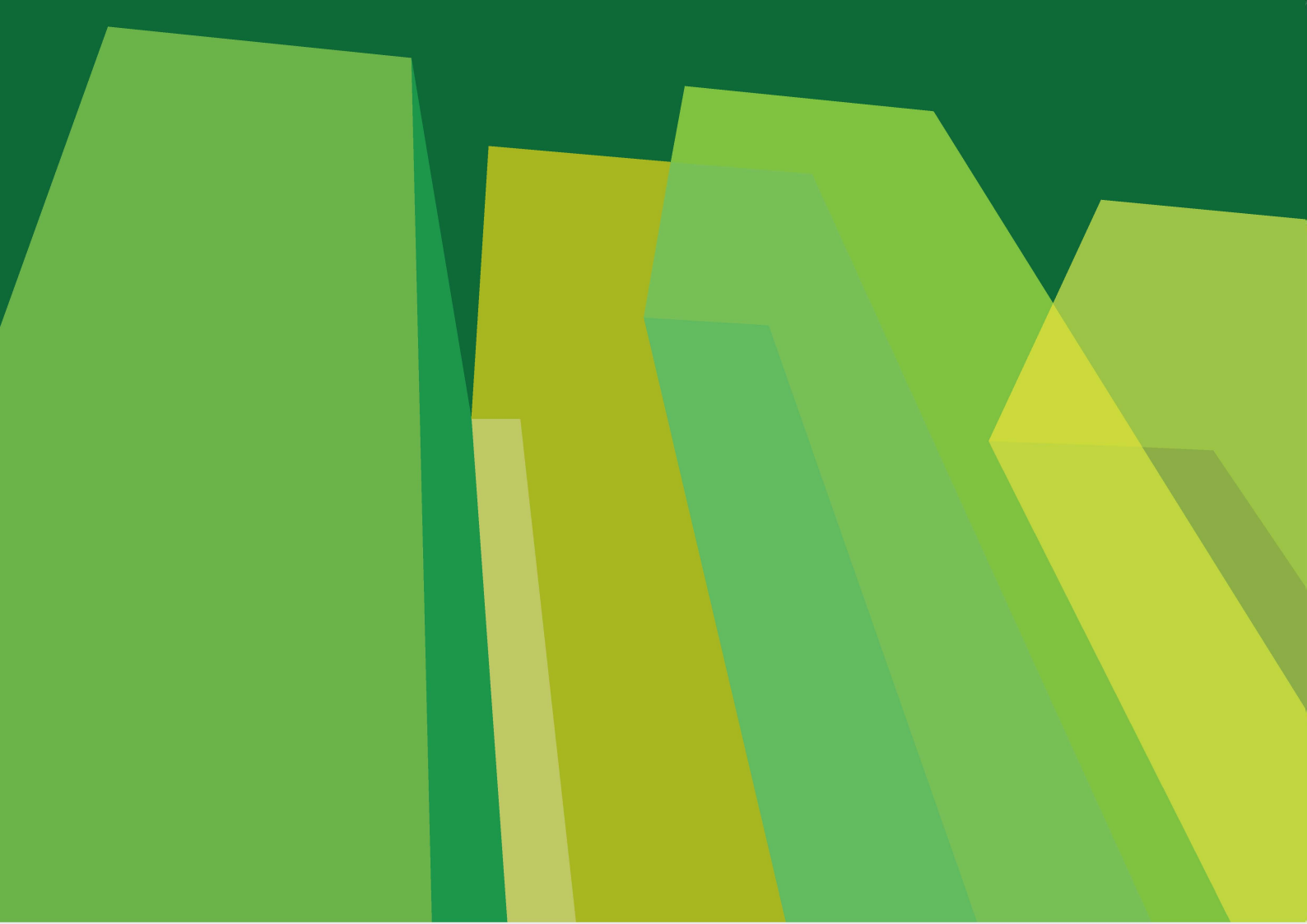
De groep institutionele websites van de Europese Unie met de domeinnaam "europa.eu" bevat links naar sites van derden. Aangezien de ERK geen controle heeft over deze sites, wordt u aangeraden kennis te nemen van hun privacy- en auteursrechtbeleid.

Gebruik van het ERK-logo

Het logo van de ERK mag niet worden gebruikt zonder voorafgaande toestemming van de ERK.

CITEERWIJZE

Europese Rekenkamer, [Jaarverslag over de gemeenschappelijke ondernemingen en daarmee gelijkgestelde organen van de EU betreffende het begrotingsjaar 2025](#), Bureau voor publicaties van de Europese Unie, 2026.

EUROPESE
REKENKAMER

Bureau voor publicaties
van de Europese Unie